

FREDR. CYGNÆUS.

SAMLADE ARBETEN.

POETISKA ARBETEN.

FÖRSTA BANDET.

1 & 2.

HELSINGFORS,
G. W. EDLUND'S FÖRLAG.
1884.

FREDR. CYGNÆUS.

SAMLADE ARBETEN.

VII.

HELSINGFORS,
G. W. EDLUND'S FÖRLAG.

1884.

FREDR. CYGNÆUS.

SAMLADE ARBETEN.

POETISKA ARBETEN.

FÖRSTA BANDET.

HELSINGFORS,
HUFVUDSTADSBLADETS TRYCKERI.

1884.

SJUNDE BÅNDETS

INNEHÅLL:

	Sid.
Vårispiggarne	3
Räddningen	5
Jag vill ha ro	13
Ljud ur natten.	
I. Månskensbetraktelser	16
II. Ersättningen	18
III. Den hemlöse	20
IV. Fången	26
V. Augustistjernen	32
Spegelbilden	36
Höstispiggarne	39
<hr/>	
Följeslagaren	46
Det enda minnet	46
Jordens himlar	47
Ur natten	48
Aftonrodnaden	49
Vinterns fristad	50
Den sanna våren	51
Afsked från ungdomen	52
Tillfällighetsdikt en sommarafton	54
Den sista kärleken	56
Lackviolen	58
Slösaren	59
Nattens stjerna	61

Den vissnande rosen	62
Rosiga skyn	64
Den döde	65
Talismanen	67
Alpens ros och dalens	68
Bönhörelsen	69
Den sista önskan	70
Skönhetens död	73
Den tigande	79
Återseendet	94
Furstehämnden	107
Skaldens lön	110
Näktergalen	111

INNEHÅLL

Tåren	112
Flickan på stranden	113
Skuggan	115
Eden	116
Begravningsfesten	117
Trohetslöften	118
Modrens aska	120
Smyghandeln	124
Slafvars slaf	125

Dagens hjelte	126
Stormbyn	127
Den döda vågen	128
Gamla visor i sorg och glädje	129
Den närmaste utsigten	132
Den alltför tidiga morgonen	134
Bergets ström	135
Öknen	136
Slagfältet	137
Vår tid är pröningens	138
Förgäten strid	139
Skenet från fjerran	140

Ro i natten	141
Tvänne vägar	142

Elden i templet	145
Kyrkan i natten	149
Försoningen	150
Vemodet	151
Det sista lefvande i naturen	154
Det dagas åter	155
Eolsharpan	157
Förbön för glädjen	158
Du och sången	159

Till en sörjande moder	160
Minnet af min fader	162
Förbön	172
Den flyktande engeln	173
Vaggan vid moders grafven	174
Lärkan på grafven	176
En på hafvet född yngling	177
Vid en ynglings jordfästning i Maj 1842	178

Öfversättningar	185
---------------------------	-----

Scener ur

I. <i>Jungfrun af Orleans</i>	187
II. <i>Maria Stuart</i>	210
III. <i>Wilhelm Tell</i>	221
IV. <i>Romeo och Julia</i>	245

Lyriska dikter:

<i>Sjung då icke!</i>	255
<i>De bägge korparne</i>	255

Anmärkningar	257
------------------------	-----

I förordet till dessa anmärkningar ingå följande dikter af
Cygnaeus:

<i>Kosciuszkos sång till örnen</i>	259
<i>De allierade i Frankrike</i>	266
<i>Till fru grefvinnan Charlotte Rehbinder</i>	273

LYRISKA DIKTER.

I.

Vårispiggarne.

Jag mins ett tjäll, i djupan dal försjunkt:
Omkring det stodo snöomhöljda furor
Orörligt — medan stormen qvad sin likpsalm —
Likt höga prester uti mjällhvit dräkt,
Som mumla doft ett requiem inunder
Ett slutet, kyligt grafkors hvalf. Men tung
Låg drifvan öfver hyddans sjunkna tak
Som silfverkronan på den gamles hjessa.

Då söktes opp af vårens sol ånyo
Den nejd, hon längesedan hade bortglömt,
Der den af Nordens midnatt skymts. Och brustna
Snart föllo, länk för länk, från insjöns öga
De fjäll, som gjort det mörkt; och lösta
Från lunderna de stela mantlar sjönko,
Som dittills tryckt dem, och i sommardräkten
Framstodo träden lättade och lyfte
Med glädje gröna qvistar att välkomna
Den gud, hvars kärleksfyllda blick såg ned
På deras gåfvor. Drifvan, hvilken hvilat
I ostörd ro på hyddan, sjönk på engång.
Liksom ett bröst, som drager efter andan,
När oförväntad glädje nalkas det.

Och plötsligt fästes vid dess rand en krans
Af isbriljanter, som kring brudens hals
En rad af hvita perlor. Vänlig, mild
Mot dem också log solens värmda blick.
Då skimra de af fröjd, och glädjetårar
Från dem mot mörka jorden långsamt tillra.
Och se'n jag länge sett på dem, mig tycktes,
Att deras lott var ljuf, då vårens sol
Förmälte deras dödsköld, och då de
Inför dess ögon fått af värma lifvas.
Och än, när jag gått bort, mig minnet följde
Af deras lycka — fast hon kläddts i is.

Jag återvände snart. Ack! ej ett spår,
Som burit vittne om dem, återstod,
Om dem, jag sälla prisat nyss. Nu alla,
I tårar dränkta, på den korta stunden
Till intet sjunkit: voro borta, borta — —
För att ej återvända mer, desamma.
Men då mig syntes deras öde hårdt
Att spårlöst så försvinna ifrån jorden.
Af vemod fylldes hjertat: tusen tankar
På engång kasta sorg deri; och länge
Af ingen makt de kunde slås tillbaka.

Men än en gång jag styrde mina steg
Till samma dal. Nu blomma stod vid blomma:
De bundo skönt sig sjelfva till girlander
Och kransa hyddan, liksom barnaskaran
Sin moder, då den dagen åter grytt,
Som ljuset tändt på hennes lefnadsmorgon.
Och ljufva dofter flögo upp från dem
Att lena vingar breda på hvart bröst;
På dem hvart öga hvilade förnöjdt
Och vederqvicktes, sedan vägens flygsand
Dess källor grumlat. Då jag tänkte åter

Uppå den kransen, hvilken förr jag sett
 Kring samma tjäll. Och åter tycktes mig
 Så ljuf dess lott. Den vissnat bort i våren;
 Men i sin undergång en gärd den lemnat
 Till dalens fägring och dess söners fröjd,
 Fast blott en blommig graf af dalen skänktes
 Åt honom; fast ej någon tänkte mer
 Derpå, att han sitt vårbelysta lif,
 Det hastigt slocknande, för deras glädje
 Så gerna gifvit; fast de honom glömt,
 Liksom ej han också sig nånsin gladt
 Åt denna sol, som nu i all sin skönhet,
 I sommarns kröningsskrud, ibland dem *dröjer*.

Räddningen.

Det är och blir en annan makt, som styrer
 Förståndets män och fantasins martyrer.

Tegnér.

Lärka, vårens lösta tunga,
 Du naturens röst, som tidigt
 Frigjorts ifrån vinterns trollmakt,
 Ifrån dvalans stela famntag:
 Hvem gaf dina vingar kraften,
 Dina svaga vingar driften
 Att på eterns bölja kryssa
 Mellan jordens svarta klippor,
 Mellan solens eldorado?
 Sjelfva solen sjunkar mattad
 Ned ifrån omätligt höga
 Vågen, som har djupt inunder
 Sig till botten hela jorden;
 Sjelfva vårens fria vindar

Falla maktlöst ned mot blomstren,
Snärda, svindlande, förtjusta,
Se'n med kärleksfulla blickar
Blommorna sett hela dagen
Upp mot dina sångarsyskon:
Barn af vårens djerfva ande.
Endast du af dragningskraften
Icke hinnes; du allena
Intet vet af denna längtan,
Som på hvarje hjerta tärer:
Den att närma sig ett annat,
Som deråt kan hviska ordet
Till en gåta, kastad rastlöst
Ifrån bröst till bröst, allt sedan
Ur det första uppå jorden
Frambröt frågan, följd af böner
Om ett svar, der gåtans mening
Klarnade i eld och lågor.
Du allena visst ej känner
Jordens febevilda kärlek?
Om den heta andedräkten
Ifrån jordens kärlek hunnit
Blanda sig med din, du skulle
Kasta dig från etervågen,
Som nu uppbär dina vingar,
Från de skyars rosenhäckar,
Som nu flägta kylig svalka.
Fastän hela jorden syntes
Simma i ett strandlöst eldhaf,
Fastän hafvets skumbetäckta
Hvita böljor skulle stelna
Till mångtusen skarpa isfjäll.
Stark du svaga dig dock kände
Att dig störta ned mot deras
Alla spetsar, att i eldens
Öppnade, omätligt vida

Famntag flyga, om du trodde,
Att densamma, som du älskar,
Halkade från hala branten
Af ett isberg eller qväfdes,
Klämd af lågans svällda armar.

Men nu tåras dalens blåa
Ögon alla af en vårlig
Stilla glädjes ljufva vemod;
Men nu utslå lundens björkar
Sina rika lockar, liksom
Flickans, då hon famnar älskarn,
Lösta fritt på barmen falla.
Och derunder möter kärlek
Endast kärlek. Dig dock bjuder
Ingen gudaröst, som ljuder
Ej från himlen, men från jorden
Ned mot den till sådant möte.

Hatet fruktar du måhända,
Som här nere ödelägger
Hjertats paradiset och tempel?
Nej! ur djupet af den qvalda
Barmen hatet ej har pustat
Än sin andes gift emot dig.
Annars ej din sång nu sväfvat
Ur ditt bröst, om också tanklös,
Likväl glad lik dimman, stigen
Utan form och mål ur sundet,
I den stund dess fjättrar brista.
Innan sången hunne ljuset,
Skulle den i bröstet qväfvas,
Som om qvarnens stenar blifvit
Fästade till halsens prydnad;
Skulle, om den väg sig brutit,
Hårdnat liksom droppen, lockad

Fram af vårens sol att falla
Ned förbländad emot marken
Ifrån hyddans tryckta takrand.
Men om sången ej förqväfdes
Eller stelnade förfrusen,
Den ditt bröst väl sprängde sönder,
Se'n det under våldsam ryckning
Skulle långt ifrån sig bortstött
Klagoljud, för hvilkas grannskap
Sjelf det ryste, och som Brustna
Fallit ned från öde bergen,
Dränkt sig djupt i hedens grushaf.
Och till sist du hastat spöklikt
Efter dina egna missljud;
Dolt dig, der ej menskoblickar,
Hånande, dig kunnat hinna:
I en vildmark, dit ej björnen,
Men blott fruktan för den trängde.
Nu du sväfvar fritt deroppe,
Fruktar ej ens dagens öga;
Sträfvat att på närhåll kunna
Se in i det, och *du* icke
Är den första, som flyr undan.

Vet du namnet på den trängtan,
Som dig drifver städse uppåt?
Hörde du ej vishet viska,
Meningsrik, med kalla blickar,
Att blott en oändlig tomhet,
Att ett gränslöst intet skulle
Sluta dig i hårda, torra
Armar, om du högre hunne?
Tror och hoppas du måhända,
Att för dig allena blommar
Der en högre vår än denna,

Hvilkens doft här nere drickes,
Tills det har berusat hjertat,
Tills hvar minne af den flydda
Sorgen och af den, som hotar,
Blifvit i dess ström begrafna;
Tills vi glömt, att sjelfva våren,
Gäckande och munter, dansa
Skall med lätta fjät på våra
Grafvar? Ha! du tror måhända,
Att den vår, som du på molnen
Diktat, ej har några grafvar
Att beströ med våta blommor,
Hvilka, snarare än dagen
Brunnit ut, förvissna, falla?
Hvi, förmättna, har du vågat
Bygga dina luftslott ofvan
Våra egna? Kanske blickar
Du — der stolt du ströfvar, kringhvarfd
Af ett hof förvetna lögner,
Som af dina fantasier
Skaptas endast — ned föraktligt
Uppå oss, som djerft för dagen
Lefva, vi, som icke grubbla,
Då besinningslöst vi plocka
Stundens hastigt mogna äpplen,
Innan de i stoftet falla,
Innan de af makt förtäras?
Vänta! Detta hof likt andra
Skall i sinom tid förskingras
Och dig lemna — såsom sanden
Lemnar en högstaplad grushög,
När dess spets har fällt sitt hufvud.
Högmod går för fall; du måste
Ovilkorligt falla, ty blott
Högmod kan i hjertat svälla,
Bära upp ditt matta vingpar,

Så att du högt öfver våra
Hufvun drillar hela dagen,
Ensam, sjelf dig nog; ej faller
Ned för våra fötter, hvilka
Dig så lätt förtrampa kunde,
Om du skulle ned dig kasta,
För att om vårt bifall tigga:
Om — jag nog förstår din mening —
Fräckt du tror, att du alls icke
Skall behöfva jordens håfvor
Och dess ynnest; se! blott detta
Ger dig stolthet nog att sätta
Dig utöfver hennes fjärdar,
Blomsterängar, hedar, fjällar,
Vänta! Jorden, som du menar
Ligga alltför lågt att hinna
Till den himmel, der du jublar,
Skall väl en gång nå dig djerfva.
Om du ej vill ödmjukt sänka
Dig till henne, skall hon sända
Starka bud, då minst du anar
Deras ankomst, och som fatta
I din vinge, som dig rycka
Ned till ställen, hvilka ingen
Får ostraffad länge lemna.
Plötsligt skall du känna, huru
Dig den starka nöden griper
Djupt — som gamens jernklor hugga
I sitt rof; — skall se dig bortträngd
Från din kosas ljusa stigar
Af den fromma afunds sneda
Anfall, eller omotståndligt
Lockas af en kärleks trolldom,
Hvarom förr du ej haft aning.
„Nedåt”, „nedåt” — evigt „nedåt,”
Tills du, kraftlös, följer rösten,

Dignande mot dessa dalar,
Som du förr förmätet skydde.
Och när sent du åter qvicknar
Vid och ser förvånad kring dig,
Skall ur intet välkändt anlet
Blicka fram ett vänligt öga,
Som dig, främling på den vida
Jorden, ville ett välkommen
Hviska, och den röst, som lockat
Dig hit ner, den har förklingat,
Utan att föraktligt trycka
Ens ett spår, som du väl gerna
Skulle kyssa. Sådant öde
Väntar snart, du sångardäre,
Så dig själf som dina qväden.
Det är domen, den du icke
Mäktar undfly. — Synd det vore
Dock om dig, jag ville gerna
Tro det bästa, tro, att dårskap,
Icke stolthet, är det brottet,
Som dig fäller, och ett sådant
Ej förtjenar hårda straffet,
Hvaraf säkert du skall drabbas.
Jag vill vara mild emot dig,
Jag vill räddning åt dig bringa,
Medan den i stundens sköte.
Ännu gömmes. Se! en kula,
Fången länge i min bössa,
Vildt af blodig längtan glöder
Att få ila ut i fria
Luften och sig kunna svalka
Uti något isadt hjerta.
Dertill kan väl ditt ock vara
Lika godt som något annat.
Godt! nu har du åter svingat
Dig så högt, som du kan nånsin

Komma. — Jag vill fresta,
Om min hjälp ej hinna mäktar
Fram till dig: — det vore rätta
Ögonblicket att dig rädda
Från de faror, som dig hota
Ur en dunkel framtids smyghål. — —
Träffadt! Nu du ändteligen
Ligger, som förut jag spådde,
Vid min fot. Jag hoppas lusten
Till att sjunga har för alltid
Stannat kvar i blåa rymden.
Hvad? Så stelt och kallt du skådar
Opp mot mig! Har du då icke
Någon tacksam blick att sända
Än till den, som dig har räddat
Från att tråna, att begråta,
Långsamt tärd, din ungdoms himmel,
Upp mot hvilken med förtröstan
Du dig höjde? Ja, jag inser,
Att till dina dygder icke
Tacksamhetens hörde. Lika
Mycket; mig dock tröstar känslan,
Att jag har en mensklig gerning
Nu föröfvat. Arma lärka!
Hvilken genväg viste jag ej
Åt dig, innan du har hunnit
Genom pröfningarnes öde-
Marker kräla fram till målet!
Ej du lärde dig att älska;
Men du undslapp att besvikas.
Hoppet slog ej ut sin blomma
I ditt hjertas rosengårdar;
Men der härjade ej heller
Jordiska bekymmers stormar.
Mycket du ej egt att minnas,
Men likväl ej heller något,

Som du gerna glömt, om äfven
Du med lifvet gäldat glömskan.

Jag vill ha ro!

Stolta, konungsliga oro!
Hvi ditt högmod har du bortlagt
Som en blodig rustning kämpen?
Du, som trifs i fursteborgar,
Sitter helst på venstra sidan,
Der de höga kungar lyftas
Öfven folken af en guldthron,
Nu du valt en ringa hydda;
Tryckes ned af låga taket,
Klämmes af den qvafva luften,
Se'n du i mitt arma hjerta
Slagit dina pålar neder.
Föga tack du äfven skördat
För den oförtjenta äran,
Den du, oombedd, mig skänkte.
Om våldgästningen än längre
Fortfar, bränner jag till aska
Upp den boning, som du icke
Lemnar nätter eller dagar,
Se'n din fot derinne trampat.
Lugn jag måste få sålunda,
Och jag vill, jag skall det vinna,
Fast för detta pris förvärfvadt.

Derför, konungsliga oro!
Hellre, än att här du dväljes,
Kasta dig på oceanen,

Som med armar liksom Simsons
Starka gripit pelarhvalfvet,
Hvarpå himladömen hvilar.
Sök att bryta deras senor!
I dess bröst du finner spelrum
Nog för dina vilda lekar.
Drif den i sin nöd att söka
Räddning uppå fasta landet,
Att förderf som gästskänk räcka
Åt hvaren, som upptar honom
Eller flyr med honom undan.
När dess tusen munnar måste,
Skummande af harm och smärta,
Ryta så, att solen rädes,
Döljer sig i molnens mantel,
Då din makt och ära öfver
Vida världens rund förnimmes.
Nu de döljas, då mitt sinne
Är den sjö, du stormar öfver,
Är den gömda våg, du hvälfver.

Vilda, konungsliga oro!
Störta dig i Heklas krater,
För att jordens inre kunna
Sarga djupt med dina dolkar,
Att dess blod må glödhett strömma
Upp utur dess öppna ådror,
Icke kyldt af silfverlockar,
Som af många tusen solar
Blektes, der på skrynklig panna
De från fjällets hjessa falla.
När det blodet sedan slungas
— Som ur sårad hafvets jätte,
Då dödsångsten ur den ryter —
Ned mot jorden, hvilken darrar,

När det bränner hett som ångrens
Tårar och till öknar skapar
Allt, hvaröfver strömmen brusar —
Ha! då sjungs din makt, din ära,
Så att vida världen ryser.
De förtigas dock, förmätna!
När ditt Hekla är mitt hjerta,
Och min själ den jord, som blöder,

Starka, konungsliga oro!
Flyg då upp till himlahvalfvet,
Ställ dig vredgad högt deröfver,
Stampa fräckt derpå med foten,
Så att fästet remnadt bäfvar,
Och millioner gnistor spraka
Fram utur det stålblå taket.
Skicka sedan ut orkaner,
För att drifva spillror, tunga
Liksom berg, helt nära jorden,
Så att allt, der lif och anda
Ännu dväljs, af ångest gripes
Och sig söker undanböja.
Slå, mer stark än Moses, sedan
Uppå dessa tusen fjällar,
Så att källor våldsamt spritta
Utur deras sprängda ådror
Och sig störta nedåt jorden,
Växande till strida forsar,
Sammanträngda till kaskader,
Krossa allt, som står i vägen,
Rycka allting opp med roten. —
Fallande det än skall ropa
Höga dödsskri om din ära.
Höras skall kring vida världen
Då din makt, som nu förhånas,

När du valde till din kungsborg
 Blott mitt hjertas stängda väggar,
 Blott mitt sinnes mörka lönnhvalf.

Djerfva, konungsliga oro!
 Blygs du ej att som en slagen
 Kämpe gömma dig bak ryggen
 Af förskansningen, du funnit
 Obesatt på vägen, der du
 Flydde fegt. — Stig fram och visa
 Dig på öppna fältets valplats,
 Brusa fram på hafvets vågor,
 Ryt uti vulkanens lågor,
 Skjut från himlens spända bågar
 Ned en eldpil mot min hjessa.
 Se! då kunde jag mot dessa
 Vapen också mina hvässa,
 Falla, se'n jag först fått strida
 Nu jag borde tåla — lida,
 Och af *tiden* hjälpen bida,
 Såsom ett belägradt fäste,
 I hvars nöduppfyllda näste
 Svaga dväljas; — men de bäste
 Få i solens ljus dock blöda,
 Dö med ära eller döda.

Ljud ur natten.

I.

Mänskens betraktelser.

Se ej så mörkt uppå mig, höga natt:
 Jag ju den ende är, som med dig vakat,

Fast långt du skridit, der du harmsen följt
Med himlens fackeltåg på lifvets grafvar.

Omkring oss dödens tystnad rår. Ho vet,
Om du och jag ej re'n de enda äro,
Som vittnen stå vid denna liktågsprakt,
De enda, hvilka tåget än ej galler?
Lägg därför bort din helgdagsmin och svara
Förtroligt på de frågor, jag dig gör;
Jag skall dig gifva öppet se'n de råd,
Som krävas af min vördnad för ditt välde.

Frammanas väl af denna vördnad eller
Af trotset mot din allmakt tjusningskraften,
Som sig ur kala fältet spöklikt höjer
Och dervid omotståndligt binder blicken?
Så långt du låter honom nå, det ligger
Orörligt, likt en somnad silfverfjärd.
Förgäfves stupa pilsnabbt ned mot jorden
Förbrunna stjernor, kolnande i fallet.
De väcka ej till lif en enda våg
I detta stela Dödahaf. Förgäfves
De starka vingar stormen då och då
Emot det sänker, liksom hafvets örnar
I skumomhvärfda böljan. Deras slag
Ej för ett ögonblick ens mäktar krossa
Dess dyalas bojor. Endast svarta skuggor
Då gripa för en stund de hvitas svepduk,
Men snart den släppa, häpna för dess stelhet,
Som fläktat än mer köld från jordens lik.

Kan kölden kufva sjelfva dessa spöken,
Som dansat vildt kring månens snöfält, att
Dess glans förmörkats som en furstepannas,
När folket jublar, då han sjelf har sorg?
De gifva vika, falla matt åt sidan

Och sjunka ned uti de blåa fjärdar,
Som hvirfla, aldrig stelnande af köld
Kring månens isö, hvilken ensam frusit.

Nu ljusnar, höga natt, din uppsyn, då
Du detta kala älsklingsnöfält skådar.
Med skäl du älskar ock dess platta köld.
Hvad jorden har, derpå kan ingen lita:
Ej ens dess snögrund bära skall för evigt
Din mantels släp. Ditt välde bättre hvilat
På månen. Bygg din borg uppå dess fläckar.
När äfven den i droppar smältes bort
För vårens sol, då stundar, natt, ditt fall.
Och djupare, än jorden gömmes nu
Af snöfält, under jorden skall du gömmas
Af ljusets härar, som i uppror svärma
Och fordra räakenskap för din regering,
Fast förr de tegat vid hvarenda nyck.

Du derför hata måste vårens sol.
Skym bort den, om du kan, ett enda år,
Och seger du för många år har vunnit.

När se'n du ser från månens ispalats
Till jorden, skall du varsna här och der
På den ock några fläckar. Bygg ditt andra
Palats på dem. — Den grunden skall ej svika.
Det är allt lefvande, som dött på jorden.

II.

Ersättningen.

Min lycka såg jag ramla
I grus mot gruset ned,
Och hoppet hördes famla,

Sjelft skumt, kring nattlig hed.
Ej fann det sten att böja
Sitt matta hufvud mot,
Ej mål, der det fått dröja
Och hvila sårad fot.

Omkring min panna stoftet
Allena band sin krans:
Balsamiskt är ej doftet,
Ej bländande dess glans.
Strandmåsar tonen sätta
Till hjertats brutna slag.
Hvar fröjd är ett: *för detta*,
Hvar sorg är ett: *i dag*.

Dock ej jag vet, hvarföre
Det bättre vara bordt.
Ej ensam utanföre.
Står jag vid sällhets port:
Dess gångjern knarra tröga.
Så föga nötta än,
Der vinterns drifvor snöga,
Som skyhögt stänga den.

Och gerna slumpen styre
I min förödda verld,
Och stormarne, de yre
I tanklöst rastlös färd. —
Ett ville jag dock ega,
Som funnes blott för mig,
Hvarom jag kunde säga:
Det tillhör ändå dig.

Af de millioner hjertan,
Dem lifvet tär till döds,
Der tvillingsbror med smärtan

Den äldre glädjen föds,
 Jag ville ta ett enda,
 Med val, som dödens, fritt,
 Att, hvad helst än må hända,
 Besittas dock som mitt.

Ja! om det ensamt gälda
 Skall allt på denna jord,
 Då få ej, till det ställda,
 Förföriskt söta ord
 Det från min ego tubba;
 Ej maktens herrskarbud
 Min rätt dertill få rubba,
 Ej guld, ej glans, ej Gud.

Som klippan tillhör hafven,
 I hvilkas midt den står;
 Som rofvet egs af grafven,
 Som en gång om det rår;
 Som lifstidsfången sitter
 I natt, som ej blir all,
 Det, hvad jag så besitter,
 Mitt äfven blifva skall.

III.

Den hemlöse.

Hvem klagar der i hemska mörka natten
 Med jemrens hesa stämma? Hvem hörs klappa
 Med nödens vilda kraft på slutna dörr
 Och hota att dess gångjern sönderbryta?
 Är det en flykting, som med våld vill bana
 Sin väg till någon fristad undan våldet,
 Då tätt det följer i hans lätta spår?

Tyst, tyst, min vän! Slikt ljud höfves föga
Och skulle röja blott en nödställd flykting.
En älskare det är kanske, som väntat
Med bruten andedrägt och med ett öra,
Så skarpt som tusende, att slutligt höra
De rädda steg, som skulle nalkas honom?
Låt honom klappa — han bör vara van
Att vänta fåfängt under nattens timmar. — — —

Dock ej en älskare och ej en flykting
Af vanligt slag nu söka sig en tillflykt.
Det vinden är, som tjuter likt ett vilddjur
Ännu, då sömnen med sitt vingslag re'n
Har torkat bort hvar tår från menskans anlet.
Det vinden är, som irrar hemlös än,
Se'n hvarje dödlig sökt ett hviloläger.

Hvad! Har du gamle fågelfrie ej
Re'n tröttnat att förgäfves klappa på
Hvarenda boning, ängsligt för dig stängd?
Tag mod och stolthet till dig. Har du icke
Den vida världen för dig? Ömkligt syns,
Att du, som gränslöst välja kan ditt hemvist,
Tycks bära afund till oss, som oss nöja
Med ringa, trånga kojor. Hvad! du tränger
Inunder hvarje takdropp, söker opp
Ett skjul. Man kunde lätt ju tro, att du
Af ålderdomens svaghet gråter der.
Blygs! Mörk är väl din hy, men rodna borde
Du, om du nånsin kunde det. Gråt ej!
Hvad hjälper, att du tjuter? Dö då, eller
Lef nöjd i dina mödors minne. Men
Du äfven annat har att minnas. Lef
På det och lugn se mot din svarta framtid.
Jag är hvar sorgsens vän. Jag därför vill
Ditt minne lätta med att dervid fästa

En eller annan af de stolta fjädrar,
Som föllo ned från dina vingar, då
Du svingade ännu i ungdomsyra
Utöfver berg och dal i tanklös fart.

Mins du ännu, när fram du sprang utur
Din vagga, ställd uti en lagerlund,
På Arnos södra strand? Du visste ej
Att skatta lyckan, hvar till du var boren.
Du ej förstod, hur ljuft det för dig varit
Att hvila ut din lefnad lång allt efter
Den mödan att ha blifvit född inunder
Den ärfda lagerkronan. Yster smög
Du dig till närmsta myrtenskog. Ditt öga,
Så ovant än att mäta föremålen,
Såg ej, att den var låg och föga värdig
Att taga mot dig, du bland lagrar borna,
Du drack dig gladt af blomsterånga yr;
Och föga varligt kastade du ned
Orangens rara guld i stoftets dy.
Du lyftade på flickans lätta hatt
Och trasslade dess svarta sidenlockar.
Du lyftade på hennes duk jemväl
Och halkade på veka snöfält — dem
Också en nordbo häpen skulle sett.
Och än du kysste rosorna på himlen,
Så sköna som de skönaste på jorden;
Och än du smekte jordens blåa blomster,
Så skira, ljusa, klara, lätta som
De gazer, hvilka häftigt fladdra ner
Från fästets axlar. Och om dina blommor
Af andra kysstes, ej du lade det
Så tungt på sinnet; kysste åter sjelf
På andra sorgen bort. Men någon gång
Du satte dig en ledig stund uppå
En qvist, lätt svigtande för näktergalen,

Som sjöng på den förut, och stämde djerft
In i dess sång -- så konstlöst som den sjelf.

Dock sångens regelrätta konst ej var
Den enda, som du icke lärde dig;
Din ungdoms ljusa dag flög gagnlöst bort,
Som Arnos ljusa våg, emellan blommor.
Du tänkte ej på morgondagen; intet
För den du samlat. — Nu du måste ut
I vida världen för att se dig om
Och lära dig att göra någon nytta.
Det gick väl just ej långsamt för dig — men
Det gick ej väl för det, och föga loford
Du vetat att förtjena utaf dem,
Som hafva vårdat sig om dig. Men först
En krämare dig tvang att mot din vilja
Dess djupa, rika planer tjena. Tåligt
Du måste spänna ut hans slitna segel
Och drifva dem mot någon guldskudde fram.
Dock, då till nöjes aldrig du förmådde
Att göra honom och hans följe, brast
Ack! snart ditt tålmod, och fräckt du bröt
Hans planers och hans segels väfnad — allt
Med blott ett enda väldigt tag och sänkte
Hans herrlighet i hafsens djup, och honom
Du vrok uppå en klippa, skänkte honom
Nog tid att tänka öfver nya planer
Och på sin salighet. Se'n måste du
Till straff därför, förvirrad, kämpa tappert,
Lik Don Quixotte emot en väderqvarns
Utsträckta vingar; du derjemte fick
Dig roa med hvar leksak, som uti
Din väg af barnen kastades, och lyfta
Mot himlen deras pappersdrakar upp,
Så långt de stoftbeströdda banden ville.
Den leken blef snart nog dig äfven lång.
Du tog en vacker afton väldigt tag

I qvarnens vingar, stötte den från berget,
Så att den föll i spillror, krossande
Åtskilligt lekverk, hvarmed det dock var
Så högst allvarligt menadt — Fri du gick
Till nya äfventyr. Men snart du tvangs
Att åter taga tjenst. Än skulle du
Helt tam i prydda furstesalar gyckla
Med gyllne stoft och annat; än uti
Den snåles mörka kamrar blåsa bort
Ifrån hans murkna skatter all den mal,
Som ville med den kloke dela rofvet.
Dock äfven uti denna goda skola
Du intet lärde af den vises dygd.
Hvem vet hvad af din herres ynnest du
Med tiden ännu hade kunnat vinna?
Kanske ett torp på dina gamla dagar;
Kanske du blifvit bergad som inhysing
Uppå hans ugn. Men ej ens detta hopp,
Så lockande, så oförtjent, då kunde
Ditt vilda sinne tämja. Fåfängt har
Du, trött af dagens och af nattens mödor,
Emot en myrstacks trefna hemvist stapplat.
Du ej ens der lärt älska husmanskost
Och bygga eget bo, af fliten hägnadt.
Ditt öde dref dig långt, långt ut i verlden.
Der har du retat alla skogens träd
Att hår ihop emot hvarandra kämpa.
Der har du lyftat uppå starka armar
Omäteliga massor utaf eld,
Som hela stolta städer tryckt till gruset,
Så att de icke mera syntes till.
Der har du fräckt en snufva gjutit i
Så månet menskobarn, som ej förmådde,
Med fårskinnspelsen värja dig från lifvet.
Och hvart du vände dig, förbannelse
Röt vildt mot dig sin kalla välkomsthelsning.

Väl är det sant, att mången giftig dunst
Och månget qualm du kastat djerft tillbaka
Till kärrens djup, hvarur de upp sig svingat.
Väl har du nå'ngång, när ditt lynne blifvit
Stämdt mera blidt än vanligt, fläktat fram
Till mina åkerfält en ljuflig regnshkur,
Som gjöt välsignelse på dem, som tvinat.
Väl slumpen gjorde, att du en gång ledde
Uppå mitt anlet, utaf sjukdom härjadt,
Ånyo helsans eldbelysta ström.
Väl har du banat väg åt solens vagn,
Då genom brutna molnen fram den flög
Att taga upp i sig en verlds förhoppning
Och all dess sälla glädje. Men du hade,
När du ditt verk fulländat, dårligt blygsam,
Dig undansmygt, och ej du visste ropa,
Att det var du, som kunde frambefalla
Den blinda verldens öga på dess panna.
Och blott det onda, som du gjort, man mindes.
Och det med skäl, ty det du gjort med nöje;
Det goda, tvungen af en annan makt.
Nu straffet har dig ändteligen hunnit
För allt, hvad du föröfvat. Höstens mörker
Allt mera djupt din öde bana sveper,
Och hvart du vänder dig syns ingen stjerna.
Förbi det är nu med din ungdomslust,
Och re'n du vämjes sjelf vid dina bragder
Och önskar sätta dig vid fredlig hård,
Sjelf glömma der och utaf andra glömmas.
Men ingen öppnar dig ett gästfritt tjäll,
Ej ens jag sjelf. Du är en brottsling; nalkas
Förföljd af hämnens arm, hvarthelst du går.
Det vore oklokt att dig skydda; galenskap
Att offra sin och vänners välfärd för
De några stunder, dem du kan ha kvar
Att ångra dina brott. Jag ej förråder

Dig likväl såsom mången i mitt ställe
 Helt säkert skulle gjort. Jag menar väl
 Med dig tvärtom och vill dig ge ett — råd.
 Dö, vän! Hvad har du än att lefva för?
 Fins någon väl, som med en hand, som darrar,
 Ditt skumma öga sluter till? Kring dig
 Ju ingen skara gråter, hvilken ser
 Sitt sista stöd ned med ditt hufvud falla.
 Dö, vän! Då du är lycklig nog, att ingen
 Dig sakna skall. Man tvärtom kanske redan
 Med glädje ser, att sjelfmant hän du drar
 Och upphör att med olåt fylla nejden.
 Din röst är som en likpsalm; väcker minnet
 Af mycket ondt, som skett. Slikt hörs ej gerna.
 Du vankar ju liksom en oblid ande,
 Som, utan ro, ej unnar andra hvila.
 Du uti vägen är för hvar och en,
 Som framåt vill. En präktig skara af
 De evigt unga stjernor önskar stiga
 Nu fram för att med skenet af sitt ljus
 Den skumma jorden hugna. Vet du ej,
 Att dina gamla, gråa lockar skymma
 Dess herrlighet? Gif alltså plats åt dem.
 Följ du mitt råd; jag ger det som din vän.
 Man ädelmodigt skall förlåta dig,
 Se'n du ej mera finnes till. Man skall
 Med fagert tal omnämna dig, och klar
 Skall himlen blicka tillgift på din graf,
 Och fjärlar dansa lustigt der med tiden
 Så lätt, att ej derunder störes friden.

IV.

Fången.

Hvad manne tiden heter nu derute
 Uti Guds fria verld? — Till dessa hvalf

Dess skiften hitta ingen stråt: den spärras
Af evigheten, som går ostörd vakt
Vid deras port och ned från dunkla murar
Ur toma ögon stirrar in allt jemnt.
Jag ensam känner detta stela anlet,
Hvarpå ett enda drag ej sig förändrat,
Fastän jag ryst för det så länge, att
Den stund, då först jag såg det, borde heta
Åtminstone i går. Ack! evig natt
Har ingen morgon, har ej ett *i går*.

Skänk mig en enda qväll, o evighet!
Fyll sedan gerna dina ögongropar
Med allt mitt hjertats blod, om någon droppe
Der spritter qvar, som de ej hittills sugit.

Måhända klättra juniqvällens strålar
Nu viga längsmed fångselgallrets trappsteg;
På afstånd barnen se den glada leken
Och fröjda sig åt granna skimmerprakten.
De veta ej, att denna leken lekes
Med hån uppå en graf, uti hvars djup
Ett lif förmultnar långsamt—långsamt—långsamt
Och räknar matkar, men ej dagens stunder,
Och mäktar ej ens önska hämndens njutning.
Fins ej en makt, som kan en solens stråle
Tillfångataga och den sluta in
Uti ett nattligt hvalf? — Den är ju fri!
Förmätet drömmer den på molnets bäddar
Och styr sin gyllne flottbro öfver viken
Och bor med fogeln djerft på trädens krona
Och bleker purpurn uti furstemanteln
Och leker uppå lagens granna tafior
Och gycklar fräckt med tempeltornets spiror.
J jordens makter, som ett menskohjerta
Med all dess skatt af helga, sköna känslor

Inmura kunnen i en afgrundskittel
Att der förtorkas vid sin egen eld — —
Hvi ären J så svaga, när det gäller
Att gripa blott en enda bräcklig stråle
Och innestänga den till domedag!
O tagen den i flykten! Jag vill glömma,
Hvad J mig gjort, om för en stund J blott
Den kasten hit till sällskap åt min nöd.

Rör ej min bön ert milda sinne? Viljen
J ej behandla strålen hårdt som mig? — —
Ha! Om J också viljen, hvad förmår
Er bödelsstyrka öfver solens strålar!
J ären fege; frukten äfven mig.
Kanske är äfven jag mer stark än J?
Det är ert fel, om jag förmäten varder,
Då så för mig, *för mig*, J starke, rädens.
Än mer förfärlig jag ju måste blifvit
För eder nu, än jag har fordom varit. — — —

Jag minnas vill, att när för första gången
Mitt öga nedslogs utaf dessa hvalf.
Då skymtade igenom gallrets springor
Derute vid den svarta, kalla muren
En strimma än, så vek, så klar, så huld,
Som tåren, fallen från ett älskligt öga.
På den i brott afidnes mörka anlet:
Och i den tåren utaf forna dagar
Ett minne speglar sig, som ej kan dö.
Som den försmäktande i öknens sandhaf
Ur källan frossar lif vid dödens sida,
Så, flod! mitt öga tjust din bölja drack!

När i den långa qvällens skymning, då
Jag törstade att fånga något ljud,
Som kunde grumla opp dess stela tystnad,

Jag trodde, att ur flodens vågor smög
En stilla aning till mitt hjertas skrefvor;
Hon i förtroende helt sakta hviskat,
Att det min hemdals källor var, som gjutit
De tårar, hvilka genom floden gingo
För att till fången bära en försäkran,
Att hemmets kärlek ej glömt honom än.
Och rik, som endast den på jorden är,
Den återgaf mig bilder utaf allt,
Hvarvid mitt hjertas blodbestänkta stycken
Än voro fästade, se'n bort det slets.

Ett fastän bleknadt aftryck, dag och natt,
Jag läste der af sommarhimlens dikter.

I dessa luftslott, slukade af vågen,
Den qvafva luft nångång upplifvad blef,
Som pressade mitt bröst med dödens visshet.
Mitt fängsel var ej mer så mörkt, när jag
Såg solen tända facklorna dernere.
Mitt torra öga svalkades, då det
Kring molnens blomstergård, af böljan vattnad,
Till rosenfesten gick. Och tåren tordes
Framtitta för att lyssna, när strömkarlen,
Som trott sig blott af nattens tystnad hörd,
Slog silfversträngarne, af månen lånta,
Der djupets hvirflar dansade kring harpan.
Med afund blicken följde fiskars stim,
Då de, likt mörka blixtar, flögo fritt
I vattnets skyar, undan murens skuggor.

Ur dessa skyar lyfte sig ibland
Så milda fläktars anda, att jag trodde
Dem blott på kärleksfulla läppar hafva
Sitt rätta bo och flyga derifrån
Att kyssa helande mitt hjertas sår. — — —

Var det ej dessa fläktar, hvilka burit
De gröna blad, som svajade på böljan,
Än stigande, än sjunkande liksom
Förhoppning i den barm, som ännu hoppas?
Jag trodde då, att milda händer fångat
Dem uti mina forna lundar och
Dem fört till varma läppar, hvilka hviskat
I deras grönska ljufva tröstens ord
Och dem förseglat med en kyss — och sändt
Dem bort med tysta bud till fångslets galler. —

O! hur de än sig höjde, ej de stego,
Så att jag kunnat gripa dem och läsa
De ord, som endast jag der skulle varsnat,
Och höra ljud, dem jag blott kunnat fånga.
De flydde skälfvande med vågen hän
Och gömde sig bak fångens trånga synkrets,
Och kunde ej utaf hans längtan nås
Och ej af harmen, fast de icke burit
Med trohet fram de bud, dem anförtroddes,
Men ökat qvalen blott, de skulle skingra. —
Hvad minnen summo ej på dessa blad
Från stunder, hvilka mättes af det ljus,
Som skymtade emellan samma kronor,
Der sist de darrat såsom vansklig prydnad!
En längtan grep mig djupt i toma hjertat
Och ville rycka mig dit bort, dit bort,
Der fri jag irrat jemte stormens fålar,
Der än förtroligt jag med djuren lefvat,
Än med dem kämpat uti ärlig strid.
Hur gerna jag nu skulle bytt med dem!
Hur *menskelig* är ej deras lott mot min!
När de gjort ondt, då resa hopar sig,
Som spjutbeväpnade med ljudligt skall
Djerft draga mot dem, sätta lif mot lif.
Och om de falla, uti deras blod

Ej snafva länge de, som af dem älskats. — —
O! hvarför drog man ej i sådan strid
Också mot mig, när jag var funnen brottslig.
Man trodde väl, att hvarje lans sig böjt,
Förr än den velat söka opp mitt hjerta,
I fall dess skaft i hemmets skogar skurits.
Man trodde väl, att hvarje kulas ifver
Förr stelnat, än den trängt uti mitt bröst,
I fall den ammats uti hemmets klippor,
Och hemmets sol den sökt på insjöns botten.

Helt menlöst därför man mot mig förfor.
Jag minns det än, som om i går det varit.
Vid tjällets dörr i qvällens svala frid
Jag satt och såg på solens nedergång;
Och uti glädjen, att den sjönk så herrlig,
Och i det hopp, att skön den skulle uppstå,
Smalt bort hvar tanke uppå det förflutna.
Förbleknadt emot sådan prakt förrann
Till intet hvarje minne af den fara,
Hvarom jag längesedan hört en dröm,
Och som mig hotade i ängslig feghet
För allt det ädlaste, jag tänkt och gjort.

Allt var förbi. En annan tid nu kommit,
Frid lutade sig saligt öfver landet,
Liksom en moders anlet till sin älskling,
Då såren mer ej blöda, ögat klarnar
Och lugnet vaggas ljuft i stilladt sinne.
Jag tycktes säll, då jag mig trodde — glömd
Af alla utom den, hvars hand mig tryckte. — —
Då smög man lömskt och ryckte den ur min,
Som aldrig värmts, sen *hennes* deri stelnat.

I denna graf jag vaknade — till döden.
Men då ännu man icke visste rädas,

Att himlen skulle smittas, om måhända.
 Ett moln, som speglat sig på flodens sand,
 Sig skulle te derur för fångens syn.
 Man blifvit mer försigtig nu och stängt
 Från mig den sista skymt af himlens vålnad.
 Men se! mer stark än vildhetens drabanter
 Jag strålar hit befallt från solskensdagar,
 Då det vardt morgon och det afton vardt
 Ännu. — Jag frossat uti minnets sken,
 Fastän, mer tjockt än fångslets murar, mörkret
 Mig kringhvärfat har och kramar i sin famn.

V.

Augustistjernan.

Det lidit långt på natten re'n, och än
 Står jag här vaken drömmande och ser
 Upp till dig, höstligt dunkelsköna himmel!
 Är det din skymning, hvilken nederbryter,
 Med blicken till dess källa, tankens kraft?
 Hur än den sträfvar, kan den icke lyfta
 Ett enda af dess barn, de sorgbetyngda,
 Som om hvarandra i mitt hjerta trängas
 Till ytan af ditt bottenlösa djup,
 Som, omhvälfadt öfver jorden, dit ibland
 En aning gjuter om hvad innerst gömmes.
 Hvert än jag skådar, flyga hvita molnen
 Med ängslig hast kring klippuppfyllda fjärdar,
 Likt seglet, skrämdt af stormens nära skri,
 Ren lössläppt, bäfvande och ovisst fladdrar.
 Det syns, de hafva ingen ankarplats;
 De ega intet mål att sträfva till,
 Der att få hvila ut de kunde hoppas.
 Så finns för tanken ock ej hvilopunkt,
 Dit det förhoppningarnes ankartåg
 Framkasta kunde för att dervid fästas. —

Det blir allt mera skumt. Ack, snart jag ser
Kanske ej ens dig sjelf, Du höga himmel!
Det vore rysligt uti denna stund.
Jag dig behöfver, fast ej du det anar. —
Ha! Ej din evighet förslår att räkna
De grand, som alla, alla dig behöfva.
Men du behöfver blott dig sjelf, o himmel!

Dock hvad är det, som glimmar på en gång
Fram ur din våg? Är det en gyllne skatt,
Den slagna gudar ditsänkt, då de flydde,
Som stiger opp, af skumma natten hägnad? —
O! Nu jag känner åter dig igen,
Du gyllne holme, midt i himlens bölja!
Jag minns, att en gång förr jag dig har skådat.
Men det vardt morgon och det afton vardt
Se'n dessa tider många, många gånger.
Kan du med dina skatter köpa åter
Den tid, som varit, den jag trodde flydd
För evigt, evigt? Ja, du återför
Än en gång till mig vårens glada stunder,
Ty vår ju hette tiden, då jag stod
Mer djerf än nu och sände blickens falkar
Att jaga högt kring fria himlarymden.

De hunno snart till dig, som ensam stod
Deruppe, liksom nu, försagd och häpen
Och tycktes blygas för din egen glans.

De andra stjernor hade alla redan
Sig undansmugit hän till fjerran verldar,
Se'n de förmärkt, att deras tid var all.
Du dröjde ensam. Visste kanske ej,
Hvarthän du skulle ställa kosan — eller
Du drogs af någon omotståndlig kraft
Att vårens fröjdefest på jorden fira.

Och den var gudars åsyn värd. Hvad jubel
 Flög fram inom naturens fulla hjerta
 Med fart af solens strålar! O! hvad mod
 Slog sina vingslag djupt i menskans barm,
 Som vidgades, se'n dvalan deri smultit.

Skön var väl stunden. Skönare dock lyste
 Den nästa, hvilken hoppet fattat djerft
 Vid purpurvingen, innan plats den än
 På tidens fäste hade åt sig banat.

Hur rymlig var ej världen då, fastän
 Omätligt rum uppfylldes med det hvimmel
 Af blomsterdoft, af fogelsång, af sällhet,
 Som om hvarandra trängdes, likasom
 De haft en evighet att lefva för — och blott
 Ett enda ögonblick att lefva.

Ja!

Den hjeltevällust, som berusar mäktigt
 De djerfves bröst, då de med döden leka
 En lek, som nästa stund är slut för evigt,
 Den flöt i luften, dracks oändligt af
 Hvert väsen, utan tvekan, utan tanke
 Derpå, att det var *vårens* fröjd, som bjöds,
 Att den, som vaknar från dess rus, den vaknar
 Från lifvets enda *sköna* morgondröm.

Du bleka stjärna, vemodsfult du log
 Åt denna dröm, och, medan än den räckte,
 Ditt öga slöts för att ej se dess slut.
 Och såsom lampan slocknar obemärkt,
 Då morgonsolen genom öppnadtt fönster
 Ser in i gästbudssalens vilda hvimmel,
 Så ingen märkte dig, då du försvann,
 Dig ingen saknade, då du försvunnit.

Dig sjelf dock längtan tyckes hafva gripit
Att en gång blicka än på detta hvimmel,
Som dansade, som sjöng, som njöt, som band
Sin krans af ögonblickets eterneller,
Af lagrar, myrten eller af cypresser
Kring vårens vagn, som flög på rosenskyar.

För dig väl ingen vår har blommat, då
Du trott, att den så länge skulle blomma.
Jag, som har frossat af dess andedrägt,
Jag, som har döfvats af dess vingars fart,
Jag söker ej den lefvande bland döda,
Jag söker icke våren mer på jorden.
Hur många än af vårens löften svekos,
Det, att den skulle återkomma, sveks
Dock icke — ty blott det — blef aldrig gifvet.
Förbi är jordens skönhetsstund; din stund,
Du bleka stjerna, skred på dubbla grafvar.
Den ena blef åt våren redd af sommarn,
Som honom ärft, stolt som en fåfång moder
Sin egen son. Den andra girigt gräfdes
Af hösten, som nu derpå gjuter vårdar
Af ljuget guld, från torra träden smultet.

På dessa bäddar kan ditt matta öga
Du hvila ut och vänta nya vårar. — — —

Likt menskohjertan hårda, ligga snart
De fält, som andats genom milda blommor;
Likt menskoord så iskall ryter vinden,
Fast förr som fläkt så varm den hviskat kyssar;
Likt menskosinnet vild förhäfves vågen,
Förr intet sjelf — en spegel blott för allt;
Flyttfogeln lik, som söker andra verldar
Och skyr den jord, dit våren honom lockat,
Så tanken ville fly från jorden. — Men

Hvart skall han flykta? Kan du visa stråten,
 Du enda stjerna, hvilken icke ryser
 Att skåda ned på jordens ödeläggning?
 O! Har du ej en blick, som icke endast
 Hit nedåt lurar. Den ju taga kan
 En gränslös kosa uppåt, mot det Högsta.

För hän min ande! Lyfta den dit opp,
 Det vårar blomma, tallöst såsom blomstren
 Här nere, och ej vissna liksom de.
 Ty deras vårsol heter Evig, Gud.

Spegelbilden.

Spegeln ville engång ställa
 Fram den skönsta bild, som nånsin
 Strålat i den kalla norden,
 Och han lånade från alla
 Årets åldrar rika färger
 För att sammanfatta taflan;
 Och han nedtog ifrån solen,
 Ifrån månen och från stjernan
 Ämnen för att skönt fullända
 Underbara mästerstycket.
 Tog så af den stela vintern
 Mjällhvit snö att deraf forma
 Kindens milda vågors rundning;
 Gjöt från tvänne sommarskyar,
 Hvilka liksom rosor glödde,
 Ned ett sken, hvars höga rodnad
 Bleknade på skära ytan;
 Bildade af vårens ljusa,
 Blåa himmel ögonparet,

Klart förrådande sitt ursprung,
Och lät sedan rika lockar,
Som han skurit från en höstnatts
Svarta sidenmantel, strömma
Kring den ljufva englabilden.
Se'n med vana konstnärshänder
Sänkte han från solens ljusflod
Mild förklaring kring det hela
Och ett saligt lugn från månens;
Men från stjernans blickar lånad
Trängde fram en himmelsk aning
Genom vinterns skära snöfält,
Genom halfsläckt sommarrodnad.

Sluten inom spegelns armar,
Gömd bakom det klara glaset,
Så fulländad framstod bilden.
Ljuft betagen af ej skådad,
Af knappt anad skönhets fullhet
Jag beslöt att honom flytta
In i djupet af mitt hjerta,
Om ock allt, hvad förr der funnits,
Skulle deraf undanträngas,
Icke mera våga dväljas
I den helgonlikas grannskap.
Och så skedde allt i blinken.
Men jag ställde mina tankar
Alla att den rena gästen
Vakta — ställde mina bästa
Känslor att densamma skydda,
Att den ej ohelgas finge.
Tiden flydde — ryckte med sig
Bort till flykt så mycket annat;
Oantastad kvarstod bilden
Dock, liksom den blifvit tecknad

Af Angelos gudapensel.
Glädjens sken ej öfverstråla,
Sorgens midnatt ej fördunkla
Kunde bildens morgondager;
Men ej annan önskan uppsteg
Inför den uti mitt hjerta
Än att der få evigt vårda
Ren och skär och helig bilden;
Sådan som den *först* der ställdes.
Nu är allt dock annorlunda:
Denna bild, som spegeln målat,
Ej allenast af dess armar,
Ej blott af mitt hjertas famntag
Inneslutes, men af andra
Utan blod, liksom vampyrens.
Af de färger, som från årets
Alla tider blifvit tagna,
Qvarstår blott, hvad kalla vintern,
Höstens mörka natt förlänat,
Vårens skänk är nu beslöjad
Utaf tårars täta skyar,
Sommarns lån har flyktat hädan,
Jemte solens, månens, stjernans,
Som en herdesång förklingar,
Som ett blomsterdoft förflyger.
Men den spegelbild, som bodde
I mitt hjerta förr, nu mörknat
Till en skuggbild, den der bränner
Ej med glöd, men med sin jernköld.
Fåfängt söker bröstets skakning
Likafullt att kasta bort den,
Att befria det från bördan.
När bland hjertats slag det sista
Hårdnar, isbelagdt, då ställes
Väl som gravvård och förstelnad
Forna englabilden, hvilken

Djupt af dunkla skuggor svepes,
För att städse vandrarn varna.

Höstispiggarne.

Blek och kall augustimorgon stirrar
Ned på Karvia, det lågt belägna.
Som två svärd, borttappade på flykten,
Stelt bland gräs dess begge åar blänka.
Ingen sky med slappa vingar störtat,
Lik en fiskmås, än till deras botten;
Vinden, som sökt skygd i dimmans sköte,
Än ej blifvit skakad ur sitt gömsle,
Och dess pust ej ilat än att plocka
Höstens frukt i Norden — gula löfven,
Som brådmognat under sista natten.
Fogelljuden, irrande likt bladen,
Än ej dignat ned ur kalla himlen.
Här och der blott från den klena hjordens
Bäddar klämta klockors slag, som väcktes
Medvetslöst af stela lemmars skakning,
Skrämmande vallhjonets sista drömmar.
Ej dock herden stiger fram ur hyddan,
Då dess dörr nu knarrande sig öppnar.
Hemmansvärden sjelf utur den träder,
Bärande sin yngste son, den spåde,
Uppå armar, som med björnar brottats
Och vid Lappo stridt, så att bland sjelfve
Björneborgarene undran väcktes.
Stelt hans anlet hvilar än kring ögat
Som kring stränderna af bäcken höstis.
Men nu genom djupa ansigtsfårer

Plötsligt hvirflar brusa opp likt källans,
Då af underjordisk eld den sjuder.
Dock han kufvar dem med jättestyrka,
Pressar än dem ned uti sitt inre.

Hvilken hetta smält på en gång isen,
Som i långa år kring blicken frusit
På hans djupt af vädret brända anlet?

Nöjd med sig, då han så tidigt vaknat,
Fast till fots i går en mil han tågat,
Tar en främling med beväpnadt öga,
Der han klättrat på en sten vid åstrand,
I besittning allt, hvad nejden bjuder.
Väl belåten ser han små briljanter
Lustigt svinga sig på hyddans sneda
Gräsbevuxna tak. Han sig förundrar,
Att han hört beklagas deras öde,
Som få dväljas under slika skatter.
Vänd mot den på kåda rika skogen
Gläds han i sin själ, då han besinnar,
Huru trefligt spiselns brasor spraka.
Hvad vet han, att hyddan, som står närmast,
Värms af ingen hård, att på dess botten
Stenar glöda blott likt gastars ögon! —
Nu med ökadt välbehag han vänder
Sig till tegar, hvilka vattendränkta
Gröna stå, likt hvass med nedböjdt hufvud,
När en storm har gungat tung deröfver.
Men vid gröna banden silfverstjernor
Ser han fästade. När bleka strålar
Som en konungs fingrar leka med dem,
Glimma de i mångfaldt brutna färger.
Så fast glansen är den stela sorgens,
Som ett löje sminkat på sin yta,
Nöjd dagdrifvar monstrar granna spelet.

Harmfull sköt en sidoblick från bonden
Till beskådarns tanklöst glatta anlet.
Bitter känsla rusade tillbaka
Mot hans barm och skakade dess inre,
Att det uppspratt uti våldsam gäsning
För ett ögonblick. Men i det nästa
Låg det för hans fasta vilja dämpadt,

Dystert stirrade han på sin åker,
Som en moder på ett lifflöst foster,
Det hon burit under kvalfullt hjerta,
Födt med brustna krafter fram till världen,
Och utur hvars döda anlet gapar
Qväfda hoppet af en bortdödd framtid.

Men nu barnet, som han bar i famnen,
Glömmande sin hungers nöd vid fröjden,
Väckt af morgon, ljusets barn, det friska,
Såg i fadrens öga med de blickar,
Hvilkas oskuld än kan fånga glädjen,
Om den ock vid afgrundsbranter leker.
Och som — då om våren blåa blomman
Blickar med sitt klara öga uppåt
Emot furan, hvilken ofvan henne
Sträcker vresig vinterstela armar —
Isen frigörs, smälter bort i perlor:
Så ur djupet af den hårda mannens
Öga bryter tåren fram, som tvekar,
Om den våga skall en väg att söka,
Der en tår på länge väg ej banat.
Fram ur denna tåren tindrar både
Glädje vemodsfyllt och sorg, som glädes.
Så utur en upp- och nedvänd himmel
Ner i insjön blicka matta stjernor
Invid moln, som månbelysta glänsa.

Men utaf den förr ej sedda tåren
I sin faders öga uppskrämdt, barnet
Knyter späda armar kring hans nacke,
Spörjande, hvaröfver han må sörja.
„För dig, arme, sörjer jag, för dina
Många syskon och den mor, er födde.”
Lik en höstils brutna gny, kring läppen
Hviner halft framviskad denna tanke
Utan att till ord helt sammanfrysa.

För att fägnad fadren barnet pekar
På det fält, der solen, högre stigen,
Sköt med gyllne pil de hvita blommor,
Som från jordens svarta öga natten
Torkat bort och vid halfmogna axen
Fäst, till sorglig prydnad för en morgon.

Stela jordens tårar, de sig velat
Höja undan kölden, undan stoftet
Och i ljusa rymders värma lifva
Upp sin egen matta värma — bilda
Sig till fägring, fröjd för något hjerta.
Men för tunga voro de att lyftas
Genom dimmans låga, lugna himmel.
Köld dem mötte i det toma rummet,
Tryckte neder de förmättnas sträfvan
Och dem formade till bleka blommor,
Utan doft och utan kraft att väcka
Helst den kärlek, som ändock dem gifvit
Lif så mycket, att de kunde — dö.

När med brustna blomblad ned de föllo,
Sjönko formlöst, sorgligt ned i tårar
Dit, hvarur de nyss först uppåt sträfvat; —
Då med vemod bondens tår dem följde.
Och han tänkte: ej jag er anklagar,

För det kölden svedjat axens äring,
Ej rån J därför, att edra blommor
Icke kunna mogna skönt till frukter.

Kalla nattens barn, J ju framträden
Liksom fjärlin, hvilken sent förirrat
Sig i höstens land, då nakna träden
Stå som jättekors på kyrkogården,
Der naturens känsla jordad ligger.

Så hans känslor, sorgligt, men försona
Rördes i den krets, som omkring honom
Nöden dragit upp med hårda händer.

Trött att icke till ett menskligt väsen
Få sitt ordsvals granna skum utgjuta,
Hastar främlingen till den betryckte
Och nedlåter sig med honom tala,
Fast ett getingsting uti hvar annat
Ord åt fädrens tungomål han gifver.
Gunstigt skämtande, han sig förundrar,
Hvart den vekhet, som än nyss sig røjde,
Tagit vägen. — Tror dock i sitt sinne,
Att den flytt för att ge rum åt vördnad.
Manar sedan borden att sig glädja,
Då åt honom *ödet* barn och blomma
Huldt beskärt samt låtit honom födas
I en dals inhägnad, dit bekymren
Väg ej hitta, derifrån han icke
Nödgas draga för att rastlöst fika;
Och hvari allt *det*, som till *hans* nödtorft
Tarfvas kunde, rikligt samladt röjes,
Och der frostens hvita blommor glimma
Präktigt, såsom stjernor på en likvagn.
„Du ej tittat ut ur detta stängsel,”
Så han skrytsamt fortfar, „vet således

Ej, hvad svårigheter verlden bjuder.
 Jag har mycket sett; minns till exempel,
 Hur den finska härens öfverlefva
 Låg, lik björnen, i igenyrdt ide,
 Mera svår än denne dock att tämja,
 Om ej pipan hållits rätt i munnen⁷.

Tigande, i öfverfyllda hjertat
 Samlar bonden länge toma orden.
 Dock liksom den länge gömda drycken
 Slutligt spränger dånande sitt fängsel,
 Öfversköljer den, som närmast trängt sig,
 Men hans törst ej släcker — så ock sprängde
 Harmen ändtligt tålmodets bojar.
 Fram förtviflans djerfhet sprang och lyfte
 Nu den ringe mannen till en väldig,
 Som med bäfvan sågs utaf den fräcke.
 Såsom hammarslagen mellan gnistor
 Föllo bondens ord ned öfver hånarn,
 Som, fast sjelf ej känd, för väl han kände.

„Ej jag gråtit, herre, se'n vid Kalix*)
 Mig ni lockade att med de andra
 Sträcka det gevär, som väg oss plogat
 I urvädret utaf tjugu strider,
 Och som ägde qvar ännu en kula,
 Hvilken kunnat först min hjerna krossa.
 Ej jag grät ju, när ni hånligt mente
 Under hårda år, att icke någon
 Nöd gick på mig, då ännu jag hade
 I behåll den penning, hvilken täckte
 Ärren på det sönderskjutna bröstet,
 Det jag ej förvarat som ni edert.
 Ej jag grät, fast för en lumpen summa
 Ni den *köpa* ville till en grannlåt,

*) Se anmärkningarne till detta band.

Som i ärlig strid ni ej förvärfvat.
Ej jag grät ju, fast jag sålt min sista
Häst och gick att köpa säd af eder,
Den ni spart blott för att kunna pressa
Högsta priset ur det svultna folket.
Ej jag grät ju, fast ni tåtel blandat
I den råg, hvaraf jag tänkte utså
Än en gång på tegen, hvilken redan
Under fem år gäckat all min möda,
Som ni sjelf, så hård och så bedräglig.

Hunger var i långa år min gästvän.
Men jag ville ej min koja lemna
Tom åt den, då fädren der sett dagen
Och jag sjelf och de, jag gifvit lifvet,
Som ock därför en gång skola stämma
Mig inför Guds dom att stå till ansvar.
Nu jag gråtit, då jag såg min hemdal,
Som så rik er syntes. Ja, visst är den
Rik också på sitt sätt. Skåden skogen,
Som, lik er, i iskall stolthet yfves.
Den min brödskog är. Den ger en ymnig
Skatt af tiggarsafvar, då jag drager
Med de mina ut från fädrens hemvist.
Skåda blommorna af is. De frodas
Uppå tegen, som ni nöjd betraktat.
De mig gifva frukter, som jag berga
Skall för vintern, om ej förr de smälta.
Skåda stenarna, som ligga spridda,
Här och der i dal'n. Jag fresta borde
Om de äro hårda som ert hjerta.
Då det skall sig visa, om J kunnen
Säga, att de varda bröd — och vekna.”

Utan att uti sin feghet våga
Röja sin förbittrings vilda hämdlust

Drager främlingen sin väg försigtigt.
 Går med verklig glädje se'n att yppa
 Det han sporrat upp en lugnets ovän,
 Som kan farlig bli för land och rike;
 Fann dock ingen, som hans saga trodde,

Följeslagaren.

Hulda flicka! — sakta smyger
 Mellan afskedsstundens suckar
 Ur ditt bröst en hviskad önskan,
 Att en fridfull, klarögd himmel
 Måtte följa mig på färden
 I den villosamma verlden,
 Dit din blick ej får mig följa.

Torka tåren från ditt öga,
 Att jag måtte kunna taga
 Med mig bort odödligt minne
 Af en ljus, en molnfri himmel,
 Som mig leder, troget vaksam,
 Huru stråten än må mörkna,
 Hvilka dimmor än må tjockna,
 Hvilka stjernor än må slockna
 Uti gråa töckens aska.

Det enda minnet.

Jag ej ett minne eger, hulda flicka,
 Som till min mun, mitt hjerta föras kan:

Ej något, hvarpå ögat finge blicka,
Som skapades för mig utaf din hand.

Och det är godt. Hur armt ändå, hur ringa
Hvart yttre tecken vore att den värld
Af undersköna minnen i sig tvinga,
Som står ur tidens aska oförtärd!

Så allt det bästa, dit sig tanken sträcker,
Ej fångslas kan uti en jordisk bild;
Och menskan, menskovorden, tecknet bräcker,
För hvilket hon har knäböjt, ännu vild.

Och hjertat, hvori själen rymmes, rymmer
Allena, verldsomfattande då Gud.
Till honom, som ej belätet mer skymmer,
Flyr känslan fritt, på icke sedda ljud.

Mot dessa bilder ingen makt kan höja
En helgerånande, en våldsam hand.
När allt re'n svikit, multnat, qvar de dröja,
Likt guldets, endast renadt genom brand.

Så qvarstår ock, då den har varit tecknad
Uti mitt inre blott med djupa drag,
Ditt minnes bild. Och därför fullt förbleknad
Är ej min lefnads enda solskensdag.

Jordens himlar.

Jag skulle komma åter
Till denna strand i qväll.
Från fjerran hit jag skyndat

Med oro och dock säll.
 Sitt löfte bröt hon aldrig;
 Skall nu hon bryta det? — — —
 Der släcks en fallen stjerna?
 Går den i hennes fjät?

Af töcknen skuggor tecknas
 På himlens ljusblå grund. — — —
 För hvilka skuggor mörknar
 Det anlet denna stund,
 Som var min ljusa himmel,
 Men nu ej syns ens mer?
 Kan väl en himmel sjunka
 Uti en afgrund ner?

På mina frågor vinden
 Uti en suck gaf svar:
 Du himlen sökt på jorden;
 Och jorden fins än qvar
 Med andra mötesplatser,
 Är kärlekens. En graf
 Stämt möte med din himmel;
 Just nu blir mötet af.

Ur natten.

Somna lampa!
 Hvarför skall ditt sken, det bleka
 Få med sköna blommor leka,
 Dem ej solens stråle smeka,
 Yr af kärlek, våga bör!

Somna lampa!

Kanske varma drömmar väckas,
 När din låga hunnit släckas,
 Och de varsna, hur sin snäckas
 Spann bland molnen månen kör.

Somna lampa!

Jordens glädje liksom sorgen
 Somnat ren i tjället, borgen;
 Dalens lif och det på torgen
 Lika söfadt af tystna'n dör.

Somna lampa!

O! med midnattstimmen vakar
 Blott det bröst, förtviflan skakar,
 Och allt vallmodoft försakar,
 Som ej döden derpå strör.

Somna lampa!

När ditt sken i natten rinner,
 Gif din plats åt eld, som brinner
 I mitt hjerta, att den hinner
 Till det väsen, den tillhör.

Aftonrodnaden.

Mossros, ställd i qvällens kyrkogård,
 Sjunk ej, vissnad, ned ännu:
 Uppå dagens graf som ensam vård
 Spirade ju vänligt du.

Fast din rot göms djupt i nattlig grund,
 Solen mot din blomma log;

Och du mottog i dess sista stund
Hennes sista blick, som dog.

Ej dig sjelf i dig helst skådar jag,
Fast du sjelf är ljufvig ock:
Mera skön ett minne af den dag,
Som gick hän, du blommor dock.

Sorg och glädje minnet ömsom väckt:
Dagen är ju redan all,
När du lifvas; men blef den ock släckt,
Brann som *dag* den för' sitt fall.

Dagens lott var likväl afundsvärd:
Sen sitt mål han mäktigt fyllt,
Fick han undgå mörkret i den verld,
Som han värmt och rikt förgyllt.

Bittrare ju blir din egen lott,
Spårlöst vissnar du och matt:
Ack! ett återsken du var ju blott,
Och ditt lif ej dag, ej natt.

Vinterns fristad.

Det brinner eld i hvar rodnande sky,
Det flammar ljus i hvart klarnande töcken.
Sen våren glöder, hvart viljen J fly,
Ni barn af vinterns isiga öken?

Du kyla, Du mörker, J stormar, som väckt
En darrning hos allt, som glädjes af ljuset,

Ren bålet tändes för hela er släkt;
Er jaga lågor ur fädernehuset.

Ej våren nu hyllas af Södern blott;
Dess makt redan hunnit Ert hemland, Norden,
Der under flykten de strider ha stått,
Dem sist ni tappat med våldet på jorden.

J skonaden ingen. Förskoning ej står
Att hoppas af verlden; hon fjettrarne brutit,
Lik slafven, som herrskarn i bojorna slår,
I hvilka dess våld förr sjelf honom slutit.

Köld, mörker och stormar, ödmjuken Er;
Och Eder en fristad jag bjuder i nöden;
Der herrsknen J trygge, tills thronvexling sker,
Och lydigt J hyllen en starkare — döden.

Mitt hjerta: så lyder den fristadens namn,
Der endast dödens spira Er räcker.
Det väntar ej våren mer i sin famn:
Dess hopp har slocknat; dess kärlek sig släcker.

Den sanna våren.

Herrligt ler naturens unga vår
I dess skönsta lustgård uppå jorden;
Fogeln letar re'n dock efter spår,
Dem uppå hans landsflyktståg från norden
Vingen lemnat i molnen.

Hvad väl söker fogeln, som ej här
Mötes rikare, än förr han drömde?

Kan han längta till de öde skär.
 Hvilka höstens töcken undangömde
 För den flyendes afsked?

Sök uti din egen barm. Ett svar
 I dess djup uppå din fråga finnes:
 Fogeln ju sitt bo i nordén har,
 Och sin enda sanna vår han minnes:
 Lifvets flyktade första.

Afsked från ungdomen.

Sköna ungdom! se dig än tillbaka,
 En gång blott, fast dina vingar skaka
 Längtande att höjas opp till flykt!
 Gjut ur dina sista morgonstrålar
 En gång än det ljushaf, der sig målar
 Gloriakrönt af ögonblickets blixtar
 Lifvets bild, i famn af ljuset tryckt.

Der din varma hand sjelf penseln förer,
 Snart Olympens glada svärm sig rörér
 Kring oss, icke svept i töcken mer;
 Och blott du kan lyfta sångens toner
 Ifrån drifvan hän till Gudars throner,
 Der han, upphöjd öfver låga dunster,
 Afund, smärta dimomhöljda ser.

Lifvet städs skall dina vingar låna,
 Då det dristigt med sin flykt förvåna
 Eller med sin ljufhet tjusa vill.
 Städse kärleken kan endast våga
 Tända upp sin skära offerlåga

I de rymder, dem ditt vingslag renat,
Dem du sjelf som altar redt dertill.

Och ditt rikets gränser äro trygga.
Ringa möda kostar dig att bygga
Ljusa luftslott, der du glad kan bo.
Och ifall det händer, att de ramla,
Du ej nödgas bland ruiner famla;
Snart sig nya villor åter höja,
Sommarboningar för hoppets ro.

Du kring flickan samlar gracers flockar:
Skönast är briljanten i dess lockar,
Herrligast den perla å dess barm,
Som ditt gudafinger dervid fästat.
Saknans klagan snyftar, der du gästet;
Men i dityrambisk takt sig svingar
Glädjens trolldans, der du lefver varm.

Böner, tårar kunna dig ej böja,
Intet mod dig tvingar till att dröja
I de nejder, der du trifs ej mer.
Fjäriln lik, kring liffull ros du kryssar,
Slösar blott på hennes dofter kyssar;
Ilar bort från ort, der sorg dig möter,
Om ock sorgen mellan tårar ler.

Såsom den besvikne gråter bruden,
Såsom hjelten sörjer segerljuden,
Öfverröstade af fallnes ve,
Som en flykting fosterjorden saknar,
Så omätligt vemod hos oss vaknar,
Då du ej på svanorna ens väntar,
Ej dig en gång ångrar ens som de.

Hvi står mannen der med sänkta blickar?
 Hvad uppsöker denna tår, han skickar,
 Gubben lutad ned mot hedens sand?

O! en fjäder, fallen ifrån vingar,
 Hvarpå stolt och flyktig du dig svingar,
 Då du fläktar bort zefyrens anda,
 Som flög till oss i ditt morgonland.

Som en grafsten, der du ej vill stanna,
 Står erfarenhetens mulna panna,
 Skrifven full af tidens tunga hand.

Lik en griftsång ljuder snart den lära,
 Som vi drömt om storhet, lycka, ära,
 Ur besvikna hoppets jättekummel,
 Då vi stappla invid grafvens rand.

Allt kan årens stormil undanrycka,
 Dödfödd kasta hvarje väntad lycka
 För den trötte kämpens fötter ned;

Ett den sist af allt likväl skall taga:

All är striden, när den hunnit jaga
 Minnets vällust, doft från dina vårar,
 Ungdom! ur vårt bröst, som fåfängt stred.

Tillfällighetsdikt en sommarafton.

Se! vid målet af sin Eriksgata,
 Hunnen till sitt rikes gränser, solen
 Stigit opp på fjällarne vid polen,
 Och till nejder, dem hon tycktes hata,
 Skådar nu med älskarns tjusta blick.

Brinnande, vid nattens dödsbädd dröjer
Hon, der mörkret syntes evigt throna.
Hyllande den ljusa, löfrik krona
Lunden, strålande, mot solen höjer,
Som sig sjelf med gyllne ax bekrönt.

Konungsfogeln på dess spira vakar;
Blyga sångmön uti näktergalens
Hjerta tiger smäktande, och dalens
Echo lyss, när forssens fåle skakar,
Skenande från klippan, silfverman.

Sänks ej Vestans vinge ren till hvila?
Somnar ej dess yra lust att smeka
Ängens blyga döttrar eller leka
Gladt med vågens glitter? Hvem att ila
Rastlöst så gaf dig, du svaga, kraft?

Och bevingad blommans vackra broder
Purpurmanteln ej ifrån sig fäller,
Der från hamn till hamn han kosan ställer;
Kryssar djerft nu kring på ljusets floder,
Han, som domnat för hvar nattlig fläkt.

Hvadan stammar detta lif, som svallar
I hvart väsens hjerta, som ur dvalan
Lyfter örnen opp och, nyväckt, svalan
Fram ur vågens stela famntag kallar
Till att bada sig i solens sken?

Hvilken är den gudamakt, som lindar
Smycken, skimrande af hoppets grönska,
Omkring flodens armar? Hvem att önska
Blomman lärt och fjärln — liksom hindar
Flyktiga i sommarns paradys?

Kärlek! Du af jord och himmel dyrkas:
Men, förbannadt ifrån döden stammar
Det, hvaröfver ej din låga flammar:
Hon ger lif, om än utaf dess styrkas
Glöd det svaga snart till aska bränns.

Är du evig, eller qväfd af timmen,
Som dig döende till verlden födde?
Slocknar du, som höstens sol förblödde?
Flyktar du, som ner i dalen dimman
För hvart andetag ur vindens bröst?

Snart från ramladt bo ju fogeln hastar
Ock från mulnad himmel hän till stränder,
Hvilkas sandvåg släcker ej de bränder,
Dem vår flydda sol dit glödhet kastar,
Ej af kärlek tänd, men blott af harm.

Snart ha nattens gamla makter åter
Öfver Norden sträckt sin svarta spira.
Ingen julifest skall sommarn fira;
Hösten vid naturens graf snart gråter,
Sina liljor vintern strör derpå.

Skall, o kärlek! slockna ock den gnista,
Som du lifvat *nu* uti mitt hjerta? —
Den må byta namn; den hete smärta;
Men dess rökverk blir ändock det sista,
Hvilket höjs från barmens offerhård!

Den sista kärleken.

Hvad hade jag att bjuda dig,
Om ock mitt hjerta jag dig bjöd?

En plats förhärjad vildt af krig,
En graf, der glädjen ligger död;
En mark, der ingen morgon gryr
Ur unga rosors friska kind.
Der ingen rosenånga flyr
I vänlig lek för morgonvind.

Hvad hade jag att bjuda dig,
Om ock mitt hjerta jag dig bjöd?
En ödslig, tistelvuxen stig
På askan af förbrunnen glöd,
Der villor brutit sig en stråt,
Der hoppet, gäckadt, blef förrådt,
Der englar brustit ut i gråt
Vid lik af ädelt, skönt och godt.

Och detta hjerta du dock vill
Ta' i din rika, varma hand,
Det tag, det hörer ingen till;
Det tag, liksom af blommig strand
Ta's upp hvad stormen kastat hän
Ifrån ett skepp, hvars segel refs,
Och som vid måsens hemska skrån,
Från djupet räddadt, hemåt drefs.

Dock helst, som kungen återtar
Sin hufvudstad, fastän förödd;
Fast grus der nu blott finnes kvar,
Han älskar den, han blef der född
Och vill den åter bygga upp
Mer herrlig, än den nånsin stod,
Der herrska obestridd och hopp
Ingjuta der och lifvets mod.

Lackviolen.

Vackra blomma! var det väl din lycka
Eller blott ett vrängsint förebud
Af din ofärd, som dig velat smycka
I din fina, granna sammetsskrud?

Ej naturen tog dig i sitt sköte,
Ej dess rena fläktar dig ha smekt,
Ej dess fria strålar stämde möte
Vid din kalk och oskuldsfullt der lekt.

Endast genom fönstrets ruta ljuset
Till din stängda skönhet trängde fram:
När det öppnats, fast du ofvan gruset
Stod så högt, flög mot dig — gatans dam.

Men hur ljuf var dock den milda anda,
Hvilken fångslad slöts af flärdens band!
Älsklig syns du, som för dem, som landa
Efter stormen, Söderns rika strand.

Undra dock ej, att från ögat tåren
Stundom perlar mot ditt ögonlock:
Glädje röjs af den, men, som i våren,
Ligger der oändlig smärta ock.

Hvem ej älskar att din skönhet skåda,
Hvem ej tjusas af, att du finns till
Som du sjelf? Och dock en suck om våda
Vid din anblick upp sig höja vill.

Sucken hviskar sorgligt, att måhända,
Innan nästa solljus sjunkit än,
Skrider re'n din skönhets glans till ända,
Och din fina doft har flyktat hän!

Kanske skall en iskall hand dig bryta
Och dig fästa vid ett hjertlöst bröst:
Då förstår du tåren, som sågs flyta,
När din vår så nära stod din höst.

Slösaren.

Bort i blodig härnad drager hjälten,
Vinner segrar, vinner kungariken,
Och inför hans fötter kräla folken,
Som för vandrarn sanden uti öknen.
Och han slumrar sött i lagrars skugga.
Då mot honom växa nya stormar,
Stjelpa kungathronen, drifva kungen
Från sitt land och folk, som varit trogna
Hela dagen om. Men bort han drager,
Sörjer tröstlöst ej, hvad han förlorat:
Ty sitt mod han eger kvar och svärdet,
Som kan bryta väg till nya riken.

Åt en annan lyckan skänkt en perla,
Skön och herrlig, som förvandlat egarn
Uti rikedom till furstars like.

Men i öfvermodet grep han skatten,
Krossar den och bortströr skira gruset
I en fradgande pokal, som fylldes
Intill brädden utaf cypervinet.
När han tömt den, och när ruset vikit,
Drar han fattig såsom förr i verlden;
Ledd likväl af tron uppå sin lycka
Och med minnet deraf i sitt sinne
Känner han sig icke helt förarmad.

I den tredjes lockar leker ungdom,
Utafr friska fläktars vingpar buren;
Strör inunder flykten på hans kinder
Sina skönsta rosors blomsterkransar,
Gjuter i hvar åder eldens strömmar
Och uti hvart andetag en njutning.
Sjelf han brusar fram uti dess yra. — —
Men, se! Fläkten i hans lockar bytes
Uti storm; och blomstermattan vissnar;
Elden slocknar, njutningen förtvinar;
Af sig sjelf han mörknar till en skugga.
Men han blickar, fast med mattadt öga,
Djerft mot lifvet: ty ej hoppet svikit
Honom än; och allt med det han eger.

Men med ögat, vändt från lifvet, stiger
Der ännu en ann' — med tunga fjät han
Trampar heden, önskande, att denna
Mätte remna och uppsluka honom.
Och fast han ej mistat kungariken,
Ej berusad sina skatter tömde,
Ej lät njutningen sin ungdom sköfla,
Tycks han dock förlorat mer än desse.

Hvad sågs han förslösa i sin blindhet,
Som, mer värdt än detta allt, nu saknas?
Blott ett hjerta, som slog ut för honom
I sin första, enda kärleks skönhet;
Blott en blick, der denna kärlek talat;
Blott en mun, der denna kärlek tegat,
Blott en himmel, som i stoftet fallit,
Har han offrat upp för evigt, evigt. — —
Derför utan mod och lycka, utan
Hopp han stapplar mot den nära grafven.

Nattens Stjerna.

Hvi så stum syns världen, när du stiger
På din molnthron opp att stolt der spana,
Om hon drager än sin anda varm?
Lifstidsfången inför bojan tiger;
Så hon ock för dig, som ej kan ana
Qvalets vaggsång, söfdt vid hennes barm.

Du af smärtan eger intet minne,
Skakas ej af hoppet, som kan svika,
Fruktar ej, att kärlek kan bedra.
Hvad vet du om känslor, som derinne,
I ett bröst i kamp, sig blott förlika
Om att evigt samma valplats ha?

Sågs väl du, så länge världen hvälfde
Tidens hjul, dig till en annan närma
För att dricka vid dess hjerta tröst?
Visste du att söka, när du skälfde,
Skrämd af köld i öde rymden, värma,
Lif och lugn invid ett troget bröst?

Iskallt du ju sätter all din ära
I att sjelf dig vara nog; *din* lycka
Är det — men din nesa äfvenväl.
Ej jag vill din dystra vishet lära
Att den milda trängtan undertrycka,
Som mig drar till en beslägtad själ.

Huru ofta jag än vardt besviken,
Kan jag dock ej ångra, att jag *trodde*.
I en himmel, mera varm än Du,
Lefver tron. — Hon bygger himmelriken
Med sin broder hoppet. Aldrig bodde,
Kärlekslösa, du i dem ännu.

Derför ock, när fjällets panna dagas,
 När den kalla Memnonsstoden klingar,
 Badande i ljusets unga ström,
 Skall du, evigt ljusskygg, hädanjagas,
 Flyktande på töcknens kulna vingar,
 Som för morgon nattens dunkla dröm.

Den visnande rosen.

Trängre galler qvällen gjuter
 Kring en fången, enslig dal;
 Nattens lugn han deri sluter,
 Utestänger dagens qual.

Hvarje hjertas hydda bjuder
 Friden in som älskad gäst,
 Helsad af den sång, som ljuder
 Från hvar känslas strängar bäst.

Sakta skälfver vikens vatten,
 Sänkt af trötthet, höjdt af fröjd,
 Då den samlar silfverskatten,
 Fallen ned från månens höjd.

Framför stjernan sippan speglar
 Sig i ängens ögon blå:
 Vestan, kär, till henne seglar:
 Vinner blott en korg derpå.

Då han smekande sig höjer,
 Söker tröst hos sorgsen ros,
 Der sin brudkrans ned hon böjer,
 Drifs han äfven dä'n sin kos.

Men när älskarinnan jagar
Bort den arme, hon försmått,
Han ej ensam dystert klagar
Öfver grymma ödens lott.

Stolta rosens tårar brista
Ur förgråtet öga ut:
Dagens dödsstund blir den sista
För dess lif, hvars hopp är slut.

Men hon vill ännu ej slockna;
Vill ej heller dväljas qvar,
Der *nu* tunga dimmor tjockna;
Der hon *fördom* lycklig var.

Hör! hon suckar hemskt: att dalens
Famn för henne är så trång,
Och så tröstlös näktergalens
Vemodsfulla älskogssång.

„Bleka stjerna! huru skumma
Stirra dina ögonkast;
Drif, o afton, drif din ljumma
Fläkt från mig förutan rast.

Isigt kallt är detta fridens
Språk för barmen, lågors hem.
Ha! hvem löser åter tidens
Vingar, sen han bundit dem?

Mätte de mig återföra
Än en gång till den minut,
Då jag väcktes upp att höra
Lifvets skönsta budord: njut!

Ack! då morgonsolens låga
 Kastat sig från fästets höjd,
 Fanns för mig blott till en plåga:
 Öfvermåttet af min fröjd.

När den unga fjäriln bredde
 Sina purpurvingars par,
 Kärlek honom till mig ledde,
 Och han himlen med sig bar.

Om jag då blott fått förbrinna,
 Full af salighet och hopp;
 Men hur grymt att här förrinna,
 Vissnande i tårars lopp!"

Rosiga skyn.

Sväfvande sky, du, som småler så huld,
 Spegel för rosor i blommiga dalar;
 Gläder dig solens strömmande guld
 Eller den känsla, i strålarne talar?

Fattar du kärlekens glödande ord,
 Språket, som tigande allt dig dock säger?
 Älskar du himmelen mer än den jord,
 Som blott i stoft all sin rikedom eger?

O! När jag ser dig, tjusande sky,
 Rodna i klarhet mot soliga dagen,
 Stanna och lyss, fastän strömolnen fly;
 Tror jag dig hylla af kärleken lagen.

Ve, om din kärlek blott är en dikt,
 Sminkad på ytan af håliga barmen,
 Är den förhårdades svikande bikt —
 Kärlekens englar, då eder förbarmen!

Den döde.

I.

Sorlet ilar
 Vidt kring stad och land:
 Ljuger, att ett hjerta åter hvilar,
 Kyldt af dödens hand.

Ryktet höres
 Uti glädjens rund,
 Och i lätta hvimlet röres —

Mången skönhets mun.

Tåren röjde
 Sig i ingen blick;
 Ingen suck ur barm, som sorgen höjde,
 Till den döde gick.

Ljudet skallar,
 Liksom echos röst
 Ifrån kalla klippors toma hallar,
 Ur hvartenda bröst.

„Hell dig, döde,
 Som gick tidigt bort!
 Ej för det så bittert var ditt öde,
 Att din väg blef kort”.

II.

Så i hvimlet någon tänkte. Men en främling, undanskymd,
 Känd af ingen, satt och lyddes, hur i salens vida rymd
 Stundens nyhet, mellan löjen, trängde fram från mun till mun
 För att plånas snart från *tungan* af en kommande sekund.
 Om sin egen död han hörde dikten, förd af tanklöst bud,
 Lätt, som dammet uppå vägen under ryttarsporrens ljud.
 Ej ett öppnadt hviloläger uti någon barm det såg,
 Kastades, som mellan våris liket kastas vind för våg.
 Budet, som förskjutet irrat, tar sin tillflykt till hans bröst,
 Och dess ord, som dog i sorlet, talar der med tordönsröst.
 Vid det ljudet vakna minnen ifrån hädangångna dar,
 Då han lycklig varit eller trodde, att han lycklig var:
 Icke vetande hvad timat, peka de på en gestalt,
 Som hans vårlifs varma blomma varit fordom — men nu kallt,
 Lik en diamant i krona, satt uti de skönstas ring;
 Hörde sorgens, hörde skämtets ord, som dansade omkring,
 Utan att hon gladt dem upptog, utan att hon bort dem sköt.

Vildt ur hjertats ödemarker då en röst i honom röt:
 „För en nyck af dig jag gerna skulle gifvit lifvet ut,
 Och du kan en tår ej skänka mig, då nu mitt lif är slut.
 Ja! det är förbi, och sanning endast ryktet dig har sagt.
 Ja! mitt lif är dödt, fast icke man i jorden mig har lagt.
 När du vissnar, sakna'ns tårar ej dig följa, men af blod
 Ångrens gjutas väl af någon, som ej heller dig förstod; —
 Först skall du för mig dock blomma, om ej förr, så på min
 graf. — —”

Så den vilde. Men i salen upp ett rop man våldsamt gaf:
 Allas blick en enda sökte; ditåt hasta alla steg;
 Allas röst till henne ropa i förtviflan. — Men hon teg:
 Tårar, häftigt i dess inre qväfda, plötsligt söndersprängt
Diamanten, på hvars yta ingen tåreperla blänkt.
 Skön var blomman, som på grafven af hans hjertas lif nu stod.
 Ej den vattnas af hans tårar, men hans hjertas sista blod.

Talismanen.

(Efter Al. Puschkin.)

Der sin svallvåg hafvet skickar
Upp mot strandens öde fjäll,
Och der halfmån klarögd blickar
Ned på Österns milda qväll,
Och i harems njutningssalar,
Muselman rycks mot sin graf,
Lyss! en Fé der till mig talar,
Då en talisman hon gaf.

Smekande den hulda säger:

Tag emot min talisman!

Vet, en hemlig kraft han eger,

Dig af *kärleken* räcks han;

Ej från sorgerna, från grafven,

Stormarnes i lifvet hot,

På de klippuppfyllda hafven,

Han beskydda kan din fot.

Herrskare du icke blifver

Öfver Österns gyllne land,

Ej profetens folk han gifver

Kufvade uti din hand,

Ej du förs till vännens möte

Hem från Söderens fjerran jord,

Upp till fosterlandets sköte

Högt bland fjällarne i Nord.

Men när falska blickar tjusa

Svekfullt dig i qvällens stund,

Och när kyssar dig berusa

Vid den kärlekslösas mun,

När du glömmes, när du svikes,

Hjertat tärs af friska sår;

Då min talismans, den rikes,
Kraft blott rädda dig förmår.

Alpens ros och dalens.

Der snön har glänst, der månen glänser nu
På bergens panna, likt en silfverkrona,
Din hand mot Alpens blomma sträckte du,
Döf för dess tysta bön att henne skona.

Och ljuf dock hade varit hennes lott,
Om vid din barm en plats du åt den visat;
Till solvarmt rum, fast bruten, hon då gått
Från det, som skulle henne snart förisat.

Men hård du var ändå mot henne; gaf
Ej åt den ros, hvars unga lif du härjat,
En lifuppfylld och likväl fridfull graf,
Som ljuft försonande den bleka bergat.

Du räckte den åt mig. Invid mitt bröst
Den arma, ack, på engång måste känna
De stormar, hvilka båda iskall höst,
Och lågorna, som söderns sommar bränna.

Dock sist dess klagan föras bör af mig;
Kanske den ock sig med sin lott förliker:
Hvar Alpens dotter föds beredd på krig,
Och mer än hon, ej faran henne sviker.

Men du, som växt en dalens blomma mild,
Omhägnad af din moders fromma böner;

Må äfven, då du från din rot blir skild,
Du aldrig kastas dit, der stormen döner.

Bönhörelsen.

Skönare ej dagen nånsin lyste,
Men ej heller dagen lyste nånsin
På ett föremål mer skönt än flickan,
Som tycks mana dagen ut till täflan.
Och jag tänkte: „då så ljuft för ögat
Bildens ler, naturens mästestycke,
Huru älskeligt för hjertats öra
Skulle icke minsta hviskning ljuda
Af den ande, som ger lif åt bilden!
O, om denna hviskning ville tolka,
Hur hon lyder sjelf den lag, hon skipar:
Lagen att, hvarest hon tjusar, älskas,
Hvad mot sådan andehviskning vore
All den sång, der konsten fåfängt härmar,
Ursprungsljuden, hvilka andas kärlek.
Sällhet vidgar hjertat, hvari bilden
Trängt sig in allenast genom ögat;
Dubbelt sällt bör bröstet kännas, vidgad
Af den storm, som fläkten skulle väcka —
Om ock barmen af sin sällhet sprängdes.”

Dagen tappade omsider striden,
Der om skönhet den förmätet täflat.
Lika herrlig sväfvade dock flickan,
Sedan dagen mattad sjunkit neder,
Och dess bleka arf af qvällen bergats.

Lyss! Hvad toner spela der på månens
Silfversträngar, spända mellan löfven.
Drömmar hjertat, eller hör det verkligt
Detta ljud, hvars ljufhet det sig drömde?

Blyg bekännelsen om kärlek smyger
Mellan rosenläppar, lik en daggtår
Ifrån djupet utaf blomsterkalken.
Anförtros den bikten blott åt linden,
Som tycks lyssna kall och utan gensvar?
Lånar den af vinden varma vingar,
Som den bära, utan mål, kring rymden?
Göms den under gräsens gröna matta
Lik en suck, som qväfves under slöjan?

Ack, den bikten sänkes i ett hjerta,
Som ett bättre gensvar ger än linden,
Och den upptar varmare än vinden,
Och den gömmer trognare än gräset!
Af förtjusning vidgas visst det hjertat;
Men fast *mitt* sin önskan funnit bönhörd,
Är det ej af sällhet, det vill brista.

Den sista önskan.

Hemsk är natten. Stormens hårda armar
Mot hvarandra kasta tunga töcken,
Som vulkanen klipporna, han uppryckt.
Blodets strimma lik ur vida såret
Följande med dolken, framflög blixten
Och de sönderslitna molnen färgar.
Blixtens eldspår sköljs dock bort af skurar,
Forsande mot borgens höga fönster,

Som af åskans genljud ifrån bergen
Skakades och klungo sönderbrutna.

Tystnad rådde nu en stund i nejden,
Som den rår på kyrkogården, sedan
Sorgmusiken och gevärens salva
Dött vid murarne omkring den döde.

Nattens stela tystnad bröts dock åter,
Liksom isen, skakad hårdt af vinden,
Nederbrytes, med en suck, mot djupet.
Men de ljud, nu höras, flöto icke
Ur naturens åska och dess stormar.
Tvänne hjertan slå emot hvarandra,
Höjda vildt af sorg och vildt af sällhet.
Suckar stiga opp utur dem båda:
Slagen, suckarna dock smält så samman,
Att ej någotdera hjertat kunde
Skilja, ifrån hvilket bröst de utgått.
Af två anleten, så undersköna,
Återspeglas dessa båda hjertan,
Fa tän sorg och lidelser sig korsa
Uppå deras drag, som blixsupplysta
Skuggor sväfva öfver blomstermattor.

Skulle lugnet bott i flickans ögon,
Lätt man trott, att någon af de stolta
Bilderna, som prydde riddarsalen,
Fått ett annat lif, än konstnärn gett dem,
Och gått ned att skåda nattens strider.
Dock än mer omöjligt, än att bilden
Af en dam bland hennes höga anor
Skulle stigit fram ur bleka ramen,
Det dock varit, att den stannat fångslad
Vid en ynglings barm, som, son af berget,
Egde blott till borg en fjällets hydda,

Och till skatt ej annat än sin skönhet
Och den kärlek, som omätligt dristig,
Lik hans bröder, bergets branta strömmar,
Framdref honom öfver farors afgrund.
Nu han trotsat döden för ett möte:
Men ett möte, som är blott ett afsked
Ifrån henne och från lifvets lycka.
Ack! Han älskar henne mer än lifvet;
Hennes lugn han med sin död vill gälda,
Der han går att söka den i strider,
Hvilka ej till valplats ha hans hjerta.

O! Han önskar, att i krigets hvimmel
Ren han stode. Hvad kan detta bringa,
Som hans mod mer blodigt skulle pröfva
Än den striden, hvilken nu till motvärn
Manar honom mot det ljufvigaste,
Hvaraf någonsin hans sinne tjustes!
Hon i lust och nöd vill följa honom,
Dela farorna och dela döden;
Hon vill kasta sig uti hans armar,
Lik en blomma, som af stormen lösryckt,
Följer forsen genom bergets klyftor.

Men han älskar henne mer än alla
Sina skönsta drömmars djerfva bilder.
Derför vill han lemna henne, liksom
Helgonbilden lemnas uti kyrkan,
När en biltog, som för denna knäböjt
Sista gången, störtar bort i landsflykt.
Och hon tviflar dock uppå hans kärlek,
I den stund han deråt bragt det högsta
Offer, som kan bringas af ett hjerta,
Redo att försaka allt, förutan
Att en vedergällning derför hoppas.
Han blott beder: icke hård du vare

Mera än mitt öde, som mig kastat
Likt ett träd på bergets vilda branter,
Hvarifrån det längtande ser neder
Emot dalens herrligaste blomster.
Låt ditt anlet klarna, att jag måtte
Kunna taga med mig ljus i natten,
Hvari alla mina stjernor slockna.
Om min sista önskan utaf månen
Blefve hörd, den vänligt skulle gjuta
Sina vackra stråalars högsta klarhet
Öfver dig i sista afskedsstunden,
Att dess mörker uti dem försmulte.
Denna ljusbild skulle då mig följa
Lik den silfverstrimma, hvilken sträcket
Efter seglarns mörka köl från stranden,
Då den skymmes med det hem, den hägnar.”

Knappt han hviskat denna sista önskan,
Innan bleka strålar öfvergjuta
Flickans anlet, likt ett flor af silfver.
Och han gladdes att sig bönhörd finna.

Kort blef glädjen. Nästa ögonblicket
Ren igenom denna klarhet trängde
Vigglikt, mörkt, en skuggas hvassa kanter.
Ljuset flöt ifrån en nattlig lampa.
Skuggan tecknade en dolk på ljuset,
Innan den begrofs i bedjarns hjerta.

Skönhetens Död.

Kom med mig flicka: låt oss gå till grafven —
Ej till din egen dock; ty ej till döden

Jag ville föra dig, lif af mitt lif,
Som jag dig kallat utan att besinna,
Hur flyktigt, hur förgängligt lifvet är.
När jag dig leder till begravningsplatsen,
Jag kanske önskar blott se lifvet fira
Sin djerfvaste triumf, sin skönsta seger,
Så att förgängelsen må, dubbelt kufvad,
Ned i sitt intet falla och tillbedja
Sin segrarinna, i sitt stumma stoft. —
Du tvekar darrande? Hvi rädes du
Att göra det, hvartill den bleka månen
Har mod, fast dess försagda strålar ledas
Till dödens gårdar blott af stormens arm.

Se! Mellan bladen, hvilka blekta dansa
Kring vårdar, förr af friska kransar krönta,
Sig strålen tränger, läsande på namn,
Som äro nu ett utdödt minne blott,
Så tomt på lif som murkna hufvudskallen,
Der regnet fåfängt vill en källa bilda.
Hvad räds du flicka? Dig en arm ju stöder,
Som kunde störta alla vårdar ned
Mot gruset, hvilket deras grundval är,
Hvarur de växt, likt segern ur ett slagfält.
Du darrar! Bäfvar du för döden, du,
Som känner nära intill ditt ett hjerta
Slå med en kraft, som kanske är nog mäktig
Att offra åt en nyck sitt allt på jorden:
Sin sällhets skönsta dröm, det räddningshopp,
Som hållit än sitt hufvud upp bland spillror
Af lyckans sista skeppsbrott. Säg, Mathilda,
Är ej det hjerta starkt, som älska kan,
Såsom jag älskat dig och likväl skulle
Ha makt att fira dessa offerfester?
Och ändock ger ett sådant hjertas närhet

Ej mod åt ditt försagda, hvilket bäfvar
Likt stormens kastboll, hafvets hvita våg.

Ack! din gestalt, den sköna, icke är
Den första dock, som uppå denna stråt
Behöfde stöd. Se denna graf, Mathilda:
Den ligger multnad och förfallen lik
En hydda, som blott ger ett vanskligt skygd
Åt menskoarmod, mer eländigt än
Det tak, som lutadt tyckes vara ämnadt
Att krossa, ej att hägna hvad som lefver.
Du vet ej hvem, som vandrat denna väg
Med ännu mindre kraft än din att lägga
Sitt sköna hufvud ned på högtidsbädden
För sista hvilans ostörbara ro.
Det är ej vackert detta hufvud mer,
Men bädden har det än förnämt fått hålla
Odelad för sin räkning, fast der borta
De, som plebejiskt hvila om hvarandra,
Beträngda, som i tjällen ofvan jord,
Fått maka åt sig. Dock var viss derpå,
Den tid skall komma, hvilken fräckt gör slut
På detta monopolium — i mullen,
Der lagen skipas af dödgräfvans hand.
Det har dock funnits tider, då en furste
Ej vågat nalkas hennes läger, utan
Att hjertat skulle bäfvat, som det bäfvar
I tempelrånarn, då han står vid templet,
Der mordbrand tänder ottesångens sken
För sista gången.

O! Mathilda, stoftet,
Hvarpå du trampar nu i denna natt,
Har en gång af den nyck, som skipar lagar
Åt stoftet, gjutits i en form så skön,
Att sjelfva himlens ljus till det med undran
Såg några ögonblick. Hvad är väl rosen,

Den sorgens tår ur grafvens mull kan locka,
 Mot rosorna, i glädje vuxna opp
 Uppå den skönsta bädd, som någonsin
 Gaf blommor näring — hennes englaanlet!
 När under lifvets morgon hennes blick
 Gick segersäll utur sin blåa källa,
 Då väcktes opp af den ett jubelsorl,
 Mer högt än det, naturens morgon väcker.
 Och hennes namn blef hylladt såsom namnet
 På hvad man skönast såg i land och rike,
 Och hennes nyck för tusen sinom tusen
 Som *lagar* gällde, lik despotens nyck —
 Men älskades derjemte.

Detta välde,

Så älskadt, tillbedt, har dock tagit slut,
 Likt andra välden, ja, mer snart än dessa,
 Ty herrskarinnans öga hann ej, tillyckt,
 Ifrån sin synkrets utestänga fallet,
 Och var det enda, hvilket gömde tårar
 Att deråt egna.

Menar du, Mathilda,

Att fallet af ett sådant skönhetsrike
 Är några tårar värdt? Jag vill det veta;
 Ty jag står sjelf här i beråd att härja
 Ett dylikt rike. Rätt dertill jag har:
 Jag det ju skapat sjelf, ja, jag helt ensam.
 Vill du väl höra sagan om det riket?
 Måhända äfven dig den angår något.

Jag såg en flicka, kanske ej den skönsta,
 Som af mitt öga möttes; men likväl
 En febernyck utaf den fantasi,
 Man kallar kärlek, lockade min känsla
 Att slösa af all herrlighet på henne
 Så mycket, att mot detta ideal
 Hvar verklighet till intet måste sjunka,

Som töcknet görs till intet af den makt,
Hvars morgonskimmer byter detta till
En sky, den purpur, guld och azurblå
I täflan smycka under strålars krona.
Men kungligt lönad jag mig trodde dock
För allt, hvad känslans rikedom på henne
Förslöst, när jag såg henne uti skimret,
Som var min kärleks verk, när jag förnam
I hennes blick musiken af det echo,
Som bar ett gensvar ifrån hennes barm.
Så trodde jag. — Men drömmen om en dröm
Lär detta varit allt. — Det kom en qväll,
Som störtade i kolsvart famn af natten
Den ljusa bild, hvaråt min kärlek lånat
De färger, emot hvilka verkligheten
Till skugga bleknat. Högförräderi
Uti mitt skönhetsrike blef begånget,
Så svart, att det en nyväckt verld väl kunnat
I kaos' dunkel sänka ned tillbaka.

En ed om kärlek, evig, ljus och varm,
Blef svuren förr af tvänne rosenläppar,
Liksom af tvänne rosenstrimnor lofvas
På Österns altare en vårlig dag,
Långvarig, blomstrande af ljus och värme.
Men när jag blickar nu in i den natt,
Hvari jag plötsligt höljdes, bränner der,
Lik Leviatans spår, en blodröd strimma;
Och vid dess glöd jag läser: Mened! Mened!
Och som en fors af smultet bly föll ordet
Uppå mitt bröst och ville tära bort
Den sköna gudabild, min kärlek format,
Samt piedestalen, hvarpå jag den ställt.

O! jag har kämpat såsom mannen kämpar
För sina fäders härd mot rövvarskaran,

För sina gudars altare mot rånarn.
Med händer, feberbrända, blödande,
På nytt jag sökte tända släckta elden,
Den glans, hvarur idolen fått sin dager.
Den kampen blir mig dock till slut för lång,
Och duka under måste jag deri.
Men ej nog svag är jag likväl ännu
Att kunna stå som vittne och beskåda,
Hur denna skönhet, skapad djerft af alla
Mitt väsens bästa krafter, plundras bort,
Förhärjas drag från drag, som tiden härjar
Hvardaglig fägring uppå sjunkna kinder,
Som sminket spolat bort af tåren, fälld
På dessa kinder: vissnad sommars grafvar.
O! nej! Mathilda, bort jag störta måste,
Likt Trojas stridsmän från sin brända stad,
Med sina gudar tryckta emot hjertat.
Jag vill förgås, att ur förgängelsen
Min kärleks sköna skapelse må räddas
Och göras oåtkommelig för tiden.
Se denna dolk! Det är den räddningsplanka,
Jag sträcka vill åt henne, som har anspråk
Uppå min trogna hjälp uti sin nöd.

Din blekhet breder sig liksom en svepning
Uppå din svunna fägring, och du darrar
Liksom en vimpel, som för sista gången
Af himlens stormar vaggas, innan masten
Sig böjer för att mäta hafvets djup,
Liksom den mätte dittills molnens höjd.
Din bäfvan fåfång är. — Ej denna skönhet,
Hva om jag talade, med dig kan stå
Och icke falla med dig. — Du behöver
Ju icke rädas; intet du förlorat,
Och aldrig mäktade du fatta opp,
Hvad som jag egde och jag kunde mista.

Du var och blef för skönheten, jag dyrkat,
Blott det, som dessa färger, spridda kring
En mästare, för honom äro. Han
Allena kan ur deras döda massor
Det lif tillsammansjuta, som han diktat
I elden af sin själ. Förutom honom
De blifvit det de voro: elementer, hvilka
Den lumpnaste förening kunnat ingå,
I fall de ej kanske som gift begagnats
Att råna bort det lif, i andra lefde.
Men såsom målarn blickar tacksam på
De färger, utan hvilka ej hans bild
I dagen kunnat ställas, dig jag tackar
För hvad du fordom gaf mig till mitt verk.
Och ej i ordens svala ström jag skrifer
Med drag, som flykta bort, min tacksamhet.
Jag ristar den uti mitt hjertas blod,
Hvari min skönhets bild bärs opp till skyn.
Säg, känner du i dennas drag igen
Af dina egna något enda än?

(Han trycker dolken i sitt hjerta.)

Den tågande.

I.

Spegelväggarna i marmorsalen
Mångfördubbladt återkasta skenet,
Som ur tusen lampor herrligt strömmar.
Herrligast ur dem dock strålar bilden
Utaf slottets ädla herrskarinnua,
Skön som gryningen bland vårens skyar.
Nyss hon sväfvat öfver dansens vågor,
Lik den silfverhvita flaggan mellan

Himmelens och hafvets blåa böljor.
 När hon sänker sig emot divanen,
 Bäfva efter valsens vilda stormar
 Ännu häftigt barmens hvita vågor,
 Och ur blicken flyga dessa blixtar,
 Hvilka tända allt, som deraf drabbas.

Af tillbedjare den dunkla kransen
 Flätas snart kring henne, såsom molnens
 Binder sig kring ljungeldsflammans fara.
 Honungsluft från alla läppar flöto
 Ljufva ord af kärlek och beundran.
 Om Elviras hjerta tala några,
 Andra orda högt om hennes snille,
 Ännu andra om den skatt af toner,
 Hennes fingrar utur harpan locka,
 Såsom talismanen jordens gömda.
 Om Elviras tjusningsfulla skönhet
 Talar ingen, fastän alla hafva
 Blott för den ett öga. — Dock de hviska
 Intet ljud derom: de veta alla,
 Att förakt blott *detta* smicker möter.

Tigande en enda stod bland skaran;
 Tigande, ty intet ord än framsmög
 Från hans läppar, fastän blicken talte
 Blixters eldspråk ur hans tjusta öga.
 Detta möttes snart utaf Elviras,
 Och en underbar förtrollnings ljusning
 Flög vid mötet omkring hennes anlet,
 Som ifrån en rosenfärgad fana
 Återskenet öfver silfverhjelmen.
 Och hon sporde: „hvilken makt, Rudolfo,
 Orden qväft i rika sångarhjärtat,
 Att derur ett vänligt ljud ej klingar?”

Dystert svarade Rudolfo: „hvilken
Annan än den allmakt, som mitt väsens
Djerfva frihet slagit uti bojor,
Dem jag fåfängt sökt att sönderbryta!”

Hastigt sjönk ett moln utaf förbittring
På Elviras panna, lika hastigt
Dock af himmelsk huldhet hädanjagadt.
Och hon säger mildt: „jag känner icke
Denna makt, hvaröfver hårdt du klagar.
Ett jag vet dock; tider hafva funnits,
Då Rudolfo menat, att Elviras
Granskap icke lifvet tog af orden,
Som utur hans inre klangfullt flöto,
Oförfalskade som strömmens guldsand.”

„Kanske känner du den makten icke,”
Svarade Rudolfo, „andra finnas,
Som den känt och känna desto bättre.
Äfven jag med salig tjusning minnes
Än den tid, då orden vid din anblick
Löstes som om våren fogelsången.
Men de fingo då än’ sanning bära,
Fingo tolka hjertats fulla mening,
Fingo måla, hur af qual och sällhet
Känslan slog, förtärande och liffull;
Hjertats röst till ord fick öfversätta
Denna eldskrift, som der brann osläcklig,
Som i floden outsläckligt brinner
Återskenet utaf himlens eldmoln.
Nu den måste qväfvas eller smida
Falska guldmynt uppå lögnens läppar.
Hvad angår ditt snille mig, Elvira!
Längesedan uppå lifvets höjder
Af dess glitterguld mitt öga redan
Sett sig mätt. Hvad angår mig din godhet!

Uti lifvets dalar längesedan
Blicken tröttnat att den fromhet skåda,
Som i menlös enfald stundens börda
Släpar bort till redan flydda stunders.
Ej ens dina toner mer mig tjusa:
Mätt mitt öra druckit sig af sånger,
Återkastade ifrån San Carlos,
Från la Scalas skimrande pilastrar.
Ack, Elvira! I den gömda Norden,
Der min vagga stått, med midnattssolen
Har jag vakat dagar, dubbelt längre,
Än din Söders; jag har irrat bländad
Mellan dennas silfverstänkta lunder,
Då de summo uti månskensböljan:
Men ej solens, icke månens öga
Ställt för mitt ett föremål för tjusning,
Sådant som din gudabild, Elvira!
Hvad min sång blott sväfvande har diktat,
Hvad för själen aningsfullt har darrat,
Stod uti fulländad skönhets skepnad
För min blick, när den för första gången
Låg i din, såg idéalen rymma
För en verklighet förutan like.
Blott din skönhet älskar jag, Elvira!
Ej ditt hjerta, ej din konst, ditt snille.
Kan bak gudabilden tomhet gömmas,
Kan bak himlaytan hårdhet frysa,
Lika godt; liksom jag älskar hafvet,
Då dess lugn i morgonsolen glänser,
Fast vidunder i dess djup sig kröka,
Så jag älskar äfven dig, men tusen
Gånger mera, för din skönhet endast,
Hvad än helst af den må undangömmas.
Får derom jag orda, tolkar ordet
Lifvets salighet, dess högsta vällust.
Men om ordet ej får tolka denna,

Må då tystna'n hellre hjertats känsla
 Trycka i sin famn, till dess den qväfves,
 Än att ljugande den skulle kastas
 För din fot i svekets lånta skepnad
 För att der till stoft förhånad trampas.
 O! om döden blott med blottadt svärdsegg
 Skulle stå och straffa talets djerfhet;
 Gerna jag den bleke skulle trotsa.
 Men du hotat med din vredes purpur;
 Och för denna furstemantel flyktar
 Ordet bäfvande till hjertats kamrar."

II.

Vaken drömmande, den vilde täljer
 Så sitt hjertas drömmar. Harm och godhet
 Hastigt vexla på Elviras anlet,
 Liksom blixst och mörker i en åsknatt
 Vexlande det hvita templet måla.
 Stum och sluten gömmer nu Rudolfo
 I sin barm dess febevilda känsla.
 Skumt blir ögat för det hvimmels skiftning,
 Hvilket böljar kring hans kärleks afgud;
 Och den druckna blicken ser blott denna
 Skimra klart i gazen af den trollring,
 Kring hans väsen sig olösligt slingrat.
 Stunden flyr och visar väg åt skaran,
 Fast den dröjande till uppbrott skrider.
 Blott en enda qvarstod än orörlig,
 Lik en marmorbild, i hedna tider
 Mejslad, och som anar ej, att andra
 Längesedan gått sin gång kring verlden.
 Och till honom talade Elvira:
 „Dröj, Rudolfo! Gryningen, som löser
 Jordens rund ur mörkrets boja, mäktar
 Väl din bundna sång i klarhet lösa."

Så hon sade. Men ett hånfullt löje,
 Helgerånande, af afund ammadt,
 Flög kring skaran, hvilken djupt sig bugat,
 Som på träskets gröna bölja irrsken.

Majestätisk reste sig Elvira,
 Majestätisk: ty ur blicken talte
 Denna makt af oskuld och af skönhet,
 Som den fräckaste med blygsel krossar.
 Klädd i sådan höghet, stolt hon säger:
 „Af Ert tal jag rikligt blifvit hugnad;
 Hvem fördristar sig att mig ej unna
 Några ögonblick, dem jag vill egna
 Åt de dystert ljufva toner, hvilka
 Främlingen uti sitt varma hjerta
 Från sitt isbeklädda hemland burit?“
 Vändande sin vreda blick från henne
 Emot sångarn, tigande gick hopen.

Ensam stod Rudolfo för Elvira,
 Såsom juliqvällens enda stjerna
 Blickar trånfull mot den sköna jorden.
 Ut i salarne, der sorlets hvirflar
 Nyss sig rört, som fallande kaskadens,
 Smög med stilla fjät allenast tystna'n,
 Lyssnande på lampans matta flämtning.
 Men Rudolfo bröt den först: „Elvira!“
 Så han hviskar, „ha' ej ren vi stigit
 Ner i dina fäders stolta grafvar?
 Se! Ej något väsen mera lefver
 Kringom oss. Mig döden hafver gifvit,
 Hvad af lifvet jag ej vågat hoppas.
 Bära icke dessa pelarräder
 Griftens hvalf? Hur skulle väl Elvira
 Annars sitta ensam vid min sida!
 Men känner ju din andes susning,

Lefvande och varm kring mina kinder?
 O! min kärlek dödens boja bortsmält,
 Gjutit lif ännu uti dess isköld,
 Såsom vårens sol uti mitt hemlands.
 Ser du! Grafvens alla lampor redan
 Slocknande hvarandra hädanfölja.
 Låt mitt öga dricka ljusets källa,
 Som odödligt från ditt öga flyter,
 Att, när sista lampans sista flämtning
 Qväfves af allt högre, vuxna skuggor,
 Jag ännu må skåda dig i klarhet,
 Du, min sol på lifvets villostigar,
 Du, i dödens långa natt min stjerna.“
 Men en tår sjönk från Elviras öga
 Ned på barmens klara perlesmycke
 Och sig band dervid som skönsta perla.
 „Ej Rudolfo älskar mer Elvira,“
 Så hon svarar, mellan fröjd och smärta,
 „Då han vill, att hon, i grafven stigen,
 Icke mer skall få för honom lefva.“
 „O! Ditt eget hjerta tror ej orden,
 Som ej vilja öfver dina läppar
 Träda för att ej en börda bära,
 Hvilken är mer främling för ditt väsen,
 Än jag var det, innan dig jag skådat.
 Blott min kärleks dunkla drömmar ville
 För ett ögonblick, att ned du stege
 Uti grafven, dit jag följa kunde,
 Jag, som ej i lifvet får dig följa.
 Ej jag vill så mer. Du gerna lemne
 Mig härnere. Ensam sväfva uppåt!
 Sätt dig segrande, du milda dufva,
 Uppå blixstens spira, dän du jagat
 Bort Kronions örn, som nederstörtat.

Slå omkring dig molnens ljungeldsmantel,
Att all verlden måtte falla neder,
Tryckt mot jorden af sin andakts undran,
Kallande ditt namn från skyn, Elvira!"

Så Rudolfo. Men en rysning dervid
Bäfvat genom hennes veka hjerta.
„Tystna! Tystna!" beder hon, „Rudolfo,
Låt ej dina tankars vilda vigg
Hejdlöst ila öfver jord och himmel,
Ifrån grafvens tysta djup till åskans
Domsbasun, som bådast straff åt verlden.
Jag med bäfvan tänker på det landet,
Som till lif ej väckte dig, men söfde;
Ty det lifvet lefver ju i drömmar,
Mättberöfvade och febervilda.
Hur kan dessa fantasiers låga
Brinna evigt under de laviner,
Hvilka från en isig himmel stupa
Mera djupt än Alplavinen faller!
Hur kan känslan flamma så i nejder,
Som blott andas genom Nordens ande?

Såsom tonen går igen på harpans
Strängar, fast ej mer af konstnärn lockad,
Så i milda melodier flöto
Ur Elviras barm dess stilla frågor,
Sen Rudolfo hade slutat tala.
Och hans svar ljöd mera likt ett echo,
Gånget medvettslöst från lundens skuggor,
Än likt ord, af tankens tygel styrda:
„Ej min hembygds helgedom du häde,
Fast ej samma under på dess stränder
Kunna veckla ut sin skönhets fullhet,
Som på ditt Sorrentos Venusgördel,

Vid hvars bildande naturen uttömt
Hela skaparkraften af sitt snille.”

III.

Så han hviskar: blicken, lyftad, tycktes
Söka uti himlen förebilden
Till den skönhet, som, så nära honom,
På en gång hans hjerta höjt och kufvat.
När för sin idol han knäböjd sjunkit,
Sänkte sig Elviras rika lockar
Ned mot bedjarens skuldra, såsom örnens
Vingar fordom ned till Ganymedes,
Som förtjent af himmelsfärden funnits,
Och igenom lockarne en susning
Af hans kyssars ande glödhet skälfde:
Men om någon önskan hunnit klarna
I hans själ till tanke, han då önskat
I sin egen eld till aska brinna.

Stunden flög, som den i drömmen bortflyr,
Utan att af pendelslag blir utmätt
All den sällhet, öfverjordiskt diktats,
Utan att de sälla engång ana,
Att vid drömmens bädd står sorgen vaken.

Ur sin vakna dröm först spratt Elvira
Och med händer, darrande af vällust,
Ryckte fram Madonnabilden, hvilken
Glödde af den plats, der den fördoldes:
„Helga jungfru, du som sjelf förnummit,
Hvilande invid mitt hjerta, huru
Detta klappat utaf fröjd och kärlek,
Låt min skönhet länge, länge vara,
Att Rudolfos kärlek lika länge
Vara måtte; ty min skönhet älskar

Han ju endast, och jag är förlorad,
 Om Rudolfos kärlek jag förlorar.”
 Så Elvira bad. Som bönens echo,
 „Amen! Amen!” hviskade Rudolfo.

Då ett sken flög på Elviras anlet;
 Men det sprang ej fram ur elden, upptänd
 Uti hennes ögons svarta solar,
 Ej ur kratern djupt i hennes hjerta.
 Var väl skenet ett Madonnans tecken,
 Att i nåder hon upptagit bönen?
 Nej! ur denna eld Madonnans huldhet
 Icke framsteg. Snarare dess vrede
 Brann deri, ifall hon velat vredgas
 Öfver denna kärlek till en dödlig,
 Hvilken bortträngt kärleken till henne.
 Men ej gudamodrens harm dock kunnat
 Låna till sitt vapen denna nidings,
 Hans, som flyttat ur sitt onda hjerta
 Lömska lågor i den fria luften
 Att, mordbrännande, med dessa tända
 Templet, der hans sinnens afgud herrskar.
 Ha! Rudolfo gjort i detta hemgång;
 Offret af hans kärlek tar Elvira,
 Och till återskänk hon honom gifver
 Kanske nu sin ynnests högsta häfvor.
 Jord och himmel, heder, ära, lifvet
 Gerna må förintas, blott Jacoppo
 Under dessas spillror får begrafva
 All sin harm, Rudolfo och Elvira,
 Hatad nu, mer än hon nånsin älskats.
 Ej af fruktan, men af vrede darrar
 Handen sträckt till nattomhöljda dådet,
 Och den storm, som väckes i naturen,
 Öfversätter blott hans bistra känslor.
 Medan allt, som ännu älskar lifvet

Och af detta älskas, sjönk i hvilans
 Famn att stärkt på nytt till lifvet vakna;
 Medan sjelfva kärleken blott vakar
 Lik en dröm uti ett somnadt väsen,
 Flammar hatet med en vådelds klarhet,
 Brännhet ur Jacoppo's bistra ögon:
 Ser sitt mål ur fjerran vinka tjusfullt,
 Ser sitt medel, som att gripas väntar;
 Och förstöring heter ändamålet,
 Medlets hemska namn är härjningslägor.

Som ett röfvarband i nattens tysthet
 Bryter obehälsamt fram till sköfving,
 Så ock smögo lågorna sig ljudlöst
 Till sitt rof, och upp till slottets tinnar
 Ren de klättrat, innan faran ropar
 Till ett öppet öra om sin närhet.
 Och när flammans återsken sig kastat
 På Elvira, lyste den lik fanan
 Midt i stridens vildaste förvirring
 Som ett tecken, att det gällde lifvet.
 Och osviklig sanning talar tecknet:
 Hvert Elvira, hvert Rudolfo skådar,
 Mötes deras blick utaf en eldblick.
 Hvert de vända sig, omätligt vidgad
 Öppnar sig en eldfamn att dem trycka:
 Men ur blickens skenomhöljda lågor
 Stirrar dödens djupa, toma öga;
 Till hans kalla bröst drar eldens famntag.

Ur sin sällhetsdvala spratt Rudolfo
 Plötsligt till den ljusaste besinning.
 „Var jag värd ett ögnakast, ett enda,
 Som ditt hjertas värma för mig tolkat,
 Dig jag räddar, om ock ur en verldsbrand!“
 Så han talte. Med förtviflans djerfhet

Slående sin arm kring älskarinnan,
Genom detta eldhafs öfversvämning,
Som dem sluka hotat, bröt Rudolfo,
Liksom skeppets förstäf genom vattnets.
Huru stark än medvetslösa harmen
Brann i lågan, måste den dock vika
För den omotståndeliga styrka,
Som, af kärlek stälsatt, mellan dödar
Gick att vinna räddning lika dristigt,
Som en hjelte, sedan allt förlorats.
Kastar sig på dödens räddningsplanka.

Ha, Jacoppo! Är ditt vilda sinne
Skoningslösare än vilda branden?
Denna öppnat sig att undansläppa
Bytet, som utaf dess seger söktes;
Men sitt rof din harm ännu förföljer
Bortom gränser, der naturens mildrats!

Detta slott, ett väldigt minnesmärke,
Rest af stora män åt stora tider,
Uppbygdt af Elviras stolta fäder,
Smälter, som af blixtar brutna åskmoln,
Störtar, som vulkanens krater, hålkad
Af en underjordisk eld, i denna.
Men Jacoppo's hämnd är än ej mättad
Utaf slottets grus, som deri faller.
Ej det döda, det af händer byggda
Gällde ju hans krig: han blott som vapen
Mot de lefvande det döda brukat.

När han ser Elviras armar slutna
Kring Rudolfos hals, ser hennes hjerta
Lutadt mot sin älskares, då flyttar
Lågan — som knappt mera finner näring
Uti slottet — vildare än hittills

In i trängseln af Jacoppobarmen.
Vid den lågan tänds ett skott. Det lossas
Fegt mot fienden, som ej ser faran;
Och fastän som sköld Elvira legat
För Rudolfos bröst, hans krafter brytas,
Likt ett stålsmidt harnesk af ett lamsstygn.
Sjelf behöfvande ett stöd, med bördan,
Som så ljuf dock tynger, bort han stapplar
Vid ett hånskratts echo, hvilket skräpar,
Liksom från en afgrunds djup, ur skogens.

Ned han sjunker hunnen fram till källan,
Kär för honom, sen för första gången
Han Elviras bild der såg i fägring.
Morgonskyars skönhet, rosenkransad,
Nu som förr sig speglade i böljan.
Och fastän hans hjerta klappar mattadt,
Ökas hjertats slag likväl af längtan
Att Elviras anlete skall höjas
Till en täflan med de rosenskyar.
Och nu lyfts det hufvud, der han tyckte,
Att hvad jorden, att hvad himlen egde
Herrligast ett möte stämt och bodde
Uti evig samdrägt. Gud i höjden!
När Elvira ser sin bild i källan,
Tror hon sina ögons ljus ej mera.
Ej kan anletet, som möts af blicken,
Vara det, som af Rudolfo tillbads!
Härjad låg dess skönhets ljufva lustgård
Som en blomsteräng, af skogseld sköflad!
Och ej mera likt sig sjelft det synes
Än en nejd, som, sedd en vänlig morgon,
Återses, då höstens natt der mörknar.
Och tillintetgjordt, likt dennas skönhet,
Sjönk Elviras lefnadshopp: sin sällhet
På förgänglig grund, uppå sin blomstring

Hon ju byggde. Ack! Rudolfos kärlek
Trifdes der, som blomsterångan trifves
Blott bland blommor. Liksom denna tvina
Skall hans kärlek, sedan blomstren vissnat.

Och sin glädjes förr så rika källa
Gömde hon för källans blick och älskarns:
Gömde vid Rudolfos barm sitt anlet.
„Låt mig dö,” hon bad med bruten stämma,
„Vid det hjerta, der jag ej får lefva!”

Med förklarad blick Rudolfo svarar:
„Du skall lefva der, så länge lifvet
Än en gnista räddat i mitt hjerta.
Genom detta nu jag ser Elvira,
Hon, som förr blott af mitt öga skådats,
Lika skön, som någonsin du syntes,
Tjusar du mig än. Från blicken fallit
Dessa fjäll, som hittills undanskymde
All din rätta fågring, oåtkomlig
För hvar vexling utaf ljus och mörker.
Följ med mig till Norden, till min hembygd;
Byt din lagerlund mot furuskogen,
Invid hvilken står min faders hydda.
Grus och aska spärra pelargången,
Som till dina fäders slott dig ledde,
Men en borg dig öppnas skall derborta
Mera värd, än hvad du här förlorat.
O! min moders famn dig väntar, öppnad;
Högre kärlek inom denna rymmes
Än det hat, som här sig kärlek kallar,
Och du skall blott älskas der, Elvira!
Låt oss skynda: här ju bränner marken,
Som förrädiskt undanräfs af mordbrand;
Frid vid kärleken i Norden bygger,
Följ mig dit, mitt hjertas älskarinna,

Ej nu mer blott vilda ögats fägnad!"
 Och Rudolfo ville upp sig resa
 För att träda an sin färd mot hemmet,
 Det så länge öfvergifna, glömda.
 Men hans nederbrutna ungdomskrafter
 Lydde mer ej viljan: och han dignar
 Till den mark, han tyckte bränna foten.
 Ögat såg mot Norden. Stilla böner
 Sväfva än kring läpparne, som bleka
 Hviska, såsom aftonfläkten hviskar
 Uppå fallna löf; och modersnamnet
 Höres ofta uti denna susning.

Andehvisningen till ord nu bindes:
 „Moder min, dig säger ju ditt hjerta,
 Att i denna stund din Rudolf minnes
 Med ett jordiskt minne sista gången
 All din huldhet. Sänd till mig, o moder,
 Din välsignelse! Från himlen kommen,
 Af ditt hjerta, öppnar den Guds himmel.”

Salighet sig lägrar kring hans väsen,
 Då han menar, att han bönhörd blifvit,
 Att hans moders röst röjs i den sången,
 Hvilken flöt från höjden till hans öra.
 Ifrån klostret, fridens dufvonäste,
 Bygdt på vilda berget, sången ljuder;
 Helsar under fromma klockors ringning
 Själens och naturens morgonklarhet.
 Och den sången ej förklinga hunnit,
 När Elviras famn till graf förbyttes,
 Hvari slöts det, som var nyss Rudolfo,
 Han, för hvilken hon sin fågring älskat,
 Och så bittert sörjt, då den försvunnit.
 Men nu sörjde hon allenast honom.

Från ruinerna af sina fäders
 Stolta slott, från liket af sin älskling
 Bort hon gick, dit klostersången bjuder.
 Död var verlden, slocknad all dess glädje,
 Fastän sommarsolens morgonstrålar
 Slöto rikt i guldram jordens skönhet,
 Som ur mörkrets armar nyss sig slitit.
 På ruinen af Elviras sinne
Sorg satt dyster, talande den tanken:
 „Solens strålar älska endast fågling;
 Ej de värma mer ett menskohjerta,
 Som förstode älska hjertats skönhet,
 Sen Rudolfos ädla hjerta brustit.
 Natten skall mig blifva dag, och klostrets
 Kalla famn den modersfamnen öppnar,
 Till hvars värma mig Rudolfo inbjöd.“

Återseendet.

I.

Som ett fridfullt månljus mellan töcken
 Silfverhvitt bland Alper låg kapellet,
 Der sin strid, till hälften vunnen endast,
 Helga lampan stred mot ökadt mörker.
 Tvekande förlängda skuggan reste
 Bruten sig från golfvets nötta hållar;
 Och fast sjelft det matta skenet darrar,
 Mött af skuggan, bäfvar äfven denna.
 Men än mer hon bäfvar, nederfallen
 På gestalten, hvilken knäböjd tyckes
 Ej ens ega skuggans kraft att höja

Sig från stenen, bränd af hennes tårar.
 O! De torkas icke bort af skenet,
 Hvilket skarpare än lampans flammar,
 Likt en blodröd snara omkring bergens
 Tunga fot der nedanför, och slocknar,
 Liksom hade denna derpå trampat.

Mörkrets seger är der nere afgjord.
 Dock hvartenda sken, som flyktigt målats
 På Madonnans gudafrid, i själen
 Trängt på bedjerskan i bergskapellet;
 Såsom hvassa svärd deri det häftar,
 Äfven se'n det redan dränkts i mörker.
 Och den knall, som följt i spåren skenet,
 Repad upp och sedan qväfd af bergen,
 Skakar hennes väsen, liksom trädets
 Skakas af en bergsflod, hvilkens vågor
 Dånande upprödjat trädets rötter
 Och dess blommor dränka uti tårar.

Hvadan dessa sken, som blixtrlikt flamma?
 Hvadan detta dån, ett tordöns like?
 Stego vreda åskor ned från molnen
 För att uppå närhåll mera säkert
 Drabba dalen, vigd åt undergången?

Icke åskan härjande till dalen
 Störtat neder; men förderf der slungas
 Mer förfärligt, vresigt, oförsonligt
 Utaf brödrahänder, än af åskans
 Blinda harm det skulle kunna spridas.
 Sönerne af Schweiz emot dess hjerta
 Rasa, utaf broderhatets bloddryck
 Vildt berusade. Af vreda eldar,
 Som i skarpa ögon brinna, tyckas
 Blott ett vidgad återsken gevärens.

Åt den harm, som ropar: död! i hjertat
 Lemna dessa dunder trogen tolkning.
 Friheten man växa tror på bergen,
 Om blott bergens söner ned man slagit.
 Ljuset vill i hyddorna man lifva
 Med att släcka det i bröders blickar.
 Jättehöjden utaf fädrens skuggor,
 Hvilkas klara panna ryktet visar
 Öfver Alpers högsta toppar, menar
 Man sig nå, om Schweitz i tvedrägt kastas
 Sönderslitet ned för verldens ömkan.

Men på verldens dom ej nu en tanke
 Sänkte bedjerskan i bergskapellet.
 Ej ens hennes sköna hemlands öde
 Fann en känsla uti hennes hjerta.
 Detta, fast af tusen sorger sargadt,
 Gjöt dem samman alla i ett enda
 Afgrundsqual, så djupt, att blott en moders
 Barm kan rymma in det, men för väldigt
 Att ge rum åt känslor, som ej rörde
 Desse tvännes välfärd, hvilka en gång
 Värmts vid samma modersbarm af samma
 Kärlek och nu rasa mot hvarandra,
 Liksom brodershat det enda vilkor
 Vore, som åt lif och död ger värde.

Ack, det annorlunda var den tiden,
 Då, med bäfvan följande de djerfvas
 Klättring upp mot branten, modersblicken
 Såg dem, glömmande sin egen fara,
 För hvarandras blott ha ömsint minne!
 Och när ut till bergsbons lek de drogo,
 Hård liksom den vokes strängsta allvar,
 Huru stodo då ej en för begge
 Eller begge två för en mot alla,

Hvilka vågat deras styrka pröfva!
Och när ibland tusende den ene
Fann sin öfverman, sved nederlagets
Nesa mera glödhett i den andres
Hjerta, än om kufvad sjelf han fallit.
Men besegrarn han ej velat kufva,
Äfven om dertill han krafter egde;
Ty den segren skulle ju ock vunnits
Öfver brodren, hvilken dukat under.

Nyss förut de än förente dragit
Hän till edsförbundets fest, den ädla,
Höga, och se'n bergets röster burit
Fram ett gensvar uppå mästerskotten,
Tröttades dess echo utaf jublet,
Hvilket helsade dem båda ypperst
Bland de ypperste af verldens skyttar.
Och fast skön som mannalifvet tycktes
Dem då deras egen segerlycka,
Var likväl för brodren brodrens ära
Dock än mera skön än lifvets dager,
Ja, så herrlig som det herrligaste
Lifvet skänker: död för fosterlandet.
Och den ene skulle för den andres
Seger gifvit hän det högsta offer,
Som han bjuda kunnat: segrens glädje.

Så de älskade ännu hvarandra,
Då utaf kanonens dunder helsats
Gryningen af festens sista morgon.
Men när qvällen kom, och skuggor restes
Skiljande emellan fjäll, som smultit
Hop i rosenfärgad morgoneter,
Ack, då steg ur qualm af festgelaget
Skiljemuren af en dyster tvedrägt
Mellan brödrén, så att ingendera

Mer sin kärleks spegelbild förklarad;
Såg i brodrens öppna, varma hjerta.
Köld drog först deröfver frostig dimma;
Hatet smälte sen i spegeln remnor,
Som förvridet återgafvo dragen.
Hvilka förr så älskligt lett mot begge,
Då hvarandras första *jag* de varit.

Med begärelse den yngre brodren
Lyssnat först och sedan med förtjusning
Till de djerfva tal, som vändts mot „denna
Tankens skymning, hvilken spökrädd hyllar
Sina idealer i den gloria,
Vantrons natt kring helgons panna vridit,
Och som låter jesuiters snaror
Släpa andens frihet till en dyrkan,
Ömklig såsom barnens tro på trollen.
I den himmel, menskans vilja skapar,
Är förnuftet hennes högsta gudom,
Fastän slaf utaf naturens makter.“

Men med rysning hörde äldre brodren
Denna stoffförgudning, hvilken kastar
Henne hopplös uti gruset under
Spillror af en nederrifven himmel.
Striden lyftad till en rymd, dit ögat
Ej mera följa kan den, bror från broder
Stötte fjerran så. Än mer de skiljdes,
Då den neddrogs till hvad högst på jorden,
Näst hvarandra och sin mor, de älskat.
Förr de begge uti trotsig glädje
Trott förtrycket ligga djupt inunder
Deras fria berg. Den yngre brodren
Lärde plötsligt nu, att desse trampas
Af förtryckare och af förtryckte.

II.

Såsom brödrens hjertan från hvarandra
Blifvit ryckta, gingo deras stigar
Ock åt skilda håll ur festens hvimmel.
Begges blickar omotståndligt dragas
Dock till den för båda kära vägen,
Som med längtansfulla steg de brände
Tusen gånger förr, då de tillsammans
Ilade emellan bergets klyftor
Till det hem, hvori de födts och fostrats.
Beggedera äfven nu af längtan
Brunno att sitt hjertas visning följa;
Men de skydde nu hvarandras sällskap
Mera än en röfvarskaras möte;
Och om än den vägen ledt till himlen,
Skulle den beträddts af ingendera,
Då till ett gemensamt mål den förde.

Ensam lemnad i den öde hyddan
Bidde deras moder långa dagar,
Bidde nätter, ännu dubbelt längre.
Hvarje fogels vingslag uti luften,
Hvarje sten, som rullade mot djupen,
Hvarje våg, som brusade i strömmen
Väckte modrens hopp och ökte smärtan,
Då hon fann, att gnyet ej bebådat
Hennes söners steg, som hon igenkânt
Lätt bland tusens, och för henne ljudit
Liksom alphorn för en biltog bergsman.
Och likväl till fogelns vingslag lyss hon,
Lyss till stenens fall från hällens branter
Och till böljans sorl i strida strömmen.
Dock ett sviket hopp bortilar städse
Med de ljud, som tränga ut hvarandra:

Utaf det, som sker i verlden, veta
Intet de om det, som hon vill veta.

Och om slumpen förde någon menska
På den stig, som böjs vid hennes hydda,
Lika fåfängt spörjer hon om desse
Sina älsklinger, dem hon beskrifver
Dragande till festens högtidsstunder
Och till hvarje värf i lifvets hvardag
Vid hvarandras sida oskiljaktigt.
Om till okänd man hon frågan ställer,
Lugnt försäkrar han sig ej ha sett dem;
Men om någon känd blir spord af modren,
Blickar denne vemodsfyllt på henne
Och sitt hufvud skakar till ett tecken,
Att de oskiljaktige ej varsnats,
Ökande med svarets stumma oro
Oron, som i frågans smärta frambröt.
Den af ångest skarpa modersblicken
Genomskådar snart, att hela nejden
Känner mer, än man för henne yppar.
Som en hagelskur slår ner på marken
Och i vattnet öfverallt kring tjället,
Men ej genom takets skygd kan tränga,
Så flög ryktet ock om brödratvisten
Till hvart menskligt öra vidt kring modren;
Dock af menskogodhet hindras ryktet
Att till modershjertats kamrar hinna.
Ingen omsorg kan dock utestänga
Denna känsla, som ur sjelfva luften
Och ur hvarje min och åtbörd hemtar
Visshet om, att hemska ting nu stunda,
Fast ej känslan deras art utgrundar.
Småningom ett tordöns ljusning kastas
Dock på dessa nattomhöljda skiften,

Som gå fram ur brödrahatets svallning
Och nu slita schweitzarenes sinnen,
Mera än af urtidsfloden eller
Underjordens eldar landet slitits.
Fjällens toppar kläda sig i flammor,
Som från berg till berg budkaflar skicka;
Uris vilda horn ur klyftan tjuger
Och församlar Urschweitz' hårda männer;
Vierwaldstättersjön en oro röjer,
Ej af elementerna blott vållad,
Som när Tell blef af dess vrede räddad.
Hämderop nu ljuda lika bistra,
Som då frihet först på bergen grundats,
Omkring dessa vatten, fordom vittnen
Till tyrannen Gesslers hårda framfart
Och en folkhämd, hvaraf denna städfjats.
Och till edsförbundet uti Rütli,
Mot det *unga Schweiz* det gamla störtar
Som lavinen ned mot dalens trädgård:
Af det fromma Schweiz skall Herrans straffdom
Slungas mot ett gudlöst yngre slägte.
Prester, väpnade med krucifixet,
Uppå altaret ej tända ljusen
Utan mordlust uti Guds församling:
Och de troende från kyrkan ledas
Fram till brödrakrigets tummelplatser.
Modren, som förlorat sina söner,
Anar, att de starka hvirfvelvindar,
Hvaraf massorna kring landet kastas,
Äfven härjät hennes famn och hydda.
Intet tvifvel uppstår dock hos henne
Om den väg de tagit, dem hon fostrat
I den rätta tron och till att offra
Lif och blod för helgonen och Jungfrun.
Endast detta väcker hennes undran,

Att de dragit i den helga striden,
Utan att hon har dem dertill invigt
Och välsignat deras fromma uppsåt.
Derför, fast med brutna krafter, drog hon
Ifrån hop till hop, som kyrkans fanor
Hade samlat. En gång hennes spaning
Redan trodde sig till målet hunnen.
Långt på afstånd mente hon sig varsna
Äldre sonen; men i ögonblicket
Hans gestalt försvunnen var bak klippor.
Fåfängt letar hon och fåfängt bidar;
Den försvunne återfanns ej mera,
Och omsider tror hon, att den synen
Blott en villa var, af satan fostrad:
Med det brutna mod, gestalten röjde,
Hennes son ej skulle gått i striden
Och än mindre skild ifrån sin broder.

III.

Ljus för hennes mörker har ej jorden,
Och hon söker det nu blott från himlen.
För madonnan uti bergskapellet
Sjönk hon neder och försänkt i böner
Bad hon endast om den nåd att en gång
Sina älsklingar förente skåda
Och att sedan hon välsignat desse,
Få till hvila gå från jordens stormar.
Dagen byts till qväll, till natt byts qvällen;
Dygnets skiften dock ej angå henne,
Hvilkens tid af böner blott blir uppmätt.
Men i midnattsstunden möttes modrens
Höjda blickar af en skugga tecknad
Ofvanom madonnan på det öppna
Fönster, med hvars blommor månsken blandas

Samma stund af töcknens tyngder qväfda.
Äldre sonens skuggbild har hon skådat;
Viss hon är derom; men när hon sträckte
Sina armar upp att famna honom,
Lik en gycklad bild bortsväfvar skuggan.
Rysande hon tror sig åter hemsökt
Af de onda makters ilskna funder,
Och i outsäglig ångest faller
Hon ånyo för Mariabilden,
Med förtviflans andakt bön att hålla.
Knappt likväl hon hunnit börja bönen,
Innan yngre sonens blickar stirra
Ned mot henne, liksom nyss den äldres;
Men förvridna voro anletsdragen,
Och man hellre trott sig se ett spöke,
Som ur grafven steg, än denne yngling,
Genom fägring förr bland tusen utmärkt.
Och när modren dock vill nalkas honom,
Flydde äfven han bland nattens skuggor
Liksom ett fantom, af töcken diktadt.
Och fast ut hon störtar från kapellet
Att med moderskärlek fånga bilden,
Om den var den söktes, eller gifva
Lif och verklighet åt hamnen, hvilken
Iklädt sig hans skepnad, var derute
Synen dock förutan spår förrunnen,
Och i fjerran hördes blott ett prassel,
Som då vissna löf på bergen falla.

Snart ej ens det ljudet mera spordes:
Nattens tystnad rådde som dess mörker,
Fastän här och der en lysmask glänste
Uppå bergens kanter, liksom gnistor
Mellan murar af förbrunna städer.
Ej mer lik ett väsen, styrdt af lifvet,
Af sig sjelf gengångerska, smög modren

Åter till sin bön i bergskapellet,
Att Guds moders hjälp och alla helgons
Kalla ned åt sina arma söner,
Fast förborgad deras ofärds orsak
Är likt ådrorna af bergens källor.

Men när så hon beder, störs hon åter,
Dock ej nu af sökta blickars möten.
Hennes stränge biktfar stod vid henne,
Strängare än någonsin han skådats.
„Dotter, vilseledda dotter,“ säger
Han med hård och dyster stämma: „länge,
Alltför länge man fördrag re'n hade
Med din svaghet; synd dock nu det vore
Att dig längre deråt öfverlemna.
Hädelse är denna bön, som stormar
Upp till helgonen och till madonnan
Och om förbön ropar för den fräcke
Gudsförnekarn, hvilken blottar svärdet
Nu som bäst emot Guds sak, försvarad
Af hans broder, alla helgons skyddsling.
Om du ej den brottslige förnekar
Och förbannar stunden, då han föddes,
Som medbrottsling du till evig pina
Dömmas skall af dem, din bön förtörnat”.
Knappt har jesuiten talat detta,
Innan han rycks bort ifrån kapellet
Af gevärens dån och eld och krigsrop,
Hvaraf nejdens tystnad bryts och mörker,
Och från hvilka återsken och genljud
Helgerånande sig trängt i rummet,
Vigdt åt frid, åt bön och åt försoning.

Men ett mörker, grafvens likt, betäcker
Denna obegravnas själ och sinnen,
Ifrån hvilken himlen blifvit borttryckt,

Och som känner jorden bytt till skärseld.
Skall hon till förbannelse förvrida
Den välsignelse, som hittills strömmat
Med hvart andetag ur hennes hjerta?
Skall hon köpa sig från afgrundsqualen
Med att deråt lemna en af desse,
Dem sin plats i himlen hon vill afstå?
Och hvem är den skyldige bland båda?
Från den ene till den andre sväfvar
Hennes tankars fråga. „Ingendera!”
Svara rösterne i modersbarmen.
För den yngres oskuld modrens kärlek
Allra vissast likväl går i godo:
Han, som aldrig sorg beredde henne,
Han, som gått på dygdens stigar böjligt,
Men dock säkert, som vid afgrundsbranter,
Kan ju ej af Jungfruns vrede drabbas,
Ej förirra sig på villostigar!
Dock den äldre, fast ej vek till sinnes
Och ej lätt att ledas såsom brodren,
Huru skulle väl hans fasthet ryckas
Från den stråt, som alla helgon visa?
Men om en dock af dem båda felat,
Kan ej felet vara hans, men modrens,
Som ej så förmått, som hon det velat,
Fostran sonen i den snöda verlden.
Och förkrossad kastar hon sig åter
För Guds moders bild; men vågar icke
Mera blicka upp till den, af fruktan
Att dess helga vredes blickar möta.
Hon blott suckar i sitt hjertas ångest;
Helga Jungfru, du, som sjelf har lidit
Alla qval, dem blott en mor kan lida,
Utan att din egen son du dermed
Rädda mäktade ur dödsens vända,
Med mitt barn förbarmande du hafve!

Straffa endast mig, som jag förtjenar! ”
Och när bedjerskan, som stärkts af bönen,
Skådar uppåt, ler madonnabilden
Huldrik och förklarad emot henne,
Olycksaligast bland alla mödrar.

Men derute stirrar döden bistert
Midt i brödrakrigets vilda härjning.
Äldre brodren, utställd såsom förpost
Att utspana fiendernas ankomst,
Hade sett den yngre, då han smög sig
För att än en gång få skåda modren,
Innan han sin hand i striden blodat.
Så friskarans dolda anfall röjdes,
Och det *gamla Schweiz* sig deri trodde
Se ett tecken, af madonnan gifvet,
Bådande osviktig segervinning.
Snart det *unga Schweiz* låg neder krossadt
Eller sökte uti flykt sin räddning.
Endast några få förtvifladt kämpa,
Ej för segren mer, ej ens för lifvet,
Men att rädda skarans spillda heder.
Och bland dessa få var yngre brodren,
Sjelf förlorad som den sak, han värnar.
Sårad af en hillebard i bröstet,
Känner han en sällsam kyla stilla
Mer och mer sitt unga hjertas svallning,
Och halft medvetslöst han stapplar uppåt
Emot bergskapellet för att hvila
Ut uti dess frid och — modersfamnens.
Men geväret, hvarpå han sig stödde,
Halkar från hans matta hand och höres
Dånfullt rulla ned i djupa forsen
Der till domedag det ligger bortgömdt.

Äldre brodren, sen han från sig kastat
I en afgrunds svalg den hillebarden,

Han i striden burit, till kapellet,
Träffad af en kula i sitt hjerta,
Sträfvat ock, på annan stig, och hinner
Fram i samma ögonblick som brodern.
Det var då madonnan med sin huldhet
Gjöt hugsvalelse i modrens sinne.
Knä de kommande vid henne böjde,
Och hon tog dem mot med öppna armar;
Märkte ej, att begges blod i strömmar
Utrann öfver henne; märkte endast,
Att hon slöt de saknade i famnen.
Intet ord blef taladt; men de båda,
Som hvarann i striden ej igenkännt,
Då de buro döden åt hvarandra,
Återsågo nu sig såsom bröder.
Och de somna sött från brödrakriget
I den samma famn, der de så ofta
Förr från gossens barnatvister somnat.
Och när deras ögon till hon slutit,
Modren dog, välsignande dem båda.
Men uppå de trenne, som förbleknat,
Utgjöt morgonsolen ofvan Rigi
Mild förklaring, liksom Jungfruns blickar
Nyss förklarar modrens sorgsna anlet.

Furstehämnden.

Mörka tankar öfver furstens panna
Föllo såsom töcken öfver fjället,
Och som ifrån dessa hemska blixtar
Flögo ögonkastens heta pilar.
Bäfvande, på afstånd, hofmansrunden
Slöt sig tigande omkring den höge,

Liksom lunden, sänkt i dödsstum bäfvan,
 Bidar storm, som blickar mörk från höjden.
 „Är det mig det gäller?” hvarje hjertas
 Tysta feghet hviskande sig sporde.
 „Dig!” röt hvarje samvets gensvar rysligt,
 Fastän hörbart blott för frågarns ångest.
 „Du förrådt din furste genom smicker.”
 Ljöd det till den ene; till den andre:
 „Sanning du i löndom mördat smädligt;”
 Och till alla: „ej hans män J varit.
 Genom Eder till en slafvars höfding
 Är den ädle vorden djupt förnedrad.”

Men Almansors blick, ånyo ljusnad,
 Jagar skuggorna från fega hjertan,
 Såsom gryningen fördrifver nattens,
 Fast af andra gyckelbilder följda.
 Gycklet bredde ut de lätta vingar,
 Halfförqväfdä lögner växte åter
 Högre än det höga slottets tinnar,
 Högre än de högsta minareter.
 Fram smög Amru, han den störste mästarn
 Uti hofvets allra minsta konster:
 Ur bekymret, som af furstens vrede
 Trycktes öfver slafvens falska läppar,
 Löjet frågvist lyfter fräcka pannan.
 För att kasta fjerran bort det sista
 Molnet af den höge herrskarns vrede,
 Smädelsernas ökenvind han utgjöt
 Frätande emot en man, han fordom
 Kallade sin vän, och hvilken redan
 Längesedan ur den falskes händer
 Dragit sin och flytt från verldens hvimmel,
 Vändande sin håg mot sanningsljuset,
 Liksom seglarn öfver hafvets hedar
 Spörjer, lutad, bottenlösa böljan.

Amru hviskar om sin sorg, som bränner
Hjertat, då han tvingas till att offra
Gammal vänskap åt sin furstedyrkan.
Svårt ej valet blir dock för den trogne
Mellan paradiset's gunst och stoftet.
Den, som skattar högst bland lifvets skänker,
Att få kasta det för furstens fötter,
Kan ej tveka att åt straffet viga
Sina vänners skuldbetyngda hufvud.
Derpå yppar Amru, hur' han upptäckt,
Att den vise, utaf irrbloss bländad,
Vågat yrka, att Almansors-glansen
Vore blott ett återsken af Allahs,
Att den höges starkhet vore svaghet,
När den vägdes af den Högstes händer.
Ifrigt manar Amru nu Almansor
Att sin styrka öfva på den fräcke,
Att med hämdens blixtar hädarn krossa,
Så dess spår må plånas ut från jorden,
Och dess nödrop fåfängt storma himlen.

Fursten hörde tigande förtalarn.
Och då harmen, sjudande i hjertat,
Gjöt en mörkröd eld uppå hans anlet,
Menar Amru glad, att hemska branden
Skulle den försmädade förhärja,
Men gå, skonande, långt bort från smädarn.
Sina blickars falkar sände fursten
Plötsligt till att jaga rundt kring salen,
Och han sporde ljudligt, liksom åskan
Spörjer jorden, som derunder darrar:
„Är den vise Harun vorden furste,
Eller dock en furstes vederlike?”

Svaret i den vida saln var grafvens
Svar på mensklighetens alla frågor.

Mellertid den starkes lugn kring fursten
 Gjöt sitt blida sken, liksom kring hjelten
 Silfverrustningen sitt skimmer sprider.
 Och den långa tystnaden omsider
 Bröt Almansor sjelf med furstligt allvar:
 „Värre brott kan öfvas uti hyddan
 Liksom i en furstes höga boning
 Än att älska och förkunna sanning.
 Men att kräfva hämnd blott höfves fursten,
 När han lidit orätt af sin like.
 Eder lycka prisen därför, slafvar,
 Att er svaghet slår kring er sin vagnborg.”
 Så med höghet talade Almansor;
 Och förkrossad stod den fega skaran.
 „Gud är stor!” ljöd doft från bleka läppar.

Skaldens lön.

När Egyptens sköna drottning
 Kunglikt ville löna gästen,
 Som sin hyllning bar åt henne,
 Tog hon kronans skönsta perla,
 Sänkte den i festpokalens
 Glöduppfyllda drufvokrater.
 Perlan smalt med nektarn samman
 Till en dryck, som varit värdig
 Att berusa sälla gudar:
 Men den dödlige, som tömde
 Af hans drottning räckta drycken,
 Rånade från gudar — ruset.

Skall väl mig min drottning akta
Värd en perla till belöning
För den hyllning, hvarmed firats
Hennes ljufva herrskarvälde?
O! då visste jag en perla,
Ädlare än Orientens,
Ädlare än Oceanens
Bottenlösa sköte fostrar.

Djupt i hennes rika hjerta
Danad, klara perlan smältes
Upp uti den skönsta bågarn,
Hvari gudars dryck kan skänkas:
Uti hennes stolta öga.
Om mig skulle lyckan unnas
Och till mina läppar föra
Tåreperlans ljufva nektar,
Gudars rus jag då ej drucke,
Men dock gudars höga sällhet.
Och belönt min hyllning blefve
Högre än en kung förtjenat,
Som millioners lycka skapat:
Högt, som blott den högste skalden
Vore värdig att belönas,
Då det skönaste på jorden
Skönt förherrligats af honom,
Som för jordisk lön ej sjunger,
Aktar jordens perlor ringa.

Näktergalen.

Af eget sorl och andras redan trött
I dvalans stela armar menskan tryckes,

Och själ och sinne dufna domna sött.
För ljus hvar blick, för ljud hvart öra lyckes.

Cypressbeskuggade i söderns natt
Då först sin stämma höja näktergalar.
Stum deras sång vid dagens röster satt
Som sanningen uti tyrannens salar.

Lyss! Ur det vakna lifvets dvala väckt,
Kring nattens fjällar silfverljudet strömmar,
Och högre ljus än dagens, som vardt släckt,
Kringströmmar sångarns dunkeltljufva drömmar.

Tåren.

Lik en engel från den blåa himlen
Steg du förr från flickans klara öga,
Sväfvande emellan rosor, mellan
Hvita liljor, som på blomsterfälten
Af dess skära anlet herrligt växte.

Var du icke hennes goda engel,
Som i djupet af det rena hjertat
Städse bott, fast du i dagen trädde
Endast för att fira hennes glädje,
Eller huld i sorgen trösta henne?

Alla *goda* englar längesedan
Flyktat ur den barm, hvarur du aldrig
Stiger fram till sorgen eller smärtan.
Alla blommor vissnat på det anlet,
Der du icke vågar träda an din stilla

Vandring, der du rädes för de brända
 Fälten, hvilka lidelserna härjat,
 Räds som strömmens våg för öknens sandhaf.
 Om du ej fått fly, du sitter stelnad,
 Fjettrad i förtviflans kalla boja,
 Och omkring dig tiga nu de röster,
 Hvilka fordom hviskat tröstens budskap
 Till hvar sorg och höllo glädjen vaken.

Vänta! Dödens lia fångslet öppnar,
 Såsom Moses' staf den hårda klippan.
 Vänta! Ljuset skall din isköld lösa,
 Såsom gryningsstrålen höstens rimfrost,
 Och som rosenskyn upptager daggen,
 Skall du lyftas till din himmel åter.

Flickan på stranden.

Skön stod stranden uti blomsterskruden,
 Speglande sig lugnt i klara viken,
 Hvari himlen låg, ett Skaparns öga,
 Skimrande i sälla glädjetårar.

Ned till stranden trädde då en flicka,
 Mera blomstrande och skön än denna.
 Men hon kom ej för att lugnt sig spegla,
 Ej att höra, huru jubelsången
 Steg från tusen håll ur lundens kronor;
 Ej att bada sig i blomsterångan,
 Som från berg och dal och haf och himmel
 Flöt till henne, som till oceanen
 Alla vatten täflande förrinna.

Slocknadt, vissnadt, tystnadt allt nu tycktes
Omkring henne, liksom kring en flamma,
Som för sista gången vingen höjer
Från ett altar mot den blåa rymden.

Hennes själ har trängt sig hel i blicken,
Hennes hjerta ville följa ögats
Pilar, kastade, så långt de hinna,
Emot horisonten längst i vester.
Fåfängt aftonsolen, i fördubblad
Storhet, slösar ljusets gyllne floder;
Ej ur dem det sökta målet dyker.
Ej på dem — som svanen sina vingar,
Drypande af vattnets skira perlor —
Vinden skakar spända, hvita seglet,
Slupens vinge — och *hans* vinge äfven.

O! hur många gång hon redan trädde
Ner till samma ställe, när den första
Gnistan sprang ur nattens svarta öga,
När den sista släcktes i dess slutna.
Fastän blomman lyckte ögonlocken,
Hennes blick flög hän mot samma rymder;
Fastän daggen föll allt lägre nedåt,
Hennes hopp ej nedersjönk dock tröttadt;
Fast allt trängre dimmans famntag blefvo
Qväfdes dock af dem ej hennes längtan.

Nu ett annat namn får denna längtan,
Kläder sig i annan drägt förmätet,
Sen sin forna den i stycken rifvit:
Harm den heter, vill som glömska synas.

Flicka, egen barm du sönderrifvit,
Dårat eget hjerta med förklädnad,
Milda fläktar kasta spegelstycken

In i viken fram till dina fötter!
 Skönt en dikt om lugn utur dem strålar.
 Tro dem ej! Uppå de öppna fjärdar
 Rasa stormar, och med dessa brottas
 Den, du väntar, den, som till dig sträfvar.
 Klippor nyss så när hans hjerta krossat;
 Krossa du det icke helt och hållet!
 Du derjemte ock ett annat krossar.

Präktig, vimpelprydd en julle skjuter
 In i viken; vill i sig dig locka.
 „Flicka, tro den ej! *Hans* är den icke.
 Om i den du stiger, ned du sjunker
 Långsamt i en blomstersmyckad afgrund:
 Då det bättre för er begge varit,
 Att han mot den brusande ej stretat,
 Och ett ilbud sagt det åt ditt hjerta.”
 Så ur djupet hemska röster ropa.

Andra sjunga dock kring jullens vimplar;
 Och hon följer blindt dit, hvart de locka.

Skuggan.

Allt mer matta lampans bleka strålar
 Redan digna neder mot den skymning,
 Som sig djupt i stilla hyddan lägrat.
 Men med städse ökad vildhet flamma
 Tusen känslor uti älskarns hjerta,
 Der han sitter vid en flickas sida,
 Gjutande med mången glödhet hvisknings
 Lavaström i hennes barm den branden,
 Som förtär hans alla tankar, qväfver

Ärans nödrop. Lyss! På suckars brygga
Tränga eder vildt uppå hvarandra,
Alla bärande på falska läppar
Evig trohet, kärlek in i döden.

Och hon öppnar darrande sitt hjerta,
Hvari bönen knäppte fromma händer;
Gömmer i dess allra heligaste,
Der ännu ej något svek har trampat,
Ljugen trohets svikande härolder.
Hårdare kring hennes lif nu pressar
Han sin arm, som ormen vildt sig trycker
Kring sitt hjälplöst fallna rof. Den dunkla
Blickens flammor tjusande sig smälta
In i djupet utaf hennes öga;
Och han närmar sina kinders skyar,
Glödande likt de omkring en krater,
Emot hennes anlets skära snöfält,
Emot pannans hvita irisbåge. — — —
Plötsligt ser han svarta töcken störta
Öfver dem och dem med natt betäcka.
Och han bäfvar, rysande tillbaka,
Såsom mördarn för sin egen skugga.
Ha! han sjelf var den, som skuggan kastat
Öfver hennes englarena anlet,
Öfver hennes fromma hjertas spegel.

Eden.

Kyssande sin flicka hviskar älskarn:
„Kan du, sköna, högt och heligt svärja,
Att, se'n mina läppar senast mötte
Dina varma, ingen annans nalkats

Helgerånande ditt hjertas förgård,
 Andats in dess rosenknoppars ånga,
 Sugit bort ur dem min lefnads honung,
 På dem smugit fräcka kyssars matkar,
 Tärande din trohets skära friskhet?"

Då, likt fläkten mellan rosenhäckar,
 Sväfvar eden till hans tjusta hjerta,
 Trollar luftigt öfver tviflets sandhaf
 En oas af hopp, ett Eden, liksom
 Det, som ljuges fram af öknens vinddrag.
 När hon svär, att sist hon honom kysste,
 Sanning gycklar ljuft på edens yta,
 Men på djupet ringlar svekets irrbloss:
 Ty om älskarns sista kyss hon talar,
 Men hon tänker på sin nya älsklings.

Begravningsfesten.

Ståtligt glädjens fräcka lögner spegla
 Sig i hundra lampors falska dag.
 Festens öppna salar endast regla
 Sig för nödens bleka anletsdrag.

Och likväl hon trängt sig in och sitter
 Högst på platsen uti festens glans;
 Men hon sminkat sig med praktens glitter,
 Skyld inunder brudens offerkrans.

Ingen vet, att andebleka skruden,
 Omkring hvilken blommor uti rund
 Lustigt dansa, endast sveper bruden,
 Firande sitt lifs begravningsstund.

Minnets röster! kring det döda hjertat
 Stämman upp ännu er svanesång.
Pligten gör den barm, som mordet svärtat,
 Än i qväll för Er oändligt trång.

Snart med helga händer skall den qväfva
 Hvarje fläkt från flydda vårars lif
 Och för suckar, som i djupet bäfva,
 Ha tillreds en hvässad offerknif.

Skåden! Liktågsfacklans irrsken bryter
 Fram ur brudgumsblickens sjunkna dy,
 Och från brända anletsfårer flyter
 Till de friska såren smultet bly.

Famnen öppnas. Grafven är nu redo
 Att sitt rof för evigt sluka opp: — —
 Då med ängslig bäfvan undanskredo
 Sista skuggorna af lifvets hopp.

Men en mor, mer kall än Spartas hjeltes,
 Som helst glansen såg af blodad sköld,
 Rusas stolt af maktens flod, som smältes
 Af en afgrundsbrand ur höjdens köld.

Trohetslöften.

Genom toma pelargången
 Susar något, likt en hviskning
 Mellan tvänne bröst, som älska.
 Tvänne vindar der ha råkats;
 Långt från Norden kom den ena,
 Och den andras hem var Södern.

Qvällen tystnade alltmera
Kring dem båda: ville icke
Hindra deras stilla suckar
Att förnimma och förnimmas.

Tysta vårqväll, du, som lyssnat
Ensam till förtrogna ljuden,
Kan du tolka deras mening?

Månne Nordens vind uppriktigt
Talte om den lätta dansen,
Den han trådt med lösta bäckar;
Om sin lek med dagens strålar
Eller med den bleka månens;
Om den smekning, han har slösat
Uppå sipporna, som sprungo
Fram ur drifvans brända hyddor;
Om den suck, hvarmed han lemnat
Hemmet och dit längtar åter?

Månne Söderns fläkt förtäljde,
Hur den yr på gröna ängar
Sväfvat, kyssande dess blomster,
Hur den gungat, än på lagerns,
Än på myrtens öppna armar;
Hur den ömsom glödt och svalkats,
Hur den stannat för att vänta,
Hur den ilat till ett möte,
Hvartill sjelf den varit väntad?

O! om detta allt, som varit,
Tysta qväll, du intet hörde.
Var väl det förflutna bortglömdt,
Eller hycklades blott glömskan?
Hör, de hviska sakta åter,
Hvad de tusen gånger hviskat,

Liksom nu för första gången
De sin ömma känsla tolkat,
Hade lofvat evig trohet
Och om evig trohet bedit.

Ej sig sjelf dock någondera
Tror, men tror likväl den andra,
Menande sig blott hvarandra
Dåra, dåras likväl bägge.
För att vinna löften sjelfva,
Uppå hvilkas helgd de bygga,
Ger den ena åt den andra
Eder, dem de ämna hålla
Blott så länge, som de gifvas.

Flöt så natten hän inunder
Ljugen lyckas varma vingar.
Och när morgon kom, då bortflög
Söderns fläkt, som hvarken mindes
Löftet, som den slösat, eller
Det, som vardt uppå den slösadt.
Nordens vind, han dröjde ensam,
Tankfull, sörjande de eder,
Hvilka han så snart sett brytas,
Mera än dem sjelf han brutit.

Modrens aska.

Omkring månens bild i floden
Skuggorna fantastiskt sväfvat,
Liksom vildar kring det offer,
Som de sänka ned i strömmen.

Är det ock en månskensstråle,
Som der glänser hvit på stranden,
Darrande invid en skugga,
Hvilken mörk, allt högre stigen,
Tyckes hårdna till en klippa?

Kall och stum är månens stråle;
Men den hvita strimman glöder,
Lyss till ord och dem besvarar.
Ty en sjuttonårig flicka,
Smärt och luftig, lätt lik strålen,
Lutar der sitt sköna hufvud,
Och dess mörka lockar blandar
Med gestaltens djupa dunkel,
Hvilken skugglikt famnar henne.

Drifven af en namnlös längtan,
Önskande kanske ett möte,
Men dock bäfvande för detta,
Hon i sena qvällen sväfvat
Från sitt hem, der lugnet bodde —
Invid henne — men ej mera
Såsom förr i hennes hjerta.
Som, då stormen går på hafvet,
Hvita vågor upp sig häfva
Vid de mörka vågors sida,
Så ock barmens böljor lyftas
Än af tjusning, än af ångest.
Fly hon vill från den, hon fruktar;
Stannar dock hos den, hon älskar.
Ack! Hon vet, att ej bör byggas
På de falska eders luftdrag;
Och hon hör dem dock så gerna.
Fara bor i starka famnen,
Hvarur hon ej kan sig slita;
Och en stund hon der sig drömmer

Dock så trygg, som när hon fordom
 Omslöts huldt af modersarmar.
 Varningen af modersrösten,
 Hvaraf ljudet ej förklingat
 Än i hennes barm, omsider
 Öfverröstar denna tjusning,
 Hvilken uppå honungsljufva
 Ord från älskarns varma läppar
 Rann i sjuttonåra barmen.
 Lös hon gör sig, som en gryning
 Sig från nattens famntag löser.
 Skymning villande dock dröjer
 Öfver hennes själ och sinnen.
 Och hon lyss emot sin vilja
 Till den bönen, älskarn knäböjd
 Höjer opp med bruten stämma.

„Lif och död”, han säger dystert,
 „Stå här nära vid hvarandra.
 Du är lifvet, om du bortgår,
 Döden väntar, ensam trogen.
 Der ur flodens botten månen
 Vinkar mig till iskallt möte.
 Skall du, ångrande, tillbaka
 Vända, eller skall jag följa
 Dödens vink, som lofvar glömska
 Af de qval, dem du beredde
 Du mitt lif, och dödens orsak?”

Rysande och likväl tjusad
 Af hans kärleks vilda klagan,
 Lofvar hon att återkomma
 Ångrande, när nästa gången
 Månen sjunkit ned i floden.

Men han beder: „vill du svärja
Vid hvad heligast du skattar
Uppå jorden, eller ofvan
Eller under den att hålla
Löftet, som du nu mig gifvit?”

Nästan medvetslöst hon svärjer
Vid sin döda moders aska.
Och han log i vildsint glädje:
Han, som intet heligt aktar,
Vet, att denna ed ej brytes.

Arma moder! Stoft är handen,
Som så huldt din dotter ledde:
Derför ren hon vilse irrat.
Helgden af din aska förer
Henne snart i värre fara,
Uti hvilken hon skall falla,
Dåras, svikas och gå under!

Moder, om utaf din kärleks
Milda anda ännu glöder
Bortom farans gränser, grafven,
Någon fläkt — sänd den tillbaka
Att ditt stoft upplifva, värma
Och utur sin eds förtrollning
Lösa den, som af ditt helga
Minne vigs åt undergången.
Af ett under blott hon räddas,
Bed, att hennes goda engel
Bistår dig att undret göra!

Smyghandeln.

Såg du ibland vilda klippor
Männer, vilda såsom dessa,
Girigt sträcka hårda händer
Till ett gods, som stormen vräkte
Mot en strand, dit det ej ämnats?
Såg du se'n, hur lönnlig handel
Drefs med ädla, sköna varor
Utaf säljare, som icke
Anade den sakens värde,
Hvilken, sölad, af dem utbjöds
Åt en köpare, ej mera
Värd att ega den än säljarn?
Såg du lagens arm förfölja
Bägge, hotade af armod
Midt bland stulna rikedomar,
Medan de, som miste varan,
Bittert sörjde, att det sköna,
Herrliga, som kunnat skänka
Fröjd och glans åt hela lifvet,
Genom skeppsbrott gått förloradt?
Såg du detta, då du skådat
Har en dyster bild af handeln
Uppå verldens bytesplatser
Med ett gods, som tusen gånger
Ädlare än allt, hvad menskans
Händer någonsin fullbordat,
Säljs och köps för lumpna guldets,
Helgerånande, af sinnen
Fräckare än de, som bytte
Templet i en röfvarkula.
Ack! med *kärleken*, som fallit
Från sitt hem, från höga fästet,
Der han lekt som barn ovarligt,
Idkas denna nidingshandel,

Hvarpå säljarn tappar himlen,
 Och af köparn endast vinnes
 Det, att i hans hjerta redes
 In åt afgrunden en förgård,
 Hvarur alla goda englar
 Flyktat hän, se'n de den porten,
 Som mot deras hemvist vätter,
 Slagit till i helig vrede.

Slafvars slaf.

Säll är slafven, om än furstenycker
 Kring hans fria händer smidde bojan,
 Smidde koppardörrar för hans fångsel.
 Bojan brytas kan, med sista länken,
 Dörrn kan sprängas; och befriad fången
 Ilar täflande med luftens vindar,
 Som bortsmeka kedjans gny ur örat.
 Närmsta källa tvager bort dess fläckar.
 Om än trånga kulans gäst han vore
 Och ett vilddjur sjelf till gästvän hade,
 Kan han andas frihet. Om den hotas,
 Kan han *falla* fri: blott dödens fånge!
 Och de brutna bojor, som han burit,
 Skola glänsa som Columbi fjättrar,
 Binda stolta minnen vid hans grifthvalf.

Men när inom dig du bär din boja,
 Om än guldsmidd under furstemanteln,
 Hvem skall då dig, slafvars slaf, befria?
 På den bojan tära lifvets gnistor,
 Utan att de mäkta den försmälta.
 På den rycka ärelystnans krafter

Och bestyrka högljudt blott dess fasthet.
 Smickret öfverröstar ej dess rassling.
 Djefvulskt flammar den i högtidssalen.
 Till dess fängsel käns för trångt ett rike,
 Till dess gömsel är för grundt ett verldshaf.

Det är rysligt att den bojan bära,
 Det är rysligt att den bojan krossa:
 Ty en slafvars slaf den endast bärer,
 Med en slafvars slaf den endast krossas.
 Om vid grafven den ett minne fjättrar,
 Gråter minnet eller harmset rodnar.

—○—

Dagens hjälte.

Högt i salen jubelropet skallar,
 Repadt opp af echos dofva svar;
 Längre bort, än skarans bölja svallar,
 Det från pelargången utåt far.

Hyllningssorlet *dagens hjälte* gäller:
 Dagens fläkt än ingen högre satt;
 Ej en hviskning honom ännu fäller,
 Ej en myggsvärm ännu bådar natt.

Växte lagrarne, som honom kransa
 Ej i evighetens rika lund?
 Banans gräns lik skeppens, då de dansa
 Öfver hafven, är ju verldens rund?

Hvad! Ett löje på hans anlet hastar,
Innan det i pannans fåror dör.
Var det grafvens bloss, som blicken kastar
Än på lifvet, hvarifrån det för?

Vid det blosset löjets mening tolka!
Klarnad ligger då för dig en värld —
Fast i ljus dock ej; ty den befolka
Skuggor, vansklighet och sorg och — flärd.

Knä för massan böjde denne hjälten,
Köpte med sitt värde världens lof:
Som en störtskur rycker gräs från fälten,
Härjas snart hans lagrar, pris och hof.

Stormbyn.

Vreda krafter under strid dig byggt
På en grundval, lagd kring molnets kanter!
Högt du står, men står ej därför tryggt,
Lutande mot djupa fallets branter.

Oförlikta vindar i dig bo
Under dunkla stormtak sammanfösta.
Åt de bundna ger ej stormen ro:
De få *sin*, när banden ligga lösta.

Blixtar drabba dina mörka torn,
Och de brinna uti hemska lågor;
Vildt orkanen blåser i sitt horn;
Elden släcks ej midt i strida vågor.

Elementerna fått makt med dig:
Öfver haf och land du störtar samman,
Och ditt slut är slutet på ett krig,
Hvilket skyhögt kastat härjarflamman.

Frid får jorden, och du sjelf får frid,
När du under egna spillror faller;
Men mot faran stred du sjelf din strid,
Och dig gömde ej bak fega galler.

Ondt du gjort. Dock redo städs du stod
Att förutan bön om skoning lida;
Och du föll ej för ett högre mod,
Men för Öden, som på stjernor skrida.

Den döda vågen.

Nya vindar kasta seglarns flagga
Hän mot andra länders gröna strand;
Nya böljor binda utaf fragga
Perlband omkring andra klippors rand.

Allt nu skyndar att den kosa följa,
Som den nya dagens nyck befallt.
För att hvarje skymt af saknad dölja,
Bjudes afsked flyktigt blott och kallt.

Men derute på den öde fjärden
Vandra ännu långsamt våg på våg;
Veta ej, hvad nytt har skett i världen,
Ej att bryta af sitt forna tåg.

Också uti deras barm ha klappat
 Stora krafter: nu de kämpat ut —
 Och i stridens svall de segern tappat
 Och beredda gå emot sitt slut.

Deras tid är all. Men icke följa
 Nya fanor kunna de, ej fly.
 Om de sucka, ur en verldshafsbölja
 Ljuder sucken; ej ur träskets dy.

Seglarn ser med häpnad „döda vågen“
 Fast med bruten styrka gå igen. —
 Nu en stormil uppå nytt i tågen
 Gnisslar och för evigt krossar den.

Gamla visor i sorg och glädje.

I.

Ha! Jag är arm, som höstens natt det är,
 Då hvad det lider ingen stjerna säger!
 Så arm som böljan, då hon krossad bär
 På bröstet vinterstormens hårda läger;
 Så arm som brottet, när det lyfter opp
 Mot hämden bojan och om skoning tigger;
 Som grafven arm, hvarpå ett brustet hopp,
 Liksom ett kullstjelpt kors, i spillror ligger.

Jag såg en blomma, och ett paradis
 Den blomman ensam liknade i värde;
 Mitt hjerta tjustes, och det sjöng dess pris,
 Och livvets sällhet af dess doft sig närde.
 Jag tänkte ej att fästa vid mitt bröst

Den blomman, mera än jag kunnat tänka
Att gripa med min hand en engels röst
Och draga ned den stråle, jag såg blänka.

II.

Då kom en vindpust och, som jag ej vek,
I farten bort dig, vackra blomma, ryckte:
För godt den fräcke för sin lumpna lek
Ditt unga, rena vårlif icke tyckte.

Hvart styrs din kosa? Hvem kan säga det?
Dock bättre är ju att det icke veta:
Jag kan, jag vill ej följa dina fjät —
Fast tankens irrbloss efter dem blott leta.

Snart af min blomma finns blott, när hon dör,
Ett vissnadt blad. — Släcks hon, lik skyn, i lågor?
Är hedens ljung den vän, dess dödssuck hör?
Qväfs hon bland glacierens kalla vågor?

III.

Min fråga får ej svar. Men öfverallt
Ur svarta molnen, utur land och vatten
Med tusen röster ropas till mig kallt,
Att jag har slösat bort den bästa skatten.

För väl jag vet det ren: det blef mig sagdt
Med vilda suckar af en gränslös smärta
I djupet af min barm. — Jag ödelagt
Hvad som kan blomma en gång blott: mitt hjerta.

Om jag en krona haft, en kungaskrud,
Och bort de slitits af banditens händer,

Jag säll mig kunnat känna som en gud
Och som en kung så rik, fast utan länder.

Men jag, som kunnat till en rosengård
För mig omskapa hvarje hed på jorden,
Om blott *en* blomma funnits i min vård —
En tröstlös öken sjelf jag nu är vorden.

IV.

Som fogeln, sväfvande till löfvad qvist
Nybygget reder snart åt sång och lif,
Der dvalan herrskat under död och tystnad;
Så flyger vårn på vinterns ljumma vingar
Från himlens klara, vidtuppslagna fönster.
Och der han nalkas, der blir lif och värma,
Och fröjd och fågning, lifvets bästa lif!

Men om ur blommans unga bröst han andas,
Om han i lärkan eller böljan sjunger,
Om han i källa eller skyar ler
I strålig fröjd, är våren blott en bild
Af glädjen, hvilken andas, sjunger, strålar
I tvänne hjertan, som hvarandra sällhet
Utlofvat ej blott för en vårlig stund,
Men för den långa dag, som heter: lifvet,
Hvad helst än dagens stunder med sig föra.
Och alla, som bevittnat det förbundet
På lif och död, förlust och nöd ingånget,
Från dessa tvänne hjertans glädje hemta
Sin egen glädje ock; som vårens fröjd
Inbjuder alla väsen att den dela.

V.

Hafven brusa mellan Dig och mig;
Öden rusa mellan mig och Dig:

Men af minnet fångad, stunden
 I mitt hjerta lefver evigt bunden,
 Som invid din sida, under linden,
 Framflög, ljuf lik våren, snabb lik vinden.

Den närmaste utsigten.

Så långt som blicken utåt fältet såg,
 I isens svepduk det orörligt låg.
 Jag tänkte då: till slut skall våren komma
 Och fläta lifvets krans af blad och blomma.

Och våren kom. Och jord och himmel, haf
 Sprang glädjestrålade ur töcknig graf.
 Ett andetag af fröjd igenom verlden spritter
 Och löses opp i böljans sorl, i fogelns qvitter.

Gemensam nu för allt är hvarje skatt
 Uti naturen. Äfven du, o natt,
 Bär dagens färg. Se! hafvet jordens lånar,
 Likt himlen dalen guldbeströs och insjön blånar.

Och gifmild våren är liksom en kung,
 Som första gången ifrån thronen, ung,
 Vidt kring sitt tjusta land och rike blickar
 Och utur fulla händer lycka deråt skickar.

Ett blef dock lemnadt lottlöst i den fröjd,
 Som brusar djupt, som jublar på hvar höjd.
 Förlorad der är vårens konst, som målar
 I blått, i grönt, i guld med solens strålar.

Det fält, som närmast låg, i drifvor höljdt,
Af himlens skur och dagg blef fåfängt sköljdt.
I ingen form derur det lifvet tinar,
Som klämdt af stela barmen evigt tvinar.

Och vandrarn trampar derpå med förakt
Och harmas, att det pryder ej den trakt,
Dit skaparns vrede det behagat kasta.
Och till att spränga bort det vill man hasta.

En hvissnad mossas härmar sorgligt der
Det guld, som tegen snart, som himlen bär
Nu re'n. Ej källan blickar der och talar
På en gång känslans språk i gröna salar.

Dess barm af gråstenspansar utan färg
Förtrycks. Men ej det kan likt andra berg
Bland molnen dölja högt sin kala hjessa
Och omkring den som lockar fästa dessa.

Af våren kan det ej ens *löften* få,
Som under sommarn i fullbordan gå.
På knä vid hårda jordens barm det ligger
Och blott om mull för sin jordfästning tigger.

Förgäfves! Jorden, som så mycket slöt
Emot dess vilja i sitt djupa sköt,
Du öde håll, ej öppnar sig, ej höljer
Din obegrafnas kropp och såren döljer.

Din vår är vintern. När i vingadt lopp
Kring bleka blomstren hvita fjärlars tropp,
Uppå naturens graf, till dansen ilar,
Då blir du likt allt annat, som der hvilar.

Den alltför tidiga morgonen. *)

Med tunga steg från dalen vandrarn gick:
 Mot bergets branter han sin kosa ställer
 Och kastar stolt en flyktig återblick
 På kart af frukter, dem hans framfart fäller.

Han hört en sägen om den vackra syn,
 Som dyker opp utur den sjunkna dimman,
 Då vindens fläktar hviska utur skyn,
 Att högt på fjället vaknat gryningstimman.

Han tror ej sägner; men han vill ändå
 Med egna ögon pröfva deras värde;
 Han *sjelf* vill se, om i det tomma blå
 De drömligt rinna — som han länge lärde.

Han nalkas höjden. Noga räknat ut
 Han har den stund, då första strimman borde
 Bebåda morgonvåkten. — En minut
 För tidigt den sin ljusa rund dock gjorde.

Då mörknade hans blick, fast verlden log
 Mot honom ock ur rodnande azuren;
 Sig kring hans sinne kulna dimman drog,
 Fast den i strålgans rann vidt kring naturen.

Och hvad han velat se, var nu förglömdt:
 Det lif, som sig åt morgonljuset gläder,
 Som klarnadt ser, hvad dittills det blott drömt,
 Och uti färg och ton och bild sig kläder.

*) Vidfogadt förordet till första häftet af den österbottniska ströskriften „Joukahainen“.

Med harm han lyss till vilda foglars sång,
 Med ömkan ser han dessa blommor spridda,
 Af hvilkas doft ej lofvas frukt engång,
 Och källorna i bergets skrefvor smidda.

Hans rop förjaga fogelsången dän,
 Och blommorna af vandringsstafven ödas,
 Och grumlad källan flyr mot djupet hän,
 Och lifvet byts ånyo till de — dödas.

Dock till det trånga rum, han trampar på,
 Sin lilla harm hans härjningsmakt blott sträcker,
 Och ofvan höjden högre höjder stå
 I klarhet, dem hans mulna *blick* blott räcker.

Derunder sänger stämmas upp på nytt,
 Och nya blommor våga åter knoppas,
 Och månet hjerta mins den tid, som flytt,
 Med kärlek, fast det bättre tider hoppas.

Bergets ström.

Söker ditt öga strömmen, som rann
 Hän emot djupet med mörknande vatten?
 Fåfångt du spanar: ren grafven han fann,
 Liksom en vårqväll, i kyliga natten.

Hvarför dock dystert följer din blick
 Stridande forsens fall emot döden?
 Unnar du frid ej åt kämpen, som gick
 Oöfvervunnen från stormiga öden?

Väl var hans lif blott en stupande gång,
Sen han från hämmande klyftor sig brutit,
Men han sin suck dock adlat till sång,
Och utan fröjder hans dag ej förflutit.

Såg du ej strålarne öka sin fart,
När af den djerfve de kände sig burna,
Än vid hans fall de lyste ju klart
Liksom ett hjeltenamn på en urna.

Döende sjelf han friskhet än gaf
Åt denna blomma, som lutat sig neder,
Och hvilken, doftande nu på hans graf.
Stilla en bön för den hvilande beder.

Vandrare, sucken spara du bör
För denna bäck, som qväfves af sanden
Och som ej lefvat, innan han dör,
Aldrig sig lösryckt från kufvande banden.

Öknen.

På nytt du segrat: mera mark du vann;
Till aska åter en oas förbrann.
Den tiden är ej än, men snart den stundar,
Då ej din sandvåg bryts af gröna lundar.

När stormen ryter sen sin segersång,
Af intet hinder möts dess vilda gång:
Af ingen källa svalkas heta branden. —
Och sandens enhet binder öde landen.

Men vill en hägring måla än sin dikt
Och dåra vandrarns blinda tillförsigt,
Låt då din torra hand en hvirfvel skicka,
Som honom lär att *upp* ej fåvitskt blicka.

Böj ned hans öga ödmjukt till ditt grus,
Likt nedåtvända facklans matta ljus:
Låt honom knäböjd bida sina öden
Och — halfdöd redan — frukta än för döden.

Slagfältet.

När rökmoln, hvirflande kring slagets fält,
Af nya blixtar städse genombräckas,
Man ser, hvad striden sårat, krossat, fältt,
Af ovisshetens isisslöja täckas.

Af en omätlig känsla själen förs
Dit, der hvar enskild smärta sammanrinner;
Af ingen enskild klagan örat rörs,
Till enskildt lidande ej blicken hinner.

Men när den slöjan slites uti tu,
Och dagen ser i *remnorna* omsider:
Hvart sår med blodig tunga tecknar nu
Allt, hvad det mer ej hoppas, hvad det lider.

Då först sig striden klär i sorgeskrud,
Som stum förtviflan uti stycken rifver;
Då viker från dess hufvud hvarje gud,
Och vid dess sida hvarje djefvul blifver.

Så hjertat ock, så länge det till strid,
 I lågor höljdt, sjelft flammande än stiger,
 Är sällt mot det, som mattadt slutit frid
 Och öfverräknar sårens mängd — och tiger.

Vår tid är pröfningens.

Vår tid är pröfningens. Nu gäller föga
 Förtjensten blott att vilja gälla mycket.
 Hvert menskovärde väges liksom guld
 På *guldvigt*; skäres omsorgsfullt likt det
 Med hårda bett, hvarmed man röna vill
 Om det är obemängdt, om det är äkta.
 Och äfven då, när provet det bestått,
 Fast det i smädelsernas degel smältes,
 Ses mången tviflande sitt hufvud skaka
 Och tyckes tro, att ej det nog är *pröfvadt*.

Hur mången andas ej, som syns förmena,
 Att sjelfva solens gyllne ring blef kastad
 Från Herrans finger ut i verldens rymd
 Blott för att pröfva, om ett väpnadt öga
 Ej kunde hinna att oaktadt all
 Dess rullnings snabbhet och den herrlighet,
 Hvarmed den bländar, räkna fläckarne,
 Som millioner sekels rost har bränt
 In i dess rund. Och när de funnit dessa,
 De tyckas glädja sig långt mera öfver
 Hvar dunkel punkt än öfver all den glans,
 Som ensam gör, att pröfvaren kan lyckas,
 Då han sig rikta vill med nya fynd.
 Hur mången tycks ej vilja hvila ut
 Sitt öga i det mörkrets famn, han sjelf

Att sprida älskar kring hvar föremål.
 Så dväljs ock den, hvars skumma blick ej tål
 Att taga mot de gästbesök, som sändas
 Från dagens egen, länge harmsen i
 Ett konstgjordt dunkel uti qvafva kamrar. —
 Hvar tro på själens adel, tro på ära
 Försmås af ögonblickets starka andar.
 Och *de* ha rätt att tvifla. Hvar väl skulle
 De hafva sett, att annat fins än låghet,
 Än flärd och gyckel på den trånga jorden?
 De ha ju endast sett sig sjelfva, hört
 Allenast sina egna tankars klarhet,
 Dem de förgäfves söka öfverskyla
 Med slitna manteln af sin rena afsigt.
 Snart pröfningsblickar slita den än mer.

Förgäten strid.

Hör! Stormen, som fördold låg hela dagen
 Försåtligt mellan trädens stammar, reser
 Sig upp med dån. Uti dess händer gnissla
 De bojar, hvarmed han vill snärja dem.
 Han fattar rötterna, att stammen fälla
 Och söla dennas krona uti stoft,
 Liksom ett folk i uppror kungakronan.
 Men skogens mörka söner rusta sig
 Att möta våld med våld. De ryta vildt.
 Med senig arm, med knuten näfve brottas
 De emot töcknen; söka sig befria.
 Men här och der framskymtar hemskt en kornblixt;
 Ett hotadt irrsken ängsligt flyr från kärret.

De öka fasan blott af mörkret, som
Fördubbladt tycks, när deras strimmor kastas
I mörkrets kedjor för att i dem qväfvas.
Ej slika eldar makten fått att säga
Ett: „Varde ljus”, och lydas utaf natten,
Belysa striden eller stifta frid.

Hvem räknar dina fallna vilda skog?
Hvem sjunger vilda storm din segersång
Och prisar strider, der du osedd kämpat?
Att se dem teckna minnet saknar ljus,
Och kransen trasslas, som i dunklet flätas.

Skenet från fjerran.

Minns vandrare, du än, hur någongång
Du sträfvade med tröttad, sårad fot
Att uppnå hemmet, innan mörkret hann
Bårtäcket breda ut, det svarta, siradt
Med matta stjernor, hvilket tårögd qväll
Väft för den hädangångna dagens grafkor?
Din längtan blott hann målet dessförinnan.
En stormil slog af täckelset en flik
Emot ditt öga plötsligt, så att detta
Ej annat mera såg än idel natt.
En annan snoddes till en snara kring
Din stig, så att du stapplade deri,
Dig sökande med möda upprätthålla.
Och sjelfva skuggorna ditt sällskap skydde,
Och elementers strid hven kring din hjessa,
Som utaf hvimlet döfvad böjde sig.
Och städse mer tillbakakastadt sjönk
Ditt hopp till jorden, fjerran från din hydda.

Då glimmar på en gång uti den trakt,
Hvarest du tror, att hon bör stå och vänta,
En ljuspunkt, målad af ej sedda händer
Uppå den dunkla grunden. Och fastän
Emellan dig och den en ändlös rymd
Af strömmar, dalar, stenrös, töcken staplats,
Som den ej mäktar fram ur natten bjuda,
Går dock ett vingadt glädjens budskap fram
Utöfver dem och spritter, hunnet snart
Intill ditt hjerta, i dess innersta.
Och ljus du har, fast natten omhvärfat dig;
Och du har stöd, fast ingen hand dig räcks;
Och du har sällskap, fast du ensam irrar;
Och du har hopp, som farorna ej nå,
Och du har frid, fast allt kring dig är strid.

Ro i natten.

Mellan molnen stormen hviner,
Lik en grafsång bland ruiner,
Ingen stjärna än dock skiner,
Fast det redan blifvit natt.

Och fast molnen undanjagas,
Fast af ljusa skyar tagas
Deras platser, det ej dagas;
Tyst de hviska: det är natt.

Fast på fästet strålar leka,
Likt ett löje omkring bleka,

Döda munnen, de ej neka,
Att likväl det blott är natt.

Men du lugnas dock, betryckta
Barm, som kände dagen flykta,
Och vid månens matta lykta
Ro du söker i din natt.

Tror du, att, sen dagen svunnit,
Sen dess glädjes sol förbrunnit,
Du har ändtligt målet hunnit
För förluster i din natt?

Vill du vakta dig för våda,
Får du ej ens vänligt skåda
På de stjernor, som bebåda,
Att din dag sig bytt i natt.

Den, vid hvilken du bland alla
Helst dig fäste, först skall falla,
Och likt hemska hånskratt skalla
Dessa läror i din natt:

Ro fins ej för blick, som tåras,
Ej för panna, som än fåras,
Ej för barm, som än kan såras:
Ro blott göms i grafvens natt.

Tvänne vägar.

Kyrkan öppnat sina vida portar,
Öppnat sina höga fönster alla.
Glada svalor, ljumma sommarvindar,

Blomsterångor, dalens stilla andar
Smyga sig förtroligt om hvarandra
Genom fönstren att kring altarrunden
Uti glädjesång och välluktsoffer
Bära menlöst fram hvaren sin häfva,
Ljuf, fast så förgänglig som de sjelfva.

Genom porten tränga menskoskaror,
Likt en flod, som bryter genom klippor;
Men som denne, hunnen ned i dalen,
Vidgar sig i högtidslugn deröfver,
Så ock breder sig den stilla hopen
Under hvalfven till en sjö, hvars stränder
Stänga undan stormarne och låta
Endast himlens ljus i böljan speglas.

Lättare än svalan, blomsterången,
Lättare än sommarvinden, stiga
If från djupet af den menskoböljan
Fromma böner, de der lyftas alla
Mot den höjd, från hvilket ljuset flutit.
Sjelfva strålen reder Jakobsstegen,
Hvarpå englalätt de uppåt sväfva;
Tron och kärleken och hoppet bjuda
Åt dem vingar, om de svigta skulle;
Och som orgelns toner, fastän flutna
If från hundra håll, tillsammansmälta,
Så ock gjutas alla böner samman
Till ett enda himlahvalf, hvaröfver
Strålar mildt en sol, som evigt lyser.

If från menskosjälen stoftet skakats
Uti kyrkan, såsom utanföre
If från vandrarns fot, och om än hjertat
Skådar lifvet genom glans af tårar,

Är det glädjens tår, som sprider glansen,
Återskenet af en ännu högre.

Men från skaran skild, som smält tillhoppa
I förenadt hopp och samma sånger,
Sitter utanför på kyrkogården,
Ensam lik en suck i öknen kastad,
På en ensam graf en menskovålnad.

Steg den upp ur griftens djup att stelna
Till en vård, der ingen sådan ställes?
Eller väntar den ännu att sjunka
Dit, der ej förgängelsen behöfver
Vårdar, hvilka om dess styrka vittna?
Fåfängt så du spørjer. Ej för lifvets
Frågor något högljudt svar hon eger,
Som blott väntar svar på dem, hon ställde
Sjelf till döden — Ack! hon länge väntat?

Ej hon märkt den menskoström, som gjorde
Glad sin vallfart till den öppna kyrkan;
Ej hon hör den sång, som derur brusar.
Ej af lifvets grannskap låna hennes
Heta böner värman; dödens gifver
Henne all den eld, hon ännu känner.
Men den ej förmår att smälta någon
Isad tår i det förgråtna ögat.

Grafvens kulle är det slutna tempel,
Dit hon sänkte alla sina tankar.
Intet genljud bryts mot griftens vägar:
Stum som denna är ock hennes klagan.

Och dock klappa i de matta slagen,
Som i hennes bröst om lif än hviska,
Lika heligt tro och hopp och kärlek,

Som i deras, hvilka se mot ljuset
Och med ord förkunna högt sin känsla.

Dödt för ögat är, hvad högst hon älskat,
Men det lefver varmt för själens öga.
Stum är rösten, hvilken helst hon hörde;
Men den säger dock ett klart: välkommen!
Mörk är grafven; men derur dock lyser
Mildt ett sken, som visar väg till himlen.
Utan tröst på jorden, hennes smärta
Väntar desto vissare en glädje,
Emot hvilken jordens tröst syns endast
Lik en svepning, hvari sorgen höljes.

Så det hopp, som lefver upp ur grafven,
Och det hopp, som sväfvar fram på strålar,
Fira segrar uti samma klarhet,
Liksom samma sol emot dig lyser,
Du må söka den på fästets höjder
Eller uti hafvets hvalf, det djupa.

Elden i templet.

Ljus ur templets fönster strömmar,
Brutna ljud från tornet skalla;
Och från slumrens lätta drömmar
Folket skyndar, dit de kalla.

Lika långt, som tonen hinner,
Sina strålar lågan kastar,
Hvilken klar deroppe brinner
På den höjd, dit tåget hastar.

Hvad må dessa ljud bebåda,
Som så tidigt hvilans störa?
Är det bud om nöd och våda,
De igenom natten föra?

Bedja de, så när som fjerran,
Ångestfullt om hjälp hvar hydda,
Att sin kyrka, vigd åt Herran,
Folket må mot branden skydda?

Ila därför alla, alla
Samfäldt till den höga salen,
Inom hvilken eldhaf svalla,
Medan mörker rår i dalen?

O! Men hvadan stammar detta
Lugn, som bor på hvarje panna?
Finns ej känsla för det rätta,
För det heliga och sanna?

Inga klagosuckar höja
Sig mot farorna, som hota;
Alla hjelpens händer dröja
Att den yra elden mota.

Kanske dessa skaror tåga
Att förstöringen fullända,
Att, der branden släckt sin låga,
Sjelfva vilda lågor tända?

Nej! likt detta lugn ej blickar
Det förtvivlans lugn, hvars öga
Mordbrandsfacklans blixtar skickar
Opp mot tempelhalfven höga.

Icke denna fridens helsning
På hvart anlet lyfter vingen,
Hvarest otro, utan frälsning,
Offrar opp de helga tingen.

Icke denna glädjes stilla
Fläktar svalka menskosorgen,
Der en yr, fanatisk villa
Brusar opp mot gudaborgen.

Med förtröstan alla skåda
Upp mot *denna* brandens lågor
Som mot strimmor, hvilka båda
Solens färg ur östanvågor.

Också nu, i morgonstunden,
Detta ljus från Österns trakter
Bryter fram; från altarrunden,
Mellan mörkrets sprängda vakter.

Detta skenet skall betyda
Segern, hvilken ljuset vunnit:
Mörkrets andar måste lyda;
Deras furstes makt försvunnit.

Lof skall sjungas Gud i höjden,
Och på jorden friden bygga;
I dess skygd den stilla fröjden,
Tron och hoppet lefva trygga.

Derför *julens* eldar tändas
Äfven i hvar torftig hydda,
Att bekymrens stunder ändas,
Dödens segrar äro flydda.

Derför glorialika ljuset
Mildt kring altartaflan dröjer,
Att dess flöde ofvan gruset
Andens lätta vingar höjer.

Snart af dagen åter släckas
Ljuset skall, det nitet tänder,
Ja, till stoftet nedersträckas
Templet, byggt af menskohänder.

Snart skall oron åter bäfva,
Ormande i menskobrösten,
Söka der hvart ljud förqväfva
Af den himlasända trösten.

Snart skall vintern breda täcken
På det slägtes glömda grafvar,
Som J, tornets stämmor, väcken
Nu att fatta vandringsstafvar.

Nya släkten skola vandra.
Likaväl till nybygd kyrka
Och, försonta med hvarandra,
Der sin Gud, försonad, dyrka.

Evigt nytt från Honom flödar
Ljus, det intet öfvervinner,
Ljus, som sjelfva döden dödar,
Som i grafvens natt än brinner.

Kyrkan i natten.

Som en nunna, bärande sitt kors
Uppå mjellhvit dok och mild förklaring
På sitt anlet, der sig englar spegla,
Står du skön uti din marmorskrud,
Helga kyrka, vigd åt fridsens Gud.

Öfver synden vakar lampans sken
Eller darrar under qvalets suckar;
Men kring fromma blommor, som ej vissna
På ditt fönster, flyter himlens våg,
Hvilken nyss i månens källor låg.

Oron spritter, som ett lif för stål;
Växer hög i natten, med dess skuggor;
Men uti ditt inre ej ens svalan
Sväfvar nu, en aning lik, och rör
Ej ett grand, det dagens stråle för.

Mödor vexla af med mödor blott
För de dödlige i långa dagar.
Vid ditt altar tystna'n knä då böjer;
Och din hvilodag den bryts ej förr,
Än ditt klockslag klappat på hvar dörr.

Och du öppnar åter då din famn,
Lik en moder, huld fast hvilan störes.
Och inunder dina hvalf nu bygger
Menskohjertat, lugnadt, detta bo,
Hvari vingar växa för dess tro.

Lycklig du! Ditt inre hvilar tyst,
Då vid glödhet andedrägt från djupet
Jordens dunkla tankar bråda mogna;

Blott när himlens smälta fram i ljud,
Väcks ditt lif, af deras gång till Gud.

Försoningen.

När luftens fjärilar och hafvets skum
För skuggan under nattens vingar flyktat,
Och allt, som blott på solbeglänsta rum
Kan trifvas väl, sitt muntra skenlif lyktat;

Då glädjen, som i sorlet ej förnam
Sin gälla röst, sjelf hörer den med häpnad
Och stämmer ned den, stiger fridfull fram,
Lik kämpen till ett altar obeväpnad:

Hvem nalkas henne hög, med lugna fjät,
Lik konungsenkan uti svarta dräkten?
Det smärtan är, så full af majestät;
Hon suckar djupt, men mildt likt aftonfläkten.

Vid första blick de känt igen hvarann,
Och räcka vänligt åt hvarandra handen;
Vid samma länk, som smalt, då dagen brann,
Nu fästas åter forna syskonbanden.

Den tår, som steg i begges öga opp,
På olik ban från samma källa flutit,
Och segrens krans för begge samma hopp,
Vid banans slut, belönande har knutit.

Som lif och död stå uppå stridens fält
Förtroliga invid hvarandras sida,

Så käns för smärtan hvarje qual nu sällt,
Och glädjen adlas högt utaf att — lida.

Vemodet.

Jag älskar dig, du tysta, bleka engel.
När gryningsstrålar än likt gyllne åar
Min barndoms österland igenomflöto,
Jag redan lärde älska osedt dig.
Din röst jag hörde uti strömmens och
I vindens stilla hviskningar med blomstren.
En fläkt utaf din andedrägt förnam
Jag genom trädens späda, gröna tungor.
Jag kände den vid trastens slag, jag kände
Den varmast, då han redan hade tystnat.
Hur mången qväll jag satt, se'n tonen somnat
I herdens pipa sött, och såg på daggen,
Som utestängd från blommans slutna knopp
Låg darrande och höll sig fast med möda.
Jag lyddes då så tyst, så tyst och tordes
Ej andas mer. Jag trodde, att du sväfvat
Med lätta fjät förbi, att nu du gick
På böljan, glittrande i ljufvig krusning.
Hur innerligt jag längtade att se
Din älskliga gestalt, ett enda drag
Blott af ditt sköna anlet, som min känsla
Så mången gång re'n målat städse olik,
Men lika herrligt hvarje gång ändå.
O! nu jag känner dig så väl, att intet
Förmår mer plåna dig utur mitt minne.
Du följt mig städs från mina barndomsdagar
Så troget, hvad än har mig öfvergifvit.

Du ej mig svikit uti lust, i nöd,
Du legat tusen gånger vid mitt hjerta.
Att det dig närt re'n länge med allt blod,
Som det haft renast, varmast, ej det ångrar.
Du blef ju trogen, och det har att tacka
Dig för allt ljufvast, som det redan känt,
Och för allt skönast, det ännu kan hoppas. —
Nu vet jag, hvem du är, du barn af dödens
Och lifvets kärlek till hvarandra, tänd,
Då de vid samma himmels portar lekte
Ännu i oskuldsfull, i salig frid.
Till dina syskon föddes vilda sorgen
Och glädjen, lika vild som han. Du ensam
Har bergat än ur salighetens skeppsbrott
Din barndoms oskuld och din himlafrid.
Och därför blef din lott att gå på jorden
Försonande emellan dessa bägge.
När glädjen tryckt så våldsamt menskohjertat
Till sitt, att hvarje känsla i dess *inre*
Är nära att förqvävas eller hotar
Att våldsamt sönderbryta alla band
Och sig befria; se! då kommer du
Med tåren i ditt dunkelblåa öga
Och striden blyges, tiger, viker undan
Och lemnar dig att släcka sårens brand;
Och ingen vågar bryta ned din tystnad.

När sorgen nalkas, tung af vunnet byte
Och slår sin famn omkring hvarenda tanke
Och drifver dem att fly till samma punkt;
Då han dem griper fräckt med hårda händer
Och vill dem rycka opp med alla rötter,
Hvarvid de sökt att upprätthålla sig
I hemsk förtviflan — o! då höras åter
De milda slagen af din himlavinge.
Och sorgen har ej några vapen mer

Att vända mot din barm. Han vågar ej
Att träda opp emot ditt helgonlugn
Och lemnar obestridd åt dig den valplats,
Som han förtrampat, höljt med blod och spillror.
Men mild du skådar ned på dem och aftvår
Med dina tårar stridens hemska spår,
Och torkar bort med dina lena lockar
Det blod, som stelnat. Men utur de remnor,
Förstöringen har brutit, lekande
Framspira murgrönskransar, liksom bäckar,
Som bölja, gröna, mellan dunkla häckar.
När jag i skuggan utaf dessa kransar
Ditt anlet skådar, mera blekt än förr,
En rysning, rysligt ljuf, sig slingrar genom
Hvar åder. Ty din blekhet ter sig liksom
I tysta, månbelysta nätters glans
De snöomhöljda fältens, hvilka binda
Ett verldshafs oro uti osedt djup.

Du ofta uppträdt nu med dessa drag;
Och liksom förr hvar gång jag känt igen
Dig äfven uti dem, fastän de närma
Sig städse mer en annans, den jag än
Ej känna lärt, men som jag nog får tid
Att skåda närmare — med brustet öga.
Ty dessa drag du lånat af din fader,
Af döden, kanske för att tidigt göra
Med honom mig förtrolig. Fåfång dock
Din omsorg är. Han redan har med sorgen
Sändt helsningar till mig, och jag
Mig vant vid tanken att få gästa honom.
Han måste vara god; du dock den enda
Ibland hans barn ju är, som brås på honom.
Men kläd dig hellre dock, som fordom, åter
Uti din moders, lifvets, sköna hamn.
Den skymtar än, ej bortskymd fullt utaf

Din faders allvarsfulla blickar, fram.
Låt henne obeslöjad stiga upp
I all sin ljufhets himmelska behag;
Om också, när hon bryter fram med makt,
Till mig sin tillflykt döden måste taga,
Och genom honom jag dig skådar sist.

Det sista lefvande i naturen.

Höst och vinter med hvarandra strida,
Segren lutar dock åt vinterns sida:
Luften suckar, böljorna de qvida;
All naturen längtar att få dö.

Trädens grenar sinsemellan ryckas,
Liksom flyktingar, då de sig tyckas
Ömsesidigt orsak till sin lyckas
Ungång och stundens bittra nöd.

Ifrån lundens kronor slita kalla
Ilar deras löfverk: bladen falla
Liksom brustna diamanter; alla
Glömt, att äfven de ha sett en vår.

Som ett minne utaf flydda vårar
Står en lind blott kvar ännu: till tårar
Snön på bladen smältes, isen sårar
Ej med hårda fjetrar än dess löf.

Lind, din grönskas lifskraft syns ett under
Midt bland dessa vålnader af lunder,
Hvilkas lif re'n spårlöst fallit under
Stormens våld och köldens lömska makt.

Hvem kan klandra dig, om, trött af striden,
 Du omsider vika ger för tiden
 Och, liksom de andra, söker friden
 I din brist på kraft att lefva mer! — — —

När ändock dödströtsaren — den siste,
 Som, då allt förgåtts, än lefvat, miste
 Kronan och i haf af is förliste,
 Var det sorgeligt att se derpå.

Det dagas åter.

I.

En rosenvingad örn, re'n morgon höres
 Till himlen sväfva opp från östanfjäll;
 Och hvart helst fläkten af dess vingslag föres,
 Der spritter lif i jord, i sjö, i tjäll.

Vid hjertats skakning uti tusen stycken
 Den dimma slits, som nattligt nejden stängt,
 Och rodnande inunder sina smycken,
 Sig dagens bild i menskans öga trängt.

Och allt, hvad helst af spända blicken hinnes,
 Hör hjertat till i detta ögonblick:
 Och ingen önskan det numera minnes,
 Som icke redan i fullbordan gick.

Ja! Slafvens bistra öde redes lika,
 Som konungens, af ljuset till ett slott
 För jordens prakt, kring hvilket flöda rika
 Fontäner, drifna nu af sällhet blott.

II.

Men hvem står ensam der vid lutad hydda?
En lutad hydda tyckes han ju sjelf,
I förtid nedböjd af den hastigt flydda,
Den strida ungdomstidens svällda elf.

Hvi längtar då allena ej hans öga
Att kräkta in allt, som i denna stund
Den djerfve vinner oppe i det höga
Och kringom honom inom dalens rund?

Hvi fångslar stoftet vid hans fot de blickar,
Som sändas kunde öfver sky och land? — —
Till dem, ack, morgon ej som vänskänk skickar
Den bild, som målas utaf ljusets hand.

Den dag, som trifs så väl i glädjetåren,
Den släcktes ut i sorgetårens flod
Uti hans öga, som nu midt i våren
Såg höstligt svartna fältet, der han stod.

Dock mer än nog det sett: det såg ju falla
Den blomma, hvilken sist ännu dröjt qvar,
Se'n tidigt, tidigt redan vissnat alla
De, hvilkas doft hans hjertas lifsluft var.

För honom äro fjärdarne och bergen,
Och lundens gröna tempel, himlens blå
Ett dunkelt *minne* blott, som mistat färgen;
En evig natt sin svepduk bredd derpå.

Men fast för honom solens altar slocknat,
Fast dagens guld för honom smälts ej mer,
Och murar för den yttre verlden tjocknat,
En rikare han i sitt inre ser.

Hvad är väl perlan, som af snäckan höljes,
Hvad är väl stjernan, dold i molnets tvång,
Mot himlaelden, som en stund än döljes
På hjertats hård, för den snart alltför trång!

När nattens gamla bojer börja skramla
Kring jordens åter i dem smidda hand,
Och tvekande allt nödgas stappla, famla,
Hvars mod nyss vidgades vid solens brand:

Då skall det för den blinde plötsligt dagas,
Då skall hans morgon på ett fäste gry,
Hvars en gång tända sol ej kan förjagas
Af nyckfullt hot från någon vresig sky.

Med denna sol att åter sig förena,
Den fångna lågan bryter redan opp.
Och denna morgonrodnads eld, den renas,
Kan intet hämma i dess segerlopp.

Eolsharpan.

Med hårda händer stormen slog
På eolsharpans strängaspel;
Och djupa toner ut han tog,
Och lif det var uti hans spel,
Om också strängar dervid stundom sprungo,
Och ljuden som ur brustna hjertan klungo.

För veka öron föga gjord
Var eolsharpans dystra ton;
Man vänte ej i kulen Nord,
Bland ulfvars tjut, på furumon,

Att höra läspningar af mandoliner,
På hvilkas strängar Söderns måne skiner.

Men lyss, då här af stormig höst
Till strängar bytas skogens träd,
Och lyss på hafvets djupa röst
Vid blixstens slag på molnens städ:
Då fattar du, hvarför din eolsharpa
Ger sällan ömma toner, ofta skarpa.

Var lycklig, då af milda ljud
Du tolkad hörer lifvets fröjd,
Och helsa som ett glädjebud
Hvar sång till fridens ära höjd:
Men skygga icke heller fegt tillbaka,
Då ofridsqväden hjertats grundval skaka.

Kanske en annan vind på nytt
I eolsharpans strängar hörs,
Och bistra tonen sig förbytt,
Och såsom vestans susning hörs,
När våren uppväckt åter alla lifvets andar
Och jubelljud i vemodssucken blandar.

Förbön för glädjen.

Hvi skymma moln din pannas dager, flicka?
De lefva ej, ditt ögas skälmska lekar,
Se'n ögats fria blick du dystert nekar
Att fröjd af allt, hvarpå han faller, dricka.

Allt, allt, hvaraf du hittills älsklig gjordes,
Flytt hän liksom en biltog fogelskara;

Din skönhet ensam qvar du hållit bara,
Men äfven den är ej, som förr hon spordes.

Hon är ej mera skönheten af våren,
Ej af dess förstling, skära purpurstrimman.
Dess färg nu stöter på den bleka dimman,
Som öfver rosor stänker kulna tåren.

O! Jag besvär dig: kalla, kalla åter
Din glada frihet, barn af hjertats oskuld!
Le, som du fordom log, ännu för ro skull;
Här finns nog sorg, som på fullt allvar gråter.

Ej din allena glädjen var, du röjde;
Den var ock min, oss alla den tillhörde.
Den var en harpoton, som hjertan rörde
Och ej blott strängen, hvarur han sig höjde.

Allt tomare på fröjd bli jordens öden:
Gif därför åter *den*, du tog ifrån oss.
Du är för ung att härma gamle Chronos,
Som, hvad han alstrat, offrar sjelf åt döden.

Du och sången.

Så tom syns världen åter: i dess hvimmel
Mitt öga söker Dig, men ack! förgäfves.
Min stig är vandrarns, då på kulen himmel
Hans sista stjerneljus i töcken qväfves.
Och allt, som blef af flydda stunder gifvet
Åt minnet, saknaden med vemod väger,
Liksom den arme, när det gäller lifvet,
Hvad som att rädda detta än han eger.

Då minns min sång, att han ännu har vingar,
 Fast deras kraft på länge han ej pröfvat;
 Och hän till Dig i djerfva slag sig svingar
 Och återtar, hvad tid och rum ha röfvat.
 Du står för Dikten, som Du stod på tiljan,
 I balens glans, i dunkla furuskogen,
 Så ljuf, så älsklig, mellan hvita liljan
 Och hvita rosen, som ren sväller mogen.

Och dig, o Dikt! jag ville öfvergifva,
 Som gifver mer, än allt hvad verkligt heter!
 Nu mig på nytt skall jag åt dig förskrifva
 Med lif och själ för tid och evigheter.
 Det tomma rummet, Sång, du bättre fyller
 Med lif, gestalter, ljus och färg och toner
 Än aftonrodnans dikt, som blott förgyller
 De ödsliga, åt natten vigda zoner.

Till en sörjande moder.

Sorgens ilbud hasta
 Genom rymdens haf
 Och de stanna endast för att kasta
 Ankar i en ofta öppnad graf.

Grafven: — våra hjertan,
 I hvars rifna sår,
 Svigtande inunder tyngden, smärtan
 Fäller en af minnet lyftad bår.

FREDR. CYGNAEI SAMLADE ARBETEN

utgifvas i häften om fem ark. Utgifningen skall fortgå regelbundet, dock så att icke flera än omkring tio häften årligen lemna trycket. Subskriptionspriset är beräknadt så lågt som möjligt eller till 1 mark 25 penni per häfte. Subskription, som är bindande för hela verket, emottages hos alla bokhandlare i landet.

Nu utkomna delar af arbetet äro följande:

Historiska arbeten: I. 1—4 hft. II. 1—5 hft.

Literatur-historiska och Blandade arbeten: I. 1—5 hft. II. 1—5 hft.

Poetiska arbeten. I. 1—2 hft.

G. W. Edlund,

Förläggare

E. Nervander,

Redaktör

af

Fredr. Cygnaei Samlade Arbeten.

Obs. Såsom ur anmälan af detta verk framgått, skola de tre hufvudafdelningar eller serier, i hvilka Fredr. Cygnaei samlade arbeten indelats, utgifvas vid sidan af hvarandra. Hitills hafva fyra band af Cygnaei arbeten på prosa, lemnat trycket. Ehuru ännu en mängd prosa-arbeten återstå, hvilka komma att bilda tvänne band (det femte och det sjette), göres med detta dubbelhäfte början med utgifvandet af Cygnaei *poetiska arbeten*, af hvilka nu i en fortsättning ett par band skola efter hand lemna trycket. Detta häfte utgör således början af det sjunde bandet af hela verket.

FREDR. CYGNÆUS.

SAMLADE ARBETEN.

POETISKA ARBETEN.

FÖRSTA BANDET.

3 & 4.

HELSINGFORS,
G. W. EDLUND'S FÖRLAG.
1884.

Ack! på denna hvilar,
Hvad oss kärast var,
Träffadt allt så snabbt af dödens pilar:
Vänner, fränder och vår ädle far.

Ny en pil dock åter
Föll ibland oss ner:
Der den framflög, ej ett öga gråter,
Der den stannat, gråta de dess mer.

Moder! hvem kan rycka
Den utur ditt bröst,
Som Dtt barns har drabbat? I att trycka
Den i Ditt, Du finner bitter tröst.

Bättre tröst Du känner
Längesedan dock,
Och Du söker icke svunna vänner
Under dunkla kistans tunga lock.

„Det af Gud blef gifvet
Hörer honom till.
Pris ske Honom, när från jordelifvet
Till ett högre Han det kalla vill!”

Tvänne englar sände
Du ju ren dit opp;
Tron då städse klara facklan tände,
För att visa stråten för Ditt hopp.

O! det icke stirrar,
Tröstlöst, såsom de,
Hvilkas tanke genom rymden irrar,
Och vid solens ljus blott *intet* se.

Men du ser ren flere
 Blicka från sin höjd,
 Med en kärleks fullhet, som här nere
 Blott i modersögat kan bli röjd.

Ja! de lefva alla
 Tryggt i ett förvar,
 Emot hvilket kännas måste kalla
 Famn och hjerta af en mor, en far.

Men fastän de blinka
 Vänligt ner till Dig,
 De likväl ej hjerta ha att vinka
 Dig ännu att komma opp till sig.

De så gerna unna
 Modershägn åt dem,
 Hvilka här det icke sakna kunna,
 Som de sjelfve i sitt nya hem.

Minnet af min Fader.*)

Jag minns en sabatsafton. — Junisolen
 Ren bittida om morgon' hade inredt
 Den höga himladömen, genom hvilkens
 Mångtusen fönster ljusets rika floder
 Sig gjutit i dess inre, liksom till
 En kröningsfest för alla verldars Herre.

— — — Fullt af glädjens, fullt
 Af hoppets lifsluft menskohjertat svällde,

*) Se anmärkningarne i slutet af detta band.

Så att det tycktes vilja spränga banden
Och ila ut för att förent med alltet
Sin sällhets öfvermått få blanda med
Dess egen sällhet. Men mot qvällen redan
Det lidit. Solen såg tillbaka opp
Från templets dörrar, vettande mot vester,
Igenom hvilka den sig tänkte draga
Från verldstumultet undan, än en gång
På all den prakt, den trollat fram ur intet.
Då blossade dess anlet, fullt af lif,
Då smälte all dess trötthet åter bort,
När den såg sina händers sköna verk
Och hörde fröjdens orgeltoner brusa
Allt högre gensvar till naturens jubel,
Till människans, som glömt vid denna anblick
De spillror af sin egen lycka, som
Så ofta fordom sårat hennes fot;
Som äfven fruktan glömt, glömt detta minne
Af tiderna, som stunda, hvilket pekar,
En evigt vaksam lots vid fören stäld
Af lifvets farkost, på dess blindskär, hvilka
Ur tidens vågor titta opp förstulet
Att sluka få vår lycka och oss sjelfva.
Allt, fordom, framtid, var dock nu förgätet
I denna stund af hoparne, som drucko
I fulla andetag den glädjes nektar,
Från jord och himmel nedergjuten nu
Och utaf ögonblicket åt dem iskänkt.

Då följde äfven jag med strömmen, men
Fastän jag trängdes af dess ständigt nya
Förökta vågor, fast utur dess djup
Uppdykade ett sorl, som steg allt högre,
Jag kände mig så ensam som en pilgrim
I Petras öknar, hvilken längtar bort

Till helga staden. — — — — —
 Dock nej! Allena var jag icke då,
 Ej stum den verld, som närmast hade slutit
 Sin ring kring mig. Så mången aning steg
 Fram derutur och talade till mig.
 Men dof ljud rösten, liksom om den kommit
 Ur djupet af en graf. Ha, dädan steg
 Den också nu — utur Din graf, o Fader!
 Fast ingen jordisk stämma ännu hviskat
 Till mig derom, att denna redan stod
 Med öppnad dunkel famn att trycka Dig.
 — — — — Snart trängde visshet,
 Liksom ett underjordiskt, kyligt källsprång,
 I hjertats nya tomrum, och i det
 Försjönk för långlig tid all lefnadslust.

Med hvilka ögon såg jag icke då,
 Hur solen majestätligt lugn sjönk ned
 För att på purpurbädden njuta hvila
 I några ögonblick och för att sen
 Med nystärkt kraft och lust begagna åter
 Sin fulla seger öfver mörkret vunnit.
 Jag tänkte: Han skall väcka åter allt,
 Som lif och anda hyste, till nytt lif
 Från dvalan opp. — Din slummer dock, o Fader,
 Den måste bli så lång, så lång, så lång!

För första gången qvällens svala vindar
 Ej kunde fläkt bort från ynglingshjertat
 Bekymren, som om dagen der sig lägrat.
 För första gången nattens täta vingar
 Ej kunde skymma bort för slutna ögat
 De sorger, som vid lägret vakna sutto,
 Likt vårdarinnor med förgråtna ögon

Invid den febersjukes heta bädd.
För första gången himlasända trösten
Ej kunde fylla opp mitt hjertas tomhet,
Då klagande det sökte hålla kvar
Det ädlaste, det bästa, som det egde:
Din kärlek, Fader!
Hur mången natt med svarta vingar har
Sen denna stund ren slagit ner och flyktat
Bort längre åter; månet sår har våldsamt
Mitt hjertas dörrar rifvit opp; sin massa
Ha många ärr i öppningarne drifvit
För att mot världens kalla vindar skydda
Det bröst, som blottadt darrade för dem;
Ditt minne har dock under hvarje skakning,
Hvar vexling haft en oantastad plats
Uti mitt hjerta, varmt och lyst derinne
Dess bästa känslor, likt en vänlig lampa
Som sänder blickar, fulla utaf eld
Igenom mörkret, hvilket annorstädes
Har inträngt öfverallt uti en kyrka,
Till hälften redan sammanfallen. — Ack
Så länge sten på sten än finnes kvar
Af hjertats tempel, skall ock bilden af
Den första, *stora* sorg, som bröt dit in,
Der hänga, spikad på dess altar fast.
Men när ett heligt rum Ditt minne icke,
O Fader, finner mera der, Du, som
Vid ögonblicket af din bortgång sände
Ut till de Dina denna första sorg
Så stor, emedan sällhet endast flödat
Utur Ditt hjerta till dem dittills, då
Har templet fallit och är vordet grus.

Men ej af sorgens nedåtvända fackla
Ditt minne endast lyst jag skådar, Fader!

Klart blickande på mig igenom tidens
Och nattens töcken. Äfven morgonsolen,
Som gjöt sitt sken omkring min lefnads gryning,
En vänlig gloria gjuter än kring detta.
När gröna kullarne, som barndomsdalen
Inhägnade, de armar också voro,
Hvaraf min hela verld slöts in, då, Fader,
Uti min själ Du väckte upp en aning
Om all den herrlighet, som byggt och bygger
Bortom de trånga gränsor ljusa slott;
Men äfven om den storhet, som kan lyfta
Sin hjessa, ödnjuk hög, mot himlens hvalf:
Hvars hjertas kärlek famna kan en verld,
Fast trång är dalen, hyddan ännu trängre.

Jag glömmmer aldrig, när Du tolkade
För gossen språket, som i Hellas' lunder
Ljöd mera skönt, än något sedan ljudit
Från menskoläppar; eller Du förtäljde
De bragder, hvilka växte herrligt höga
På ofruktbara böljor, ödslig strand,
Men gjorda bördiga af glödhett hjertblod,
Framflytande ur kämpabarm, då männer
Försökte värna sina ringa hyddor
Och sina höga tempel, resta upp,
Ett konstens under, utaf mästarhänder.
Då brann Din håg af ungdomseld: vid denna
En eld uti mitt eget hjerta tändes,
Som än ej hunnit släckas ut, fastän
Så mången låga, hvilken sedan blossat
Derinne, småningom förkolnat ren.

Och åter mins jag, hur Du trädde fram
Inför den menighet, som andakt kallat

Tillsamman ifrån hundra skilda stigar,
En högtidsmorgon, i det gråa templet,
Hvars djerfva massor jättehänder troddes
I sagotidens djupa natt ha' lyftat.
O! bröstet grips ännu i denna stund
Af helig skakning, när jag tänker, huru
Din stämma högt kring pelarhvalfvet flög,
Allvarligt manade, lik torndönsljuđen,
Af hvilka jagas bort de låga dunster,
Som lägrat sig kring Herrans sköna jord.
Men åter ljuft betagen minnes jag,
Hur ur den kärleksfyllda barmen flögo
De ord, som, milda stjernor lika, skulle
Den vilseförda leda hem till Gud
På vandringen vid trons och hoppets sida.
Jag ännu aldrig hört vårt hemlands språk,
Det underbara, djupa, klinga så,
Som då dess vingar buro från Ditt hjerta
De bud, dem evigheten sänder ned
Till grusets släkten, hvilka uppåt blicka.
Ack! de förklingat spårlöst längesen,
De ord, som ur Ditt inres helgedom
Frambröto, liksom Paderströmmens böljor
Ur djupet af den kyrka, hvilken hvälfver
Sin rund utöfver dennes alla källor.
Hvad eld brann ej i ordens klara flod!
Och ej Du ville kyla denna eld
Med döda tecken, fångsel blott för orden,
Som skulle ställt dem för en isig blick
Från efterverldens domaröga; — men
I tusen hjertan lefva känslor än,
Som sköto opp vid talets himlalåga,
Liksom på fältet blommor dofta länge
Ännu, se'n strålen, som en sommardag

Dem vinkat fram till sig, fullbordat
Sin himmelsfärd tillbaka till sin källa.

Men år föråldrade till jorden sjönko,
Och nya trädde fram i stilla vexling.
Dock deras vandring störde icke Dig.
Som gick Din lugna, säkra gång uppå
Det rättas stig och ledde från hvar afsteg
De stapplande uti Din hjord till stigen.
Och föga kände Du af dessa vindkast,
Som skifta städs på verldens vida haf,
Och kallas med- och motgång, väntade
Med evig oro af dem alla, hvilka
Derute föra styret. — Lyckans yta
Låg spegelklar, orubblig, som en bergsjö,
Nu redan mellan fasta klippeväggar,
Af redlig vilja och af trones kraft
Till skygd för den mot stormens infall resta;
Och dagens sol gjöt mildt sitt guld derpå,
Och nattens stjernor bodde gladt derunder.
Väl mången strid det hade kostat fordom,
Och månet blodigt sår ditt hjerta fått,
Förrän ditt yttre ödes böljor tvungos
Att lägga sig vid Dina fötter lugna. —
Dock striderna Du kämpat redan ut
Och såg med stilla vemod ned på det,
Som kring Dig fallit, men med tacksamhet
På segerglädjen, Dig af Gud förunnad.

Dock ödets skiften, som Dig tycktes redan
Ha bortglömt längesen, uppsökte åter
Din dal och sprängde gränserna, som slöto
Din trånga verkningskrets. — Du kallades
Till väktarkallet högt på Zions vårdtorn.

Då fanns inom Ditt fosterland kanske
En enda man blott, som sitt hufvud sorgligt
Af tveksam oro fattad skaka sågs,
Då han den vaksamhet, den höga kraft
Det fromma allvar och den rena vilja —
Som bildade den tunga rustning, hvori
En sådan Herres kämpe städse måste
Sig kläda — lade tungt uti den ena
Vågskålen och uti den andra varligt
Nedsänkte dens förmåga, hvilken skulle
Den bära uti strid för Gud och kyrka.
Och denne ende var Du sjelf, o Fader!
Dock ske Guds vilja, tänkte Du och redde
Dig till att bära korsets helga tecken
För Hans församling uti ljusets kamp.

•
Då börjades det andra segertåget
Af Alexander i det land, som blifvit
Förr af hans krigarskaror öfvermannadt
Och nu besegrades af honom ensam.
Djupt trängde i hans rena, öppna själ
Ditt kraftiga, Ditt mannaord, då han
Ren länge spanat kring Europas rymd
Att finna den, han ville sätta till
En öfverherde öfver dessa hjordar,
Som *spridda* vandrade uti hans rike,
Omätligt, så att solen aldrig syntes
Deröfver sjunka ner — och längtade
Att enigt få sig sluta till hvarandra
Uti en enda „evangelisk kyrka”.
Men när det budet hann Dig, bäfvade
Din hand förskräckt tillbaka, då den skulle
Den herdestafven fatta, som så tung
I föga kända stepper skulle föras.
Ifall en enda gång Du i Din lefnad

Mot Herrans vilja hade vågat knorra,
Du gjort det nu och vägrat såsom Moses,
Dock ej i vredesmod som han, att föra
Till folket fram Hans Bud, som tecknades
På taflor, som ej hela världens harm
Kan sönderslå emot de hårda klippor,
Som gensvar ge till syndens fräcka jubel.
En ringa herde tycktes Du Dig sjelf,
En David, hvilkens krafter föga syntes
Det stora värfvet vuxna, som Du skulle
Nu gripa an, i dunklet stapplande
På skuggor, som Din lefnadsafton redan
För Dina fötter kastat. Om Du lydde
Den maning, som Dig uppsökt hade — Dig,
Som minst af alla väntat slikt besök —
Du gjorde det, så sannt Gud lefver, icke
Af fåvitsk lystnad att på nya banor
Försöka lansens kraft; ej af förmätet
Begär att ställa på en upphöjd plats
För mängdens fikna ögon, glänsande
Af menskोगunstens korta solskensblickar,
Det hastverk, hvilket, oftast gjort ofärdigt,
Af vensterhändta slumpen plägar kallas
„Att göra lycka” — icke ens uti
Den ålder, då på oförsökta vingar
Vår ungdomslängtan flyger genom rymden
Från sky till sky, och hoppet sina slott
På deras lösa grundval trotsigt bygger,
Herbergen åt de stora öden, som
Förväntas snart på gästbesök — ej ens
I denna tid en aning hviskade
Ett ljud derom, att lifvets aftonstjerna
Dig skulle leda till så höga hvärf.

Farväl, min Fader, nu! Kanhända förr,
Än jag vet ana det, jag genomgått
De läroår, som mig bestämdes än
Vid lifvets höga skola. Ja, kanhända
Jag snart står redo att en vandring börja
Mer lång än den från Auras stränder fordom,
Då jag så hjertligt längtade att värma
Mitt af den kalla verlden kylda bröst
Uti Din hulda, alltid varma famn.
Kanske den „stora julen” kallar mig
Till rätta hemmet snart. Då står Du säkert
Med öppna armar åter att mig taga
Emot som förr, då jag för sista gången
På jorden nalkades en faders hydda
Vid första morgonväkten, sedan jag
På spegelblanka täcket, bredt utöfver
Den fosterländska fjärden, famnad af
En iskall dimmas stela armar, kastat
Mig hit och dit, förgäfves sökande
Det rätta stället att få hvila ut,
Liksom en sjuk, som frossans bäfning skakar,
En isvulkan. — Ett vänligt sken till slut
Dock sände ut sin stråle genom töcknet,
Och vid dess ledtråd hastade jag nu
Med stegrad längtan till det varma hemmet.

Död! Kan du bjuda, sen jag irrat nog
På lifvets hala, isbelagda fjärdar,
Ett enda famntag, sådant som mig der
I hemmet väntade — låt lian blixtra!
Jag följer skenet gerna, ty det kan
Mig endast till en fadershydda föra.

Förbön.

Har du begrepp om oförgänglig sorg?

Atterbom.

En Niobe, i utdöd lyckas värld
 En moder sitter, hemsk och stel i hågen.
 Ett dödsbud *än* stött i dess bröst sitt svärd;
 Den barm, hvarvid den döda engeln blifvit närd,
 Nu isas som kring klippans spets November vågen.

Kring henne bleknad låg all jordisk glans,
 Som gyllne urnor brutna öfver grafven,
 Och himlen nu för henne endast fanns
 För att i stormen strö hvart blad ur lifvets krans:
 En främlings bön då ljud lik sucken djupt ur hafven:

„Om glädje ej jag beder Dig, o Gud!
 För henne mera. Glädjen endast sårar
 Ett bröst med skärande, med skarpa ljud,
 Der oförgänglig sorg står hög i nattlig skrud.
 Jag beder, Herre, nu för henne blott om tårar.

O låt dem smälta isen i dess bröst
 Och göra fri den *stumma*, *döfva* smärtan!
 Der den fått öra och der den fått röst,
 Om den ock ej kan gifva, ej kan taga *tröst*,
 Den fläktar dock förtviflans stoft ur menskohjertan.

Du lifvets Gud, gif henne än en grift,
 Som öppnas snart, liksom de alla andra,
 Dock sjelf på den hon läse ej en skrift,
 Som kyligt tecknats der med tröstlöshetens gift:
 Om hennes ro i Gud der läse de, som vandra.

Men som ur grafvens natt en blomma opp
 Från mulden daggbestänkt mot ljuset sträfvar,

Sänd intill dess, o Gud! ett tårögt hopp,
Som stannar rördt vid hennes hjerta i sitt lopp,
Mot himlen vinkande, för hvilken Hon nu bäfvar.

Den flyktande engeln.

Står med lyftad vinge Du nu redan,
Hulda ande, för att sväfva hädan
Ifrån jordens qvalmomhöljda grus?
Vill den Høge, som Dig till oss sände,
Att Du bort så tidigt återvände
Till Hans himmel, till Ditt fadershus?

Kanske Han ej önskar, att en Engel
Stappla skall en gång med lutad stängel,
Jordisk blomma, mot sin sista färd.
Ack! Du kan ej blifva jorden trogen,
Då Du vardt för himlen tidigt mogen
Och dess alla helgons sällhet värd.

Men om Du så tidigt hädanfore,
Blott en herrlig gryning Du ju vore,
Som, ej följd af dag och afton, brann,
Morgon är dock endast dagens knoppning,
Blott om qvällens frid en ljuf förhoppning:
Ensam känslan den ej fatta kan.

Dröj då qvar, sen Du har stigit neder:
Sällan här en englahand ju leder
Mannen, som ett barn leds i dess *dröm*.
Lätt den lycklige, Du räckte handen,
Skulle öfver öknens böljor — sanden,
Sväfva hän till paradiset ström.

Dock, måhända denna högsta lycka
Skulle Jakobsstegen undanrycka,
Hvilken sänks från molnen mot vår jord,
Och den dödlige, som finge välja,
Skulle gudahimlens sällhet sälja
Emot himlens, af din kärlek gjord.

Dock förlåt! Det heliga jag hädde,
Om jag trott, att någonsin *Du* ledde
Annorstäds än till det godas höjd.
Blif då när oss; annars skall det lida
Snart till dyster afton, och i strida
Tårar slockna lifvets hopp och fröjd.

Vaggan vid modersgrafven.

Första gången uppå jorden slår
Barnet upp mot himmelen sitt öga
Och besök för första gången får
Af en stråle, sänd ifrån det höga.

Strålen helsas då vid barnets mun,
Af det löje, som sig först der hvilar,
Likt ett rosensken, en morgonstund,
Uppå källan, fri från stormens ilar.

Sälla minnen hviska kanske om
Toner, hvilka fjerran ha' förklingat,
Innan anden i ett fängsel kom,
Som en stund blott fången än betvingat.

Ljufva drömmar tala säkert re'n
Om det ljus, som mellan gallret smyger,

Och hur själen, åter frigjord, se'n
Muren ramlat, till sitt hemland flyger.

Barn! du ler mot minnets stjernehalv,
Ler mot hoppets dunkelgröna salar,
Och du vet ej frukta jordens skalf,
Och för döfva öron åskan talar.

Och likväl hörs ej ett glädjeljud,
Fast så lugn till lifvets sång du vaknar;
Och hvar blick är mörk, lik nattens skrud,
Då hon djupast fallna solen saknar.

Allt är tyst kring dig, men du ändå,
— Om ej mållös vore högsta smärtan —
Skulle klagoljudet höra få
Tröstlöst quida i de dinas hjertan.

Vet du, att *det*, hvaremot du trycks,
Slår för dig, som intet slår på jorden,
Gudarikt på kärlek, fast det tycks
Nu så armt att tolka den med orden?

Sök att lyssna till dess helga slag,
Sök att dig till det än mera närma;
Nog det har för lifvets längsta dag
Att dig lemna utaf ljus och värma.

Men du kan ej ta emot din skatt,
Vet dock icke, hvad du går att mista;
Morgon skulle mörkna då till natt,
Glädjens första tår ock bli den sista.

Dessa matta armar till en famn
Snart ej mera, ack! sig bilda kunna,
Fylld af grus är snart den bästa hamn,
Som dig skygd mot stormen velat unna.

Modershjertat brister. Vid din fot
Jordens yta, svallande i vågor,
Remna kunde, och Gibellos hot
Verkliggöras uti eld och lågor.

Ringa vore farorna mot den,
Som så tidigt hotar dig, du arma:
Då i andra nejder kunde än
Sig en fristad öfver dig förbarma.

Verldens rymd är likväl alltför trång,
För att tvänne modershjertan gömma
Åt dig, och din vandring ej så lång,
Att dess trötthet komme dig att glömma;

Glömma, hvad du re'n förlorat har,
Innan dess omätlighet du anat,
Glömma, att ett ljud ej finnes kvar
Af den röst, som skulle ömt dig manat.

O! den tystnat, innan gladt ännu
Du hann modersnamnet stamma lära,
Och det ljufvaste skall ensam du
Aldrig känna fröjd till hjertat bära.

Lärkan på grafven.

Utaf mullens dofva treslag följda
Sorgens tysta tår på kistan faller.
Denna bergar skatten af ett hjerta,
En gång rent som guld. Men hårda tider
Hotade dess skönhet, och den gömmes
Undan härjarn uti jordens sköte,

Midt i skogen af de multna korsen
 Och de nakna lönnar, hvilka knoppas.
 Ifrån grafvens väggar stupa tanklöst
 Klagosånger ned mot djupets isköld,
 Då med blottadt hufvud mörka skaran
 Afsked bjuder åt den gömdes minne
 Och går bort till lifvets lätta fröjder.

Men derofvan jordens mull och sorgen
 Ljuda under ljusa skyars grifthvalf
 Äfven toner. Lärkan helsar qvällens
 Sol, som om det morgonsolen vore.
 Ej ett minne har hon att begråta,
 Ej ett hopp hon har att jubla öfver.
 Hon blott har den flyende sekunden,
 Skyndande till dem, som redan flyktat.

„Tystna lärka! fall i öppna grafven!
 Ljug ej lif, hvars värma du ej kände:
 Ty att känna sorg, det är att lära
 Sig det rätta namnet på att lefva.”

Kom den läran ifrån öppna grafven
 Eller från gestalten, hvilken ensam,
 Öfvergifven, lutad stod mot randen?

En på hafvet född yngling.

På ödslig våg, mot molnig himmel slog
 Du ögat upp i lifvet första gången;
 Och vinden, som den djupa sucken drog,
 Sjöng vid din vagga ensam dystra sången.

Och dessa bilder, sväfvande kring dig
 Så tidigt, voro bilden af ditt öde:
 Hvarthän än vände sig din vandrings stig,
 Låg den för dig förvillande och öde.

Så sorgligt stod du uti verlden vid
 Som hafvets refvel, der ej blomma knoppas:
 Ditt lif mot nöden blef en enda strid,
 En strid, der ingen seger var att hoppas.

Ej mången blick dig känt ens i det land,
 Som i sin enda skänk — en graf — dig gömmer.
 Som böljan skördar vattnets växt på sand,
 I tidens flod ditt minne glömskan tömmer.

Ditt namn dör bort liksom ett brustet ljud,
 Som hän i hafvets tomma rymd försvunnit.
 Vål dig, om du det hos en *nådig* Gud
 I högre rymd inskrifvet återfunnit!

Vid en ynglings jordfästning i Maj 1842.*)

Förmälningen, den hemska, är fullbordad.
 Med det, som i en grafs skattkamarhvalf
 Är icke mer och icke mindre värdt
 Än jordens skönsta guld — med jordens mull
 Den vigde fästats vid sin mörka brud,
 Vid jorden, som hans unga kärlek tände

*, Uppläst för österbottniska studentafdelningens medlemmar af dess d. v. kurator.

Och qvarhöll honom, städse mera snärjd
I murkna band, dem han ej slita kunde.

Förmålningsfesten städs en afskedsfest
Ju är från lifvets ungdomfröjd; men denna
En afskedsfest är blott från ungdomssmärta.

När porten mellan lifvets land och dödens
Slogs tidigt till, blef sorgen endast qvar,
Lik sliten mantel fastnad vid ett gångjern.

Det gifs en sorg, som adlar menskosinnet,
Som barmens sår, i ärlig strid förvärfvad,
En kämpe adlar; men det gifs en annan,
Som invid skenet af passionens brand
I stycken rifver hjertats adelsbref
Och fräckt dem kastar uti röda lågor.

Det gifs en saknad efter lifvets glädje,
Som darrar mildt på hjertats brustna strängar,
Då söfda af en klangfull suck de somna;
Det gifs en annan saknad dock, som skorrar
Oändligt, oförsont i sliten barm,
Liksom insekten menskoörat rister,
Då den försåtligt smygt sig in deri,
När vandrarn uti vilda skogens famn
Har stapplat medvetsslöst till rusig dvala.
Förgäfves klingar kring den vaknande
En nyäckt morgons friska fogelsång,
Besvarad af vallgossens glada toner;
Förgäfves sällhet, fröjd, förhoppning lånat
Af vårens milda fläktar nya vingar;
Förgäfves sköljer vårens rena luft
Hvar mulen, mörknad fläck från himlens hvalf
Och menskans panna; — intet jubelljud
Det missljud öfverröstar, vandrarn bär,

Hvarthän han vänder sig, inom sig sjelf,
 Och hvilkets lumpna skorr all hans förtviflan
 Och all hans harm ej tvinga kan till tystnad
 Ens för ett ögonblick, så att det icke
 Må spärra vägen för den ton af frid,
 Som saligt genombärfvar hvarje väsen.
 Ej himlens ljus de töcken guldbestråla
 Förmår, som utan ro hans hufvud tynga.
 Och midt i våren finns ej vår för honom
 Mer än för den, hvars låga fängselhvalf
 Är jordens horisont och dagens himmel.

Det stunder funnits i den ynglings lif,
 Åt hvilken grafven redt det hviloläger,
 Der efter långlig tid för första gången
 En stilla ro sig lägrat vid hans sida —
 Det stunder funnits i hans lif kanske,
 Då missljud ur ett inre, sönderbrutet
 Ut af hans egen hand, har öfverröstat
 De fridsrop, som kring vårens fanor skalla,
 Dem lifvet svingar med ungdomligt mod,
 I händer, hvilka ingen skuld än tynger. — — —
 Dock ho sig dristar att förmätet kasta,
 Den första stenen för att *fälla* domen,
 Som hvilar uti högre makters hand!
 Ho vågar bryta stafven öfver den,
 Hvars vandringsstaf har krossats utaf döden!
Anklagelsernas tunga steltnar stum
 Vid griften, liksom griftens egen tunga,
 Och endast *klagans* ljuder der ännu.
 Vid grafven lutar sorgen ned sig tung,
 När helst dess saknad följer bort ett lif,
 Hvars ström har dit förrunnit alltför tidigt;
 Men dubbelt tung, när detta lif har druckits
 På förhand bort — af torra heden, som
 Försåtligt till sig lockat unga vågen.

Der vårens majsol än bordt spegla sig,
Och i hvars botten icke dödsens sömn,
Men lätta gyllne drömmar bordt sig lägga.

Så trång, så mörk är ingen ynglings värld,
Att intet ljus derinom skulle skymta,
När ljuset icke slocknat i hans inre.
Ty blott af detta är hvar fridfull stråle,
Som kläder lifvet uti ädel skönhet,
Ändock ett lån, ett herrligt återsken,
Som, engång slocknadt, ej ersättas kan
Af irrbloss, sväfvande på sankta marker.

Så armt är intet ynglingshjerta, att
Det icke kunde dermed famna djerft
En värld af ädel kärlek, jemte hvilken
För lumpen sträfvan rum ej återstår;
Så svag ej mättes någon ynglings kraft,
Att den ej mäktade ett mål sig resa,
För hvilket det är ljuft att dö och lefva.

Ett mål mer ädelt, mera skönt än det,
Som vinkar Finlands ungdom till sin klarhet
I dessa stunder, höjs för intet folk.
En känsla, som den första kärlekens
Så ren, så varm går genom dennas hjerta.
Och fosterjorden famnar ungdomskänslan,
Der allt, hvad minnet eger högst, och hoppet
Har ädlast, ila till hvarandras möte.

Hvem känner ej i sina bästa stunder
Sig säll att hafva skådat dagens ljus
I så'na dagar! Hvem ej prisar glad
Sin lycka att deri få lefva, verka —
Hur ringa kraft än honom vardt beskärd!
Hvad mod än klappa må uti ens barm,

Hvem egde väl det mod, som kastar bort
 Sin bästa arfvedel: sin rätt, sin pligt,
 Att, medan dagen varar, kämpa fridfullt
 Med tankens eller handlingarnes vapen,
 — Uti en ringa eller vidgad krets —
 Blott för Din välfärd, hulda fosterjord,
 Som bar vår vagga och som bär vår graf!
 Ej tungt det kännas bör ju att få offra
 Åt dig sitt lif i långa år af mödor
 Och af försakelse. — Här lätt det vore
 Att offra det uti *en* högtidsstund
 Af herrlig handling för Din lycka, moder!

Hvem känner ej i lifvets bästa stunder
 En sådan känsla genombäfvä själen!
 Men andra känslor smyga dock förrädiskt
 I nattlig väckt af obehagad svaghet
 In i vårt innersta och öfvermanna
 Den kraft, som trott sig redd till hugstor strid.

Så mången varning ur vår egen barm,
 Ur lifvets hvimmel och ur dödsens tystnad,
 Högt ropar om det ädlas nederlag.
 Den ropar ack, också ur denna graf,
 Hvarur blott blommans lif af majsoln väckes,
 Med tordöns röst sitt skärande „*memento!*“

O må vi lyssna alla till den rösten,
 Då lifvets varma stund än heter *vår*.
 Ej nederlagets nesa är den värsta,
 Hvaraf ett menskohjerta drabbas kan.
 Att tappa modet till förnyad strid
 För seger eller manlig undergång
 Det är att hylla fegt, med slafvens sinne,
 Förgängelsens odödliga triumf;
 Det är att dö, förrän man lefva börjat.

För Eder, unge bröder, ler ju dock
Än lifvets majsol glad liksom naturens.
O! om hvaren invid vår broders graf
En ed vi svärja att för sannt och rätt
Och för det ädlas seger uppå jorden,
För fosterlandets ära, för dess välfärd
Vi vilja manligt kämpa, stå och falla
— Och lifvets stormar bryta ej vår ed —
Då har ej heller *han* förgäfves lefvat.
Och hvad hans lif förbröt, i mild försoning
Af minnet höljes under ädla känslor,
Uppväckta vid hans graf uti vår barm,
Som blomstermattan höljer grafvens natt,
När vänlig sommarvind deröfver sjunger.

ÖFVERSÄTTNINGAR.

SCENER

UR

JUNGFRUN AF ORLEANS

AF

F. von SCHILLER.

ANDRA AKTEN.

Sjette scenen.

(Utsigten öppnar sig; man ser engelska lägret i full låga. Trummor; flyende och förföljande. Efter en stund uppträder *Montgomery*.)

Montgomery, allena.

Hvart skall jag fly? Kringhvärfd af fiender och död!
Här fältherrn, som förgrymmad flykten spärrar till
Med hatfullt svärd och oss mot döden drifver fram;
Der den förfärlige, som rasar rundtomkring,
Lik vådelds brand förderflig — och hvart helst jag ser,
Ej buske finns, ej håla, som mig bjöde skygd.
Jag, olycksalige, mig aldrig skeppa bordt
Utöfver hafvet, däråd af den villa att
I franska kriget lättköpt ära skörda få.
Mitt olycksdigra öde nu mig hafver fört
I denna slagtnings blodbad — om jag fjerran dock
Der hemma vore invid Severns blomsterstrand,
I säkra fadershuset, der min moder och
Min hulda, ljufva brud jag lemnat i sin sorg.

(*Johanna* visar sig på afstånd.)

Ve mig! Hvad ser jag? Der den rysliga ren syns!
Hemskt skimrande ur brandens låga stiger hon,
Liksom ett nattens spöke utur afgrund opp. —

Hvar skall jag mig fördölja! Redan gripes jag
 Af hennes ögons eldblick. Ack, den kastar ut
 De snaror, som sitt rof förfela ej mot mig.
 Allt mera fast ren trasslas mina fötter in
 I hennes trollgarn, att de, fängslade, min flykt
 Förvägra! Hur ock hjertat spjernar deremot,
 Till mordiska gestalten blicken vändes dock.
 (Johanna tar några steg emot honom, men stannar åter.)
 Hon nalkas! Ej jag väntar, tills den vreda först
 Mig griper an! Bönfallande dess knän jag vill
 Omfamna och om lifvet henne be. Hon är
 Ju qvinna, kanske hon af tårar blidkas kan.
 (I detsamma han vill nalkas henne, träder hon hastigt fram
 mot honom.)

Sjunde scenen.

Johanna. Montgomery.

Johanna.

Du är ett dödens barn! En brittisk mor dig födt.

Montgomery faller till hennes fötter.

Håll opp, förfärliga, ej genomborra den,
 Som ej sig kan försvara. Svärd och sköld jag bort
 Har kastat och till dina fötter vapenlös
 Jag sjönk. Mig lemna lifvets ljus och lösen tag;
 Min fader bor der hemma, rik på egendom,
 I sköna landet Wales, der Severn slingra ses
 Sin silfvervåg emellan gröna fälten fram.
 Af femti byar der som herre helsad, gerna han
 Med rikligt guld den käre sonen lösa skall,
 Om jag, vid lif i franska lägret dväljas hörs.

Johanna.

Bedragne dåre, uti jungfruns hand du föll,
 Förlorade! i den förderfligas, hvarur
 Ej räddning och förlossning mer man hoppas kan.

Om dig din ofärd uti krokodilens våld
 Har gifvit eller i en fläckad tigers klor,
 Om lejonmodrens ungar du har röfvat bort,
 Medlidande, barmhertighet du finna kan,
 Men jungfruns möte medför endast död.
 Förfärligt bindande fördrag med andans värld,
 Den stränga, okränkbara har förpligtat mig
 Att med mitt svärd förgöra allt, som lefver och
 Som stridens gud har till dess ofärd sändt mot mig.

Montgomery.

Förfärliga väl äro dina ord, dock mild
 Din blick. Ej faslig du på närhåll är att se;
 Mitt hjerta drar mig till din älskliga gestalt.
 O vid den mildhet, som ditt kön tillhör, jag dig
 Besvär — Till misskund låt min ungdom röra dig!

Johanna.

Ej vid mitt kön besvärj — benämn ej qvinna mig!
 Lik andar utan kropp, de der ej älska ses
 På jordiskt sätt, till intet kön jag sluter mig
 Bland menskor; detta pantsar höljer intet bröst.

Montgomery.

Vid lagen af den kärlek, hvilken heligt rår,
 Af alla hjertan hyllad, jag besvärjer dig.
 Der hemma har min hulda brud jag lemnat kvar,
 Skön som du sjelf hon blommar i sin ungdomsprakt
 Och väntar gråtande sin älsklings återkomst.
 O om du hoppas sjelf att en gång älska och
 Bli genom kärlek säll, ej åtskilj grymt
 Två hjertan, knutna hop af helig kärleks brand!

Johanna.

Du Gudar, jordiskt främmande, blott ropar an,
 Dem jag ej anser heliga, ej vördar. — Jag

Platt intet vet om kärlekens förbund, hvarom
Du talt; dess lumpna tjänst jag aldrig känna lär.
Ditt lif försvara nu, ty döden kallar dig.

Montgomery.

Med de föräldrar misskund haf, dem hemma jag
Har lemnat qvar i jämmer. Säkert äfven du
Föräldrar öfvergaf, dem oro plågar nu

Johanna.

Osalige, du vågar mig påminna om,
Hur mången moder barnlös vardt i detta land,
Hur mångt spenbarn faderlöst blef lemnadt nu,
Har mången brud som enka, allt för eder skull.
Nu Englands mödrar den förtviflan äfven må
Erfara och de tårar lära känna, som
Frankrikes jemmerfulla makar gjutit ha.

Montgomery.

Ack, svårt är obegråten dö i annat land.

Johanna.

Hvem har till fjerran land er kallat för att der
Föröda folkets blomsterrika flit, från egen hård
Förjaga oss och krigets eldbrand kasta in
I fridsäll helgedom af våra städers hem?
I edert hjertas högmod I ren drömde att
Friborna franker böja under trældoms ok
Och fästa detta stora land liksom en båt,
Vid aktern bunden af ert stolta örlogsskepp.
I dårar! Franska rikets kungavapen är
Ju fästadt vid Guds thron, från karlavagnen ned
En stjerna förr I rycken än en by ifrån
Vår evigt ena, odelbara rike. — Nu
Har hämdens timme slagit, och ej lefvande
Tillbaks I mäta skolen mer det helga haf,

Som Gud till skiljomur emellan er och oss
Har satt, och fräckt af eder öfverskridet blef.

Montgomery släpper hennes hand lös.
Jag måste dö! Mig dödens fasa griper ren.

Johanna.

Dö vän! Klenmodigt hvi för döden darrar du,
Det öde, som ej undflys kan. Se upp på mig!
Se! Blott en jungfru är jag, till herdinna blef
Jag född, och föga van vid svärdet är min hand,
Som den oskyldigt fromma herdestafven fört.
Men borttryckt ifrån barndomshemmets ljufva ängd,
If från min faders hjerta, if från systrars bröst,
Jag måste *här*, jag *måste* — Gudarösten fram,
Ej egen lusta drifver mig — till eder harm,
Ej mig till fröjd, ett fasans spöke mordisk gå,
Kringsprida död och sist dess offer blifva själf.
Den glada återkomstens dag jag ej skall se.
Förderflig blir jag än för mången ibland er,
Till enka gör jag mången, sluteligen dock
Omkommer jag, uppfyllande mitt ödes lott.
Uppfyll du också ditt, till svärdet modigt grip,
Om lifvets ljufva byte sen vi kämpa må.

Montgomery står upp.

Nå, om du dödlig är som jag, och vapen såra dig,
Kan det jemväl min arm förunnadt blifva att
Till afgrund sända dig och sluta Englands nöd.
Mitt öde lägges i Guds nådefulla hand.
Fördömda! Dina afgrundsandar ropa an,
Att de dig bistå! Och försvara nu ditt lif!

(Han griper till svärd och sköld samt angriper henne. Krigisk
musik genljuder på afstånd. Efter en kort strid faller
Montgomery.)

TREDJE AKTEN.

Sjette scenen.

Talbot, stödd på Fastolf, beledsagad af soldater. Kort
derpå Lionel.

Talbot.

Inunder dessa träd mig läggen neder
Och er begifven åter bort i striden,
Ty för att dö behöfver jag ej hjälp.

Fastolf.

Ack, olycksaligt jämmerfulla dag!

(Lionel uppträder.)

Hvad anblick väntar er nu, Lionel!
Härförarn ligger dödligt sårad här.

Lionel.

Bevare Gud! uppres dig, ädle lord!
Nu är ej tid att kraftlös sjunka neder.
Vik ej för döden, bjud naturen med
Din starka vilja, att hon måtte lefva!

Talbot.

Förgäfves! Ödets dag är redan kommen,
Som störta skall vår thron på frankisk jord.
Jag fåfängt i förtvifflansfulla striden
Det yttersta försökt att den förjaga;
Af blixten krossad ligger jag nu här
Och skall ej uppstå mer -- Rheims är förloradt;
Paris att rädda ilen!

Lionel.

Paris förlikning ingått med Dauphin;
Ett ilbud nyss har medfört denna tidning.

Talbot (rifver opp förbindningen.)

Så strömmen hän, I bäckar af mitt blod,
Ty trött jag är att skåda denna sol!

Lionel.

Jag kan ej dröja. Fastolf, bringa fältherrn
Till säker ort. Vi mäktade icke mer
Att längre hålla stånd på denna post.
De våra flykta ren från alla kanter,
Och flickan tränger omotståndligt fram. —

Talbot.

Fåkunnighet, du segrar, jag går under!
Mot dumhet kämpa Gudar sjelfve fåfängt.
Förnuft, du höga, himlaljusa dotter
Af gudens hufvud, visa grundarinna
Af verldens byggnad, stjernors ledarinna,
Ho är du då, ifall du måste, bunden
Vid fånighetens galna häst, dig störta,
Vanmäktigt ropande, med öppna ögon,
Tillsammans med den druckna, i en afgrund?
Förbannad den, som rikta vill sitt lif
Emot det höga, värdiga, som planer
Med högvis ande kastar upp! Ty verlden
Narrkungen tillhör. —

Lionel.

Några ögonblick,
Mylord! ert lif blott varar. Tänken dock
På eder Skapare!

Talbot.

Ifall som tappre
För tappre män vi endast vikit, kunde
Vi trösta oss med ödets hvardagslag,
Som ständigt vexlande sin kula svänger —

Men störtas ned af lumpna gyckelspel!

Var ej en mer allvarlig utgång värd

Vår mödofulla lefnads djupa allvar.

Lionel (räcker honom handen.)

Mylord, farväl! Jag redligt efter slaget

Det välförtjenta offret af min tår

Er hembär, om ännu jag qvar då finnes.

Nu kallar ödet mig. På stridens fält

Till doms det sitter, skakar sina lotter.

Vi se hvarandra i en annan verld;

Kort är för långlig vänskap afskedsstunden.

(Går bort.)

Talbot.

Snart är det slut, och jag åt jorden gifver

Atomerna åter utaf evig sol,

Som fogat sig i mig till fröjd och smärta —

Och af den starke Talbot, som en verld

Med krigarära fylde, blir blott qvar

En handfull ringa stoft. — Så vandrar menskan

Emot sitt sista mål; det enda byte,

Som vi från lifvets strider bära bort,

Är insigt af dess intet jemte hjertligt

Förakt för detta allt, som syntes oss

Så stort, så värdt att eftersträfvast här.

Sjunde scenen.

Konung Karl. Burgund. Dunois. Du Chatel och
soldater träda opp.

Burgund.

Vi stormat skansen.

Dunois.

Dagen tillhör oss.

Karl (blir varse Talbot.)

Sen der, hvem är det, som från solens ljus

Sitt sista, bittra afsked tvungen tager?

Om en ej ringa man hans rustning vittnar.

Gån, vistan honom, om än hjälp kan båta.

(Soldater af konungens följe närma sig Talbot.)

Fastolf.

Tillbaka! Visen, skärning för en död,

Som I ej önskat valkas, då han lefde!

Burgund.

Hvad ser jag! Talbot ligger i sitt blod.

(Han går till honom. Talbot stirrar stindt på honom och dör.)

Fastolf.

Burgund, vik hädan! Hjelten's sista blick

Ej må förgiftas af förrädarns åsyn.

Dunois.

Oböjelige Talbot! Du förfärlige

Åtnöjer dig nu med så ringa rum,

Och franska rikets vida jord ej kunde

Din jätteandas sträfvän tillfredställa.

Sire, nu först halsar jag Er såsom konung,

Ty kronan svigtade på Edert hufvud,

Då anda lefde än i denna kropp.

Karl (sedan han tigande betraktat

Ej ni, en högre här besegrat honom.

Han ligger der på fransk jord, som hjelten
Uppå sin sköld, den han ej ville lemna.

Frid vare med hans stoft! Bortfören honom!

(Soldater uppflytta liket och bära bort det)

En minnesvård skall resas åt hans ära;

Här, midt i detta land, der han sitt lopp
 Som hjelte lycktat, må hans aska hvila.
 Så långt som hans en oväns svärd ej trängt;
 Hans grafskrift vare stället, der han finns.

Fastolf (räcker honom sitt svärd.)
 Jag är din fånge, herre.

Karl (gifver honom svärdet tillbaka.)
 Ej sålunda!

Den fromma pligten ärar sjelfva kriget.
 Fri du din herre skall till grafven följa.
 Min Agnes darrar, ila Du Chatel
 Att ångsten öfver oss betaga henne.
 Bär bud om, att vi lefva, att vi segrat,
 Till Rheims ledsaga henne i triumf.

Nionde scenen.

En ödslig trakt af valplatsen. Man ser på afstånd Rheims' torn,
 belysta af solen. En riddare i alldeles svart rustning, med sluten
 hjälm. **Johanna** förföljer honom ända till främre delen af
 skådeplatsen, der han stannar och väntar på henne.

Johanna.

Arglistige, nu inser jag ditt konstgrepp!
 Du har bedrägligt genom hycklad flykt
 Från stridens fält mig lockat, död och öde
 Aflägsnat ifrån månet brittiskt hufvud.
 Dock af förderfvet hinnes du nu sjelf.

Svarte riddaren.

Hvarföre jaga efter mig? Hvi följer
 I vredesmod du mina spår? Ej vardt det
 Bestämdt åt mig att falla för din hand.

Johanna.

Förhatlig in i själen är du mig,
 Som natten sjelf, hvars färger du ju bär.
 Att plåna ut dig ifrån dagens ljus
 Mig drifver en oemotståndlig lust.
 Hvem är du? Öppna hjelmen? — Hade jag
 Ej sett den tappre Talbot dö i slaget,
 Jag skulle säga, att du sjelf är Talbot.

Svarte riddaren.

Är siaranden nu så stum i dig?

Johanna.

Hon säger högt, uti mitt hjertas djup,
 Att ofärd nu invid min sida står.

Svarte riddaren.

Johanna d'Arc, på segerns starka vingar
 Till portarne af Rheims du redan framträngt.
 Var nöjd med äran, som du skördat; afsked
 Åt lyckan gif, som tjenat dig som slaf,
 Förrän hon vred sig sjelf befriar; trohet
 Hon hatar, tjenar ingen intill ändan —

Johanna.

Hvad? Bjuder du i midten af mitt lopp
 Mig stilla stå och öfverge mitt verk?
 Jag för det ut och lösa skall mitt löfte!

Svarte riddaren.

Du väldige, dig kan ju intet motstå.
 I hvarje strid du segrar, men gå ej
 I någon strid nu mera. Lyd min varning!

Johanna.

Ur handen lägger jag ej bort mitt svärd,
 Förrän det stolta England ligger kufvadt.

Svarte riddaren.

Se dit! Rheims reser upp der sina torn,
 Din vandrings mål och slut. — Se dit! Domkyrkans
 Kupol, den högas, du ju skimra ser,
 Du tåga skall dit in uti triumf,
 Din konung kröna och ditt löfte lösa.
 — Gå ej dit in! Vänd om! Lyd du min varning.

Johanna.

Hvem, falska väsen, hvem tvetungade
 Är du, som skrämma vill mig och förvirra?
 Är du förveten nog att mig förkunna
 Bedrägliga orakelspråk?

(Den svarte riddaren vill gå bort. Hon ställer sig i väg för honom.)

Nej, du skall stå

Till svars, du faller annars för min hand.

(Hon vill gifva honom ett hugg. Svarte riddaren vidrör henne med handen. Hon blir stående orörlig.)

Svarte riddaren.

Döda, hvad dödligt är!

(Natt, blixtnad och doner. Riddaren sjunker ner i jorden.)

Johanna (står i början förvånad, men kommer sig snart före).

Ej lif det egde — en bedräglig bild
 Från afgrund var det, en motspänstig ande
 Ur de fördömdes glöd, som stigit opp
 För att mitt hjerta uti bröstet skaka!
 Hvem fruktar jag, beväpnad med Guds svärd!
 Jag segerrik fullända vill min vandring,
 Om afgrund själf ock skulle ut mig mana,
 Mitt mod ej svika skall mig på min bana.

FJERDE AKTEN.

En festligt prydd sal. Pelarene äro omlindade med festoner;
bakom scenen höres spel af flöjter och hobojoj.

Första scenen.

Johanna.

Ren hvila vapnen, krigets stormar rygga,
På blodig strid nu följa sång och dans;
Kring torg och gator svärma folken trygga,
Altar och kyrka stå i festlig glans;
Af gröna qvistar portar opp sig bygga,
Kring pelarn visar sig en högtidskrans.
Det vida Rheims ej rymmer alla gäster,
Som strömma sorlande till folkets fester.

En enda glädjes höga känsla lågar,
En enda tanke slår i hvarje bröst,
Ej hatet blodigt mellan landsmän tågar
Som nyss; men flyr för enigt jubels röst.
Den, som till Frankers stam sig räkna vågar,
Med stolthet ser sitt land ur bojan löst.
Förnyad är den gamla kronans ära,
Hvar fransman trängs att kungen hyllning bära.

Men jag, som sågs det herrliga fullända,
Mig alla fransmäns lycka icke rör;
Förvandladt känner jag mitt hjerta vända
Sig biltogt bort från festens glädjekör;
Till brittens läger, ack, jag måste sända
Min blick, som helsning till vår *ovän* för.
Jag undan *vänners* krets mig tvungen döljer
Och hjertats skuld i ensligheten döljer.

Hvem? Jag? Jag bilden af en man
Uti mitt hjerta låter dröja?
Det bröst, som fylls af himlen, kan
Af jordisk kärlek ej sig höja.
Jag räddarinnan af mitt land,
Jag, krigarinnan i Guds hand,
För landets ovän skulle låga,
För solens ljus det yppa våga!
Och jag förkrossas ej af blygd.

(Musiken bakom scenen öfvergår till en vek,
smältande melodi.)

Ve mig! Ve mig! Hvilka toner!
Hur förföra de mitt bröst!
Hvar och en hans bild framtrollar,
Talar till mig med hans röst!
Måtte kampens storm mig fatta,
Lansens brusning kring mig ljuda!
Uti stridens ström af blod
Återfunne jag mitt mod.
Dessa röster, dessa toner,
Huru snärja de mitt bröst!
Hvarje kraft uti mitt hjerta
Löser sig i veklig smärta,
Smälter bort i längtans tårar.

(Efter en paus liffigare.)

Har jag bordt döda honom? Kunde jag det?
Sen jag hans öga sett, jag hellre skulle
Mot eget bröst ha måttat mordets dolk!
Och är jag straffvärd, då jag mensklig varit?
Att sig förbarma vore synd! Förbarma!
När hörde du väl mensklighetens röst,
Då för ditt svärd de andra föllo offer?
Hvarföre var hon stum, då ynglingen
Från Vales nyss bad dig om sitt unga lif?
Ljug ej för ljuset, svekomhöljda bröst;

Dig dref dertill ej mensklighetens röst!
Hvi måste jag uti hans öga se!
De ädla dragen af hans anlet skåda!
Med denna blick begynner ock ditt brott;
Blindt skall, olyckliga, Guds verktyg vara.
Du bordt fullborda allt med blindas ögon!
Så snart du såg, sjönk Herrans sköld från dig,
Och fångad låg du uti afgrunds snara.

(Flöjterna ljuda ånyo; hon försjunker i stilla vemod.)

Fromma staf, jag hade aldrig
Dig mot svärdet byta bordt!
Helga ek, om jag din kronas
Susning aldrig hade sport!
Aldrig Du bordt uppenbara
Himla-drottning, Dig för mig.
Kronan kan jag ej förvara
Tag den åter upp till Dig!
Himlen såg jag öppnad vorden
Och de sällas engla-syn!
Dock mitt hopp det är på jorden,
Ack, det är ej mer i skyn!
Måste Du åt mig anvisa
Detta fruktansvärda kall,
Kunde jag min barm förisa,
Himlen skapte den ej kall!
Ville Du din makt förkunna,
Må Du det åt andar unna,
Som uti din helga borg
Bo förutan synd och sorg.
Välj de eviga, som låta
Känslan icke rå — ej gråta.
Ej dertill Du må en flicka,
Ej en svag herdinna skicka!
Angå mig väl stridens lotter,
Kungars tvist och deras hopp?

Skuldlös dref jag mina hjordar
Upp mot bergets stilia topp.
Men Du ryckt mig in i lifvet,
In i stolta furstars sal,
Lik ett barn åt brottet gifvet,
Ej det var mitt eget val.

MARIA STUART

Tredje Akten.

SCENER

UR

MARIA STUART

AF

F. von SHCILLER.

Tredje Akten.

Slutet af fjerde scenen.

Elisabeth. Maria. Hanna Kennedy. Paulet. Grefve
Shrewsbury. Leicester.

Elisabeth (ser länge på Maria med en stolt, föraktande blick.)

De der behagen är det då, lord Lester,
Dem ingen man ostraffad ser, vid hvilka
Ej någon annan qvinnan får sig ställa!
Den äran stått för ringa pris till båds.
För att som skönhet allmänt blifva ansedd,
Behöfves blott att *allmän* bli för alla!

Maria.

Det är för mycket!

Elisabeth (skrattar hånande.)

Nu ert rätta anlet
Ni visat; *hittills* endast mask ni burit.

Maria (glödande af vrede, men likväl med ädel värdighet.)

Jag menskligt felat uti ungdomsyran;
Jag blef förförd af makten, men jag ej

Gjort hemlighet deraf; det falska skenet
 Med kunglig öppenhet har jag försmått.
 Också det värsta verlden om mig känner.
 Och bättre än mitt ryckte är jag sjelf.
 Ve Er! När man från det, *Ni* gjort, en gång
 Den hedersmantel drar, hvarmed *Ni* svekfullt
 Förstulna lustars vilda glöd betäckt.
Ni ärbarhet ej af er moder ärft!
 Det är bekant, för hvilka dygders skull
 Anna af Boulen stigit på schavotten.

Shrewsbury (träder emellan de bägge
 drottningarne.)

O Gud i himlen! Skulle det derhän
 Då gå! Är detta saktmod, undergifvenhet,
 Lady Maria?

Maria.

Saktmod! Jag uthärdat.
 Allt, hvad en menniska uthärda kan.
 Far hän lammhjärtade fördragsamhet!
 Du tålmod, som lider, flyg till himlen!
 Spräng ändtligt dina bojor, rusa fram
 Ur dina hålor länge qväfda harm! —
 Och *du*, som åt en retad basilisk
 Dess mordblick gifvit, nedlägg på min tunga
 En giftig pil —

Shrewsbury.

O, hon är utom sig!
 Förlåt den rasande, som svårt vardt retad!

Elisabeth (mällös af harm, kastar rasande blickar
 på Maria.)

Leicester (i den häftigaste oro, söker
 att föra bort Elisabeth.)

Hon är från sina sinnen! Kom, kom bort
 Från detta olycksfulla rum!

Maria.

Af en bastard är Englands thron ohelgad,
Och brittenas storsinnade nation
Bedragen af en listig gycklarinna.
Om rätt blott rådde, skulle Ni nu ligga
För mig i stoft, ty jag är Eder kung.
Elisabeth (aflägsnar sig hastigt. Lorderna följa henne
i högsta bestörtning.)

Femte scenen.

Maria. Kennedy.

Kennedy. \

Hvad har Ni gjort? Hon bortgår rasande!
Nu är det slut, och hvarje hopp har slocknat.

Maria (ännu alldeles utom sig.)

Hon bortgår rasande! Med död i hjertat!
Hur väl jag känner mig! O ändteligen
På år af lidande och af förnedring
Ett ögonblick af hämnd och seger följt!
Jag vältrat tunga klippor från mitt hjerta,
Jag dolken stött uti min oväns bröst.

Kennedy.

Osaliga! Ni hänförs af Er yrsel;
Den oförsonliga Ni djupt har sårat.
Hon bär ju blixten, hon är drottningen,
Ni inför gunstlingen förhånat henne.

Maria.

För Lesters ögon jag förnedrat henne!
Han såg det, han var vittne till min seger!
Då jag slog henne neder från sin höjd,
Stod han invid, min kraft deraf blef höjd.

Sjette scenen.

De förra. Mortimer.

Kennedy.

O hvilken utgång, sir!

Mortimer.

Jag hört alltsammans.

(Ger amman ett tecken att gå på sin post och träder närmare. Hela hans väsen uttrycker en häftig, våldsam sinnesstämning.)

Du seger vann! I stoft Du henne trampat.

Du sjelf var drottningen, och hon förbrytarn.

Jag är förtjust utaf ditt mod; jag tillber

Dig som ett högre väsende. Så stor,

Så herrlig syns Du mig i denna stund.

Maria.

Ni talade med Lester, lemnade

Mitt bref — min skänk till honom — säg mig, sir!

Mortimer.

Hvad strålar spred kring Dig din kungavrede,

Som gaf förklaring åt din tjusningsmakt.

Du är den skönsta qvinna uppå jorden.

Maria.

Jag beder Er min oro stilla, sir!

Hvad svarade milord? Hvad får jag hoppas?

Mortimer.

Hvem? Han? Det är en feg, en usling! Hoppas

Af honom intet. Glöm, förakta honom.

Hvad säger Ni! Han rädda Er och ega!

Han Er! Han våge det! Han! Kämpa skall

Han då på lif och död med mig derom.

Maria.

Ni honom ej mitt bref har öfverlemnadt?
Då är det slut!

Mortimer.

Den fege älskar lifvet.
Den, som Dig älska vill, Dig kalla sin,
Den bör behjertadt kunna döden famna!

Maria.

Han intet gör för mig?

Mortimer.

Nämn icke honom!
Hvad kan *han* göra, hvad skall man med honom!
Jag vill dig rädda, jag helt ensam!

Maria.

Ack, sir, hvad mäktar Ni!

Mortimer.

Tro icke mer,
Att ställningen är sådan som i går.
Så som nu drottningen ifrån Er gick,
Och detta samtal vände sig, är allt
Förloradt, stängd är hvarje väg till nåd.
Nu fordras *handling, djerfhet* faller domen.
För allting måste allting modigt vågas
Fri. bör Ni vara, innan morgon dagas.

Maria.

Hvad? Ren i denna natt! Hur är det möjligt?

Mortimer.

Hör hvad, som är beslutadt. Jag församlat
De sammansvurne i ett doldt kapell.

En prest vår bigt der hörde, och oss vardt
Tilldelad aflat för hvarenda gerning,
Som vi begått, och aflat ren på förhand
För alla dem, vi skola än begå.
Det sista sakramentet vi anammat
Och äro redo till den sista färden.

Maria.

O hvilken ryslig förberedelse!

Mortimer.

Vi klättra upp till detta slott i natt.
Jag i mitt våld har nycklarne. Sen vi
Ha mördat väktarene, ryckes Du
Utur ditt fängsel. Våldsamt för vår hand
Skall allt, som lefver, dö, på det att ingen
Må finnas qvar, som rånet kan förråda.

Maria.

Och Drury, Paulet, mina väktare?
O, förr den sista droppen mitt blod —

Mortimer.

Främst skola dessa falla för min dolk!

Maria.

Hvad? Eder farbror, eder andre fader?

Mortimer.

Han för min hand skall dö. Jag mördar honom.

Maria.

Hvad blodigt nidingsdåd!

Mortimer.

Hvart nidingsdåd

På förrhand är förlåtet ren. Det värsta

Jag kan begå. Jag *vill* det.

Maria.

Rysligt, rysligt!

Mortimer.

Om för min hand ock drottningen skall blöda,
Jag på oblaten svor att henne döda.

Maria.

Nej, Mortimer! Förrän så mycket blod —

Mortimer.

Hvad är för mig allt lefvande mot Dig
Och mot min kärlek! Fritt må verdens band
Sig lösa upp — en annan syndaflood
Frambrytande uppsluka allt, som andas —
Jag aktar intet mer! Förr sänke sig
Den sista solen, än jag afstår Dig.

Maria (trädande tillbaka.)

Gud! Hvilket språk och — hvilka blickar, sir!
— Ni mig förskräcker, jagar bort mig.

Mortimer (med uttryck af stilla vanskinnighet.)

Lifvet

Är ju blott ett ögonblick; så är ock döden!
— Man släpe mig till Tyburn; led för led
Med glödhjet jerntång der man mig må stycka,
(I det han med utbredda armar går mot henne.)
Blott Dig, mitt allt jag till mitt bröst får trycka.

Maria (trädande tillbaka.)

Ursinnige, vik hän —

Mortimer.

Vid detta hjerta,
På denna mun, som andas kärlek —

Maria.

För Guds skull, sir; O låt mig gå dit in!

Mortimer.

Den är en galning, hvilken icke håller
I oupplösligt famntag lyckan fast,
Om någon Gud den i hans hand har gifvit.
Jag räddar Dig, om tusen lif det kostar!
Jag räddar Dig, jag vill det, men så sannt
Gud lefver svär jag, vill jag Dig ock ega.

Maria.

Hvar finns en Gud, en engel, som mig skyddar!
Grymt är mitt öde: allt, som det mig kastar,
Från fasa jag till fasa rastlöst hastar.
Blef jag då född att raseri blott väcka?
Svor hat och kärlek att mig städs förskräcka.

Mortimer.

Ja, glödhett, som de hata, jag Dig älskar!
Man vill halshugga Dig, och denna nacke,
Den bländande, med bilan genomskära.
Åt glädjens lefnadsgud Du må förära
Hvad Du åt hatet blodigt offra måste!
Med de behag, som ej mer äro dina,
Den lycklige gör salig, som Dig älskar!
Din sköna lock, ditt silkeslena hår,
Förfallna redan åt den dystra grafven,
Begagna att för evigt binda slafven!

Maria.

O hvilket språk jag måste höra! Sir!
Mitt olycksöde bordt Er vara heligt,
Om ej mitt konungsliga hufvud är det.

Mortimer.

Såg Du ej kronan från ditt hufvud falla!
På jordiskt majestät bygg ej ditt hopp!

Försök att låta herrskarordet skalla,
 Om någon vän och räddare står opp.
 Din tjusande gestalt af det, Du haft,
 Är öfrig blott. Din skönhets gudakraft
 Gör, att jag vågar, mäktar allt. Att ila
 Den drifver mig mot sjelfva bödelns bila.

Maria.

Hvem räddar mig ifrån hans raseri!

Mortimer.

För djerfva tjenester kräfves lönen djerft!
 Hvi tvekar hjelten ej att fältet bloda,
 Då lifvet dock är lifvets högsta goda?
 Den rasar, som det bort för intet kastar.
 Först vill jag hvila vid dess varma bröst.
 (Han trycker henne häftigt till sig.)

Maria.

Skall jag om hjälp då ropa mot den man,
 Som rädda vill —

Mortimer.

Du är ej utan känsla;
 Dig verlden ej beskyllt för iskall stränghet,
 Dig kan den varma kärleksbönen röra,
 Du sångarn Rizzio har lyckliggjort,
 Och den der Bothwell fick Dig enlevera.

Maria.

Förmätne!

Mortimer.

Han var endast din tyrann,
 Som Du har älskat, darrande för honom!
 Om blott förskräckelse Dig vinna kan,
 Vid afgrundsguden! —

Maria.

Släpp mig! Rasar Ni?

Mortimer.

Du skall ock lära Dig att för mig darra!

Kennedy (störtar in.)

Man nalkas, kommer! Väpnadt folk uppfyller
Ren hela parken.

Mortimer (gripande till sitt svärd,)

Jag Dig skydda skall!

Maria.

O Hanna, rädda mig ifrån hans händer;

Hvar finns en tillflykt, för mig arma gjord?

Till hvilket helgon jag mig också vänder,

Här hotar våld — derinne hotar mord.

(Hon flyr till slottet, Kennedy följer henne.)

H e m t e A k t e n .

Sjette scenen.

(Ett rum i slottet Fortheringhay)

Melvil, Hanna Kennedy samt Marias kammarfruar. **Maria** (festligt klädd i hvitt; på halsen bär hon vid en kedja af små kulor en Agnus Dei; en rosenkrans hänger ned från hennes gördel. Hon har ett krucifix i handen och ett diadem i sina lockar. Hennes stora svarta slöja är uppfästad. Då hon inträder, draga sig de närvarande tillbaka åt hvardera sidan med uttryck af den högsta smärta. Melvill har hänförd af en ofrivillig rörelse sjunkit på knä.)

Maria (med lugn höghet skådande omkring sig i hela kretsen.)

Hvad klagen I och gråten? Glädja borde

Ni Er med mig, att mina sorgers mål

Nu ändteligen nalkas, bojan faller,
 Att fångslet öppnas, själen glad sig svingar
 Till evig frihet opp på englavingar.
 Då, lemnad i min stolta oväns makt,
 Jag blef behandlad nesligt, så som det
 Den stora fria drottningen ej höfdes,
 Då var det tid att gråta öfver mig.
 Välgörande mig döden nalkas, vännen
 Af allvar full! Med sina svarta vingar
 Min skymf han höljer. Af sitt sista öde
 Blir menskan adlad, fastän djupt hon sjunkit.
 Jag känner kronan åter på mitt hufvud
 Och värdig stolthet i min ädla själ.

(I det hon stiger några steg framåt.)

Hvad? Melvil här? Ej ädle sir sålunda!
 Statt upp! Ni till Er drottnings segertåg,
 Men ej till hennes död har kommit hit.
 Mig vederfars en lycka, som jag icke
 Har väntat, då mitt rykte efter döden
 Ej i fiendtlig hand är helt och hållet:
 En vän och trosförvandt åtminstone
 Står vid min sida uti dödens stund.
 — Säg, ädle riddare, hur har det gått
 I ett fiendtligt, oblidt land med Er?
 Sen man Er ryckte från min sida, har
 Min omsorg om Er ofta mig bekymrat.

Melvil.

Jag led ej brist; blott smärtan öfver Dig
 Mig tryckte och min vanmakt att Dig hjälpa.

Maria.

Hur mår Didier, min gamle kammarherre?
 Dock säkert slumrar ren den trogne länge
 Sin sista sömn, ty han var ålderstigen.

Melvil.

Gud ej bevisat honom denna nåd.
Han lefver, tvungen att Din ungdom jorda.

Maria.

O att den lyckan för' min död ännu
Mig blifvit unnad att ett älskadt hufvud
Af mina blodsförvandter jag fått famna!
Dock dö jag måste här bland främlingar,
Blott edra tårar skall jag se. — Jag lägger
De sista önskningarne för de mina,
Melvil, i Edert trogna bröst. Min sväger,
Den allra kristligaste konungen
Och hela franska kungahuset jag
Välsignar — jemte kardinalen,
Min morbror och min frände, Henrik Guise.
Den helge påven jag välsignar, Kristi
Ståthållare, som mig välsignar åter,
Och den katolske kungen, som sig erbjöd
Så ädelmodigt att mig rädda, hämnas.
De nämnas alla i mitt testamente.
De skola dessa gåfvor af min kärlek,
Så ringa de än äro, ej förakta.
Jag hafver anbefallt Er åt min broder,
Frankrikes konung, han skall för Er sörja
Och gifva Er ett annat fosterland.
Och om min sista önskan är Er helig,
Qvarstånne ej i England, att ej britten
Må stolt sig fröjda åt Ert olycksöde,
Ej skåda dem i stoft, som tjenat mig.
Vid denna bild af den korsfäste lofven
Att lemna detta olycksdigra land,
Så snart jag vandrat har den sista färden.

Melvil.

Jag svär det uti alla dessas namn.

Maria.

Hvad jag, den arma, som man plundrat, än
 Besutit och jag fritt förvalta kunnat,
 Det har jag Er emellan delt. Man skall,
 Jag hoppas det, min sista vilja ära.
 Och äfven det, jag bär på dödens väg,
 Tillhörer Er; förunnen jordens prakt
 Mig än en gång på vägen upp till himlen.
 Åt dig, min Alix, Gertrud, Rosamunda
 Bestämmas mina kläder, mina perlor:
 Ty eder ungdom gläds ännu åt grannlåt.
 Du, Margareta, har det största anspråk
 Uppå mitt ädelmod, ty dig jag lemnar
 Som den olyckligaste ibland alla.
 Att jag din mans förbrytelse på dig
 Ej hämnas, skall mitt testamente visa.
 Du, o min trogna Hanna, lockas ej
 Af guldets värde, ej af stenars prakt.
 Mitt minne är den yppersta klenod
 För dig. Tag denna duk, med egen hand
 I sorgens stunder jag för dig den stickat
 Och mina heta tårar väft deri.
 För mina ögon skall du binda henne,
 När det så långt har kommit. Af min Hanna
 Jag önskar motta denna tjänst.

Hanna.

O Melvil, jag ej härdar ut det.

Maria.**Kommen**

Nu alla och mottagen mitt farväl!
 Farväl Margreta, Rosamund, farväl!
 Tack Burgoyne för eder trogna tjänst.
 Din mun är brännande min Gertrud. Mycket
 Jag blifvit hatad, men ock mycket älskad.

En ädel man bör göra Gertrud säll,
Ty kärlek fordrar detta varma hjerta.
Du utvalt, Berta, har den bästa del,
Du önskar blifva himlens kyska brud.
O skynda att ditt löfte snart fullborda.
Bedrägligt denna verdens goda är,
Lär det utaf din drottning. — Intet mera.
Farväl, farväl, farväl för evigt!

SCENER

UR

WILHELM TELL

AF

F. von SCHILLER.

Ur

Tredje Akten

Tredje scen.

Öppen plats vid Altorf. I förgrunden träd. I bakgrunden en hatt på en stång. Horizonen begränsas af Bannberget, ofvanom hvilket ett snöbetäckt berg reser sig.

Legoknektarne Friesshardt och Leuthold hålla vakt.

Friesshardt.

Vi lura här förgäfvess. Ingen stiger fram
Och gör sin reverens för hatten — Fordom
Var här en trängsel såsom på en marknad.
Men nu står hela hagen som förödd,
Sen denna buse hänger der på stängen.

Leuthold.

Blott dåligt pack sig låter se och svänger
Till vår förargelse de lumpna mössor,
Men allt anständigt folk gör vida hellre
Den långa kroken kring vår halfva köping,
Än de sin rygg för hatten skulle böja.

Friesshardt.

De måste öfver denna plats, då de
Från rådhusalen komma middagstiden.
Då trodde jag mig göra ett godt kap,

Ty att på hatten helsa tänkte ingen.
 Då såg det presten Rösselmann — han kom
 Just gåendes ifrån en sjuk och stälde
 Sig jemte sakramentet framför stängen —
 Och klockarn måste med sin klocka ringa.
 Då föllo alla man på knä, jag med,
 Och helsade monstransen, men ej hatten.

— — — — —

(Wilhelm Tell med sin son Walter har emellertid passerat platsen utan att blotta sitt hufvud för hatten samt därför blifvit gripen af vakten.)

Riksfogden Gessler till häst, med jagtfalk på handen; hans stallmästare Rudolph der Harras, Bertha von Bruneck och Ulrich von Rudenz; ett stort följe af beväpnade knektar, hvilka sluta en krets af pilar kring Tell, hans vänner och hans angripare.

Rudolph der Harras.

Gif rum åt landets fogde!

Gessler.

Drif dem bort!

Hvad löper folket der ihop? Hvem ber om hjälp?

(Allmän tystnad)

Hvem var det? Jag vill veta det.

(Till Friesshardt.)

Stig fram!

Hvem är du? Hvarför grep du denne man?

(Han lemnar falken åt en tjenare.)

Friesshardt.

Jag, stränge herre, är din vapenknekt

Och välbeställder väktare vid hatten.

Jag denne man har gripit på färsk gerning,

Då han åt hatten hedershelsning vägrat.

Som du befallt, jag skulle häkta honom,

Men honom folket vill med våld befria.

Gessler efter en paus.

Föraktar, Tell, din kejsare du så
Och mig, som i hans stad och ställe styr,
Att du ej visar heder åt den hatt,
Som jag hängt opp för att er lydnad pröfva.
Din onda traktan har du nu förrådt.

Tell.

Förlåt mig, käre herre! Blott oaktsam
Jag varit, men ditt bud jag ej föraktat.
Ej Tell jag hette, om jag tänkte efter.
Jag ber om nåd, det skall ej hända mera.

Gessler efter en stunds tystnad.

Du är en mästare på armbost, Tell.
Jag hört, att du med hvarje skytt kan täfla?

Walther Tell.

Och det är sanning, herre, ty min fader
På hundra steg från trädet äpplet skjuter.

Gessler.

Är det din gosse, Tell?

Tell.

Ja, käre herre.

Gessler.

Har du än flere barn?

Tell.

Två gossar, herre.

Gessler.

Och hvilken älskar du utaf dem mest?

Tell.

Mig bägge äro lika kära, herre.

Gessler.

Nå, Tell, då du ett äpple uppå trädet råkar
 På hundra steg, så måste du din konst
 Nu visa inför mig. — Ditt armbost tag —
 Du har ju det till hands — och gör dig redo
 Att från din gosses hufvud skjuta bort
 Ett äpple. Men mitt råd är, sigta väl,
 Att du vid första skottet äpplet träffar;
 Förloradt är ditt hufvud, om du bommar.

Tell.

Hvad oerhörda ting har, herre, ni
 Åt mig tänkt ut? Jag från min gosses hufvud —
 Nej, käre herre, ni ej hafver sådant
 I sinnet dock. Förbjude Gud det, ty
 Ej af en far kan slikt på allvar fordras.

Gessler.

Du äpplet skjuta skall från gossens hufvud.
 Jag fordrar det. Det måste ske.

Tell.

Ni vill,
 Att mot min egen gosses kära hufvud
 Jag skulle sigta? Nej, nej, hellre dör jag.

Gessler.

Du skjuter, eller dör ock gossen med dig.

Tell.

Jag skulle bli min gosses baneman!
 Ni har ej, herre, några barn och vet
 Ej hvad, som rör sig i en faders hjerta.

Gessler.

Nå, Tell, du blef ju plötsligt så betänksam;
 Man sagt mig, att du var en drömmare

Och skiljde dig från andra menskors sätt.
Det sällsamma du älskar — och ett eget
Vågstycke därför jag sökt opp åt dig.
En annan skulle väl betänka sig. Du trycker
Blott ögat till och griper modigt i.

Bertha.

Ej skämta, herre, med det arma folket!
Ni ser dem stå der darrande och bleka.
Att höra skämt af Er, de ej sig vant.

Gessler.

Hvem säger, att jag skämtar?
(Fattar efter en trädgren, som hänger ofvanom honom.)

Här är äpplet.

Man gifve rum — han mäte ut sitt afstånd,
Som brukligt är. Han åtti steg skall få,
Ej mer och icke mindre. Han ju skröt
Sig man att träffa till och med på hundra.
Nu träffa, skytt, ditt mål och fela ej.

Rudolph der Harras.

Gud, det blir allvar af! — Fall neder gosse,
Det gäller allt, bed fogden om ditt lif!

Walther Fürst afsides åt Melchthal, som
knappt kan tygla sin otålighet.

Håll Eder, jag besvär Er, håll Er lugn!

Bertha till riksfogden.

Om denne arme man ock skulle hafva
För sin förseelse sitt lif förverkat,
En tiofaldig död han redan lidit.
Låt honom okränkt bortgå till sin hydda.
Han har lärt känna Eder. Denna stund
Skall han och än hans barnbarn sig erinra.

Gessler.

Nå öppnen vägen. — Fort! Hvad dröjer du!
Förverkadt är ditt lif, jag kan dig döda,
Och se, jag nådigt lägga vill ditt öde
Uti din egen konsterns hand.
Ej den kan öfver domens hårdhet klaga,
Som man till herre af sitt öde gör.
Du skryter med din säkra blick! Välan!
Här gäller, skytt, det att din konst oss visa,
Ty målet värdigt är och priset högt.
En annan ock väl pricken träffa kan
I taflan, men som mästare jag anser
Blott den, som alltid på sin konst är säker,
Hvars hjerta ej i hand och öga stiger.

Walther Fürst kastar sig ned för honom.

Landsfogde, vi erkänna väl din höghet,
Låt nåd dock gå för rätt, tag gerna bort
Af hvad jag eger hälften, tag det allt,
Men af en far det gräsliga ej fordra!

Walther Tell.

Knäböj ej, farfar, för den falske mannen!
Säg blott, hvar jag skall stå! Jag är ej rädd.
Min fader träffar fogeln uti flykten,
Han skall ej bomma på sin gosses hjerta.

Stauffer.

Herr fogde, rör er icke barnets oskuld?

Pastor Rösselmann.

Besinna, att i himlen finns en Gud,
Som fordrar räkenskap för hvarje handling!

Gessler pekar på gossen.

Vid linden binden honom!

Walther Tell.

Binda mig!

Nej, jag vill ej bli bunden. Men jag skall
Stå stilla som ett lam och ej ens andas.
Men om man binder mig — det tål jag ej,
Och jag skall streta emot mina band.

Rudolph der Harras.

Låt binda dina ögon för, min gosse!

Walther Tell.

Hvarföre ögonen! Tror ni, jag fruktar
En pil från fadershand. Jag modigt den
Skall vänta, ej med ögonlocken blinka.
Raskt, fader, visa, att du är en skytt!
Han tror det ej, han ämnar oss förderfva;
Men till den vildes harm nu skjut och träffa!
(Han går till linden, man sätter äpplet på hans hufvud.)

Melchthal till landsfolket.

Skall detta nidingsdåd för våra ögon
Fulländas? Hvarför hafva vi då svurit?

Stauffacher.

Det är förgäfves. Vi ha inga vapen,
Ni ser ju skogen utaf lansar kring oss.

Melchthal.

Ack, om vi det fullbordat på färsk gerning!
Gud dem förlåte, som till uppskof rådde.

Gessler till Tell.

Till verket! Man ej vapen bär förgäfves.
Att mordgevär handtera farligt är,
Och emot skytten studsar pilen åter.
Den stolta rätt, som bonden tagit sig,

En förolämpning är mot landets herre.
 Den, att befalla har, må väpnad gå!
 Om det er roar bära pil och båge —
 Godt jag vill gifva er ett mål för dem.

Tell spänner armbostet och lägger
 pilen derpå.

Undan! Öppnen vägen!

Stauffacher.

Hvad, Tell? Ni skulle — Aldrig — Ni ju darrar,
 Er hand den bäfvar, edra knän de vackla —

Tell låter armbostet sjunka.
 Det svartnar för mitt öga!

Qvinnor af folket.

Gud i himlen!

Tell till landsfogden.
 Förskona mig från detta skott! Mitt bröst
 (Han blottar sitt bröst.)
 Är här — låt edra knektar stöta ned mig!

Gessler.

Jag vill ej ha ditt lif, men endast skottet
 Du kan ju allt, Tell fäller aldrig modet.
 Du rodret lika väl, som bågen för,
 Ej storm dig skrämmer, då det räddning gäller —
 Hjelp räddare dig sjelf — Du räddar alla!

Tell står i fruktansvärd kamp, vridande händerna samt riktande än
 mot landsfogden än mot himlen sina rullande ögon. Plötsligt fattar
 han sitt koger, tar ut derifrån en annan pil och sticker den inom
 sitt kyller. Landsfogden iakttager alla hans rörelser.

Walther Tell under linden.

Skjut fader! Jag är icke rädd.

Tell.

Jag måste!

(Han samlar sin styrka och lägger an.)

Rudenz som under hela tiden stått i häftig spänning och med våld lagt band på sig, träder fram.

Herr fogde, längre skall ni det ej drifva,
Ni skall det ej — En pröfning var det endast,
Ert ändamål ni vunnit; stränghet, drifven
För långt, förfela skall sitt ändamål,
Och bågen spänd för styft kan sönderspringa.

Gessler.

Ni tiger, tills ni frågas!

Rudenz.

Tala vill

Och skall jag. Kungens ära är mig helig,
Och slik regering måste väcka hat.
Det är ej kungens vilja — Ja, jag vågar
Försäkra det. — Slik grymhet ej förtjenar
Mitt folk, och ni har dertill ingen fullmakt.

Gessler.

Ha, ni fördristar Er!

Rudenz.

Jag tigit stilla

Till hvarje dåd af eder, som jag sett;
Mitt öga slöt jag till, att det ej såg;
Mitt stormupprörda hjerta, då det svallat,
Har jag tillbaka tryckt uti mitt bröst,
Att längre tiga vore dock förrädiskt
Emot mitt fosterland och emot kejsarn.

Bertha kastar sig emellan honom och landsfogden.

O Gud, den rasande än mer ni retar.

Rudenz.

Jag öfvergaf mitt folk och blodsförvandter
 Och sönderref naturens alla band
 I afsigt att mig sluta blott till eder.
 Jag trodde mig befordra allas bästa,
 Då kejsarns makt jag sökte att befästa.
 Från ögat faller bindeln. Rysande
 Jag ser mig förd till randen af en afgrund.
 Ni vilseledt min insigt om det rätta,
 Förfört mitt redeliga hjerta, tills så när
 Med bästa uppsåt jag mitt folk förstört.

Gessler.

Förvägne, detta språk emot din herre?

Rudenz.

Blott kejsarn är min herre. Fri jag föddes
 Såväl som ni, och jag kan trygt mig mäta
 Med er i alla ridderliga dygder.
 Om ni ej skulle stå i kejsarns namn,
 Som än jag vördar, der man skändar honom,
 Min handske ville jag för eder kasta
 Och fordra svar på riddersmannavis.
 — Ja, vinka edra knektar, jag ej står
 Så vapenlös som dessa —

(pekande på folket.)

har ett svärd,

Och den, som nalkas vill —

Stauffacher ropar.

Se äppet fallit!

(Under det alla vändt sig åt de tvistande till, och Bertha kastat sig emellan Rudenz och landsfogden, har Tell afskjutit pilen.)

Pastor Rösselmann.

Och gossen lefver!

Flera röster.

Äpplet blifvit träffadt!

Walter Fürst vacklar och är nära att falla till marken. Bertha stöder honom.

Gessler förvånad.

Han har då skjutit? Hur? Den rasande!

Bertha.

Han lefver, gossen! Sansa Eder, fader.

Walther Tell kommer springande med äpplet.

Här, fader, äpplet är! Jag visste väl,

Att du din gosse icke skulle såra.

Tell står med framåtlutad kropp, såsom om han ville följa pilens flykt. Armbostet faller ur hans hand. Då han ser gossen komma, ilar han med utbredda armar emot honom och höjer honom med häftig rörelse opp mot sitt hjerta. I denna ställning sjunker han kraftlös tillsamman. Alla stå rörda omkring honom.

Bertha.

Du gode himmel, tack!

Walther Fürst till Tell och dennes son.

Barn! Mina barn!

Stauffacher.

Gud vare lofvad!

Leuthold.

Det var då ett skott!

Man tala skall derom i allan tid.

Rudolph der Harras.

Om skytten Tell så länge skall man tälja,

Som fjällen skola qvarstå på sin grund.

(Räcker landsfogden äpplet.)

Gessler.

Vid Gud, han skjutit äppet midt itu!
Det var ett mästerskott, som måste prisas.

Pastor Rösselmann.

Godt var väl skottet. Ve den man likväl,
Som till att fresta Gud har honom drifvit!

Stauffacher.

Er sansa Tell, stå upp, ni manligt löst er
Och fri ni kan nu åter hemåt gå.

Pastor Rösselmann.

Kom, kom och för åt modren hennes son!
(De vilja föra bort honom.)

Gessler.

Tell, hör!

Tell återvänder.

Hvad har ni att befalla, herre?

Gessler.

Du gömde hos dig än en annan pil
Jag såg det nog. Hvad mente du dermed?

Tell förlägen.

Det är så brukligt ibland skyttar, herre!

Gessler.

Nej, Tell, det svaret låter jag ej gälla;
Och det betydde säkert något annat.
Säg sanningen rent ut, hvad helst du menat.
Jag dig försäkrar dock om lifvet, Tell!
Hvartill den andra pilen?

Tell.

Nå välan,

Då ni försäkrat har mig om mitt lif,
Så skall uppriktigt jag er sanning säga.

(Han drar fram pilen ur kyllret och betraktar landsfogden med
en fruktansvärd blick.)

Med denna andra pil jag skjutit — er,
I fall mitt barn jag skulle hafva träffat.
Och, sannerligen, jag på er ej bommat.

Gessler.

Godt, Tell! Jag om ditt lif har dig försäkrat,
Jag gaf mitt riddarord; jag vill det hålla.
Dock då ditt sinnes vrånghet jag lärt känna,
Jag låter föra bort dig och förvara
Der hvarken måne eller sol dig lyser,
Att jag må säker bli för dina pilar.
Krigsknektar, gripen, binden honom!
(Tell blir bunden.)

Stauffacher.

Herre!

Ni kunde handla så emot en man,
På hvilken Herrans hand sig uppenbarat.

Gessler.

Låt se, om han ännu en gång blir räddad.
Man före honom på mitt skepp. Jag följer
Snart efter sjelf. Jag honom för till Küsnacht.

Pastor Rösselmann.

Ni har ej rätt dertill, ej kejsarn sjelf —
Mot våra frihetsbref det skulle strida!

Gessler.

Hvar äro de? Har kejsarn dem besvurit?
Han har ej stadfäst dem, och denna gunst

Kan endast bli förvärfvad genom lydnad.

Mot kejsarns domstol ären I rebeller,

Jag känner, genomskådar eder alla —

Jag tager honom nu ur eder krets;

Men alla delen I likväl hans skuld.

Den, som är klok, han läre tiga, lyda.

(Han aflägsnar sig. Bertha, Rudenz, Harras och knektarne följa efter. Friesshardt och Leuthold stanna qvar jemte folket.)

Walther Furst i häftig smärta.

Det är förbi med oss! Han har beslutit

Att mig förderfva jemte allt mitt hus!

Stauffacher till Tell.

O hvarför skulle du den vilde reta!

Tell.

Må den sig styra, som min smärta känt!

Stauffacher.

O nu är allt förloradt! Och med eder

Vi äro alla fångslade och bundne!

Folket omringande Tell.

Med er försvinner nu vår enda tröst!

Leuthold närmar sig.

Tell, det är synd om er — jag måste lyda.

Tell.

Farväl!

Walther Tell tryckande sig med häftig smärta intill honom.

O fader, fader! Käre fader.

Tell höjer armarne mot himlen.

Deroppe är din fader! Bed till honom!

Stauffacher.

Tell, har ni intet ord till eder maka?

Tell trycker med häftig känsla gossen mot sin barm.

Oskadd är gossen; mig skall Gud väl hjälpa.

(Rycker sig lös och följer knektarne.)

Ur

Fjerde Akten

Tredje scen.

Hålvägen vid Küssnacht.

Vägen går ner bakom tvänne klippor, och blifva vandrarene, förrän de visa sig på scenen, synliga högre opp på bergstigen. Klippor omgifva hela scenen; på den främsta är ett utsprång, bevuxet med buskar.

Tell framträder med armbost.

Han måste komma genom denna hålväg;

Ej någon annan stråt till Küssnacht för.

Jag gör det här — tillfället gynnar mig.

Den fläderbuske, som der står, mig döljer,

Och derifrån han hinnes af min pil.

Förföljarne den trånga vägen hindrar.

Gör upp med himlen nu din räkning, fogde!

Du måste bort, ditt timglas runnit ut.

Jag lefde fromt och stilla. Rigtad var

Min båge endast emot skogens djur,

Och mina tankar rena ifrån mord —

Du har skrämt opp mig från min stilla fred.

Till drakens gift, som står i gäsning, du

Min fromma sinnesstämnings mjölk förvandlat.

Du vid det oerhörda har mig vant —
Den, som sitt barn till mål för pilen haft,
Den kan ock råka i en oväns hjerta.

De arma små, som äro utan skuld,
Min trogna hustru måste jag ju skydda
Emot ditt raseri. Då bågens sträng
Jag spännde och då handen darrade,
Då du med ryslig djefvulsk lust mig tvang
Att rigta pilen mot min gosses hufvud,
Då i vanmäktig ångest jag dig bad,
Då gjorde jag det löftet i mitt inre
Med ryslig ed, som endast Gud har hört,
Att *första* målet för mitt *andra* skott
Ditt hjerta skulle blifva. — Hvad jag lofvat
I dessa stunders vilda afgrundsqual,
Är helig skuld — Jag vill betala den.

Du är min herre, du är kejsarns fogde;
Dock kejsarn sjelf ej skulle sig tillåta
Slikt som du gjort. — Han sände dig till oss
Att skipa rätt — med stränghet, ty han vredgats —
Dock ej för att du skulle dig fördrista
Med mordisk lust föröfva hvarje illbragd:
Gud lefver än att straffa och att hämnas.

Kom fram, du bärare af bitter smärta,
Min yppersta klenod, min högsta skatt
Ett mål jag vill dig gifva, hvilket hittills
Ej vardt af fromma böner genomträngdt —
Men dig skall det ej motstå — Och du bågens
Förtrogna sena, som så ofta har
Mig trofast tjenat uti glädjens lekar,
Ej öfvergif mig nu i rysligt allvar.
Håll en gång ut ännu, du trogna sträng,
Som ofta vingar gett åt bittra pilen —

Om denna kraftlös utur handen ilar,
 Har jag ej qvar mer några andra pilar.
 (Vandrare gå öfver scenen.)

Jag vill mig sätta uppå denna bänk,
 Som lofvar vandraren en stund af hvila,
 Ty här är ingens hem, och hvar och en
 Går snabbt och främmande förbi den andra
 Och om dess smärta ej sig bryr — Här går
 Full af bekymmer krämarn och en lätt
 Uppskörtad pilgrim, en andäktig munk,
 Den dystre röfvarn och den glade spelman,
 Dagdrifvaren, som lastat tungt sin häst
 Och den från långt aflägsna länder komne,
 Ty hvarje stråtväg för till verldens ända.
 De draga hvar och en hän på sin stråt
 Till sina yrken — och *mitt*, det är mord!
 (Sätter sig.)

Förr, då er far drog ut, I kära barn,
 Då var det glädje, när han återkom;
 Ty aldrig han tillbakavände tomhändt.
 Han gaf er då en blomma växt på fjället,
 En sällsynt fogel, något Ammonshorn,
 Som vandrarn plägar finna högt på bergen.
 Nu går han till ett annat skytte bort,
 Vid öde väg han tänker uppå mord;
 Hans oväns lif är det, hvarpå han lurar,
 Dock blott på er han tänker, kära barn,
 Också i denna stund. Till ert försvar,
 För att er oskuld mot tyrannen skydda
 Vill han sin bäge spänna nu till mord!
 (Stiger opp.)

På ädelt vildt jag lurar. — Jägaren
 Ju ej förtröttas att i flera dagar
 Kringströfva under vinterns stränga köld,
 Att våga djerfva språng från fjäll till fjäll,
 Att uppåt klättra längs med glatta väggar.

Hvarvid han fäster sig med eget blod,
För att en lumpen råbock hinna opp.

Här gäller det ett kostligare pris:

Den oväns hjerta, som mig vill förderfva.

(Man hör från fjerran en glädlig musik, som närmar sig.)

Mitt hela lif igenom jag min båge

Har brukat, öfvat mig i skyttars konst,

Och ofta har jag skjutit uti pricken,

Och månget herrligt pris jag ren har hemfört

Från skjutningar vid glädjefester. — Men

I dag mitt mästorskott jag gör; det bästa

I fjällens vida omkrets skall jag vinna.

— — — — —
(Ett bröllopståg har emellertid passerat stället, dit en fattig bond-
qvinna Armgard jemte barn infunnit sig för att få tala med
Gessler. Då dennes ankomst förkunnas, lemnar Tell
scenen.)

Gessler och Rudolph der Harras till häst.

Gessler.

Säg, hvad ni vill, jag tjänar kejsaren

Och måste söka att behaga honom.

Han ej mig sändt till detta land att smickra

Och ömt behandla folket. Lydnad är

Det, som han väntar. — Frågan är, om bonden

Skall bli i landet herre, eller kejsarn.

Armgard.

Nu stunden kommit! Nu jag framför det!

Gessler.

Jag icke uppsatt hatten uti Altorf

Blott som ett skämt, ej för att pröfva hjertat

Hos folket. Jag det känner längesedan.

Jag uppsatt den, på det de måga lära

Sin nacke böja, som så styf de bära.

Det *obegväma* jag planterat dit
 På vägen, der de måste vandra fram,
 För att med blicken de må derpå stöta
 Och minnas herrskaren, som de förgäta.

Rudolph der Harars.

Men folket har ock vissa rättigheter —

Gessler.

Att väga dem, är nu ej rätta tiden.
 Å bane äro ting af högsta vikt.
 Vårt kejsarhus vill växa. Det, som fadren
 Har ärofullt begynnt, vill sonen sluta.
 En stötesten är detta lilla folk;
 Det måste kufvas, huru det ock går.
 (De ämna rida förbi. Armgard kastar sig ned
 framför landsfogden.)

Armgard.

Barmhertighet, herr fogde! Misskund! Misskund!

Gessler.

Hvad tränger ni på öppen stig er mig
 I vägen? Bort!

Armgard.

Min man i häktet ligger!

På bröd de arma faderlösa ropa.
 Haf misskund, stränge herre, med vår nöd!

Rudolph der Harras.

Hvem är ni sjelf? Hvem eder man?

Armgard.

En fattig

Förpaktare från Rigiberget, herre,
 Som ofvan afgrunds djupen mejar bort

Från branta klippors väggar villsnadt gräs,
Dit ingen boskap vågat stiga opp.

Rudolph der Harras till landsfogden.

Vid Gud, ett uselt och erbarmligt lif!

Jag beder er, frigif den arme mannen.

Hur svårt han än må hafva sig förbrutit,

Är detta handtverk ett nog rysligt straff.

(Till Armgard.)

Er skall ske rätt; derinne uti borgen

Nämn eder bön. Här är ej rätta stället.

Armgard.

Nej, jag ej viker ifrån detta rum,

Tills fogden återgifvit mig min make.

På sjette månaden han fängslad ligger

I tornet, fåfängt väntande sin dom.

Gessler.

Bort qvinna! Vill ni våld uppå mig göra?

Armgard.

Rättvisa, fogde! Du ju domarn är

I Guds och kejsarns stad och ställe här.

Gör nu din pligt, ifall du hoppas rätt

I himlen en gång, så bevis oss den!

Gessler.

Ur mina ögon vräk det fräcka folket!

Armgard fattar hästen i tygeln.

Nej, jag har intet mera att förlora.

— Du kommer ej från detta ställe, fogde,

Förrän du skipat rätt — Din panna rynka

Och dina ögon hvälf, bäst som du vill

Så gränslöst olycksalig är vår ställning,

Att vi ej bry oss om din vrede —

Gessler.

Qvinna

Gif rum! Min häst går annars öfver dig.

Armgard.

Låt den gå öfver mig!

(Hon störtar sina barn till marken och kastar sig jemte dem i hans väg.)

Här ligger jag

Med mina barn. — Låt nu de faderlösa

Bli söndertrampade af hästens hofvar.

Det ej det värsta är, som du har gjort.

Rudolph der Harras.

Du rasar, qvinna!

Armgard fortsättande med större häftighet.

Längesen du trampat

Med dina fötter detta kejsarns land.

O vore jag ej qvinna, men en man,

Jag visste väl ett bättre råd än ligga

I stoftet här —

(Man hör åter, från höjden af vägen, samma musik som senast, men nu svagare.)

Gessler.

Hvar dröja knektarne?

Man rycke henne bort, ty annars kan

Jag glömma mig och göra hvad jag ångrar.

Rudolph der Harras.

O herre, knektarne ej slippa fram.

En brölloppsskara spärrar denna hålväg.

Gessler.

För mild är jag som herrskare ännu

Mot detta folk. Än äro orden fria.

Det är ej än så kufvadt som det borde —
 Det skall bli annorlunda, jag det lofvar:
 Jag vill det bryta, detta styfva sinne,
 Den käcka frihetsandan vill jag böja,
 En ny förordning jag i detta land
 Förkunna vill. — Jag vill —

(En pil genomborrar honom; han för handen hastigt till hjertat.
 Med matt stämma:)

Gud var' mig nådig!

Rudolph der Harras.

Herr fogde! Gud! Hvad är det? Hvadan kom det?

Armgard uppspringande.

Mord, mord! Han vacklar, sjunker! Han är träffad!

Rudolph der Harras springer ned från hästen.

Hvad rysvärd händelse! — O gud! Herr fogde
 Anropa Guds barmhertighet! Ni är
 En dödens man!

Gessler.

Det skottet kom från Tell!

(Han har från hästryggen glidit ned i Rudolphs armar och blifvit
 nedsatt på stenbänken.)

Tell synes oppe på klippans spets.

Du känner skytten, sök ej någon annan!
 Nu äro tjällen fria. Oskulden
 Är säker för dig. Du kan mer ej skada.
 (Han försvinner från höjden.)

— — — — —

SCENER

UR

ROMEO OCH JULIA

AF

SHAKESPEARE.

Andra akten

Andra scen.

(Capulets trädgård.)

Romeo uppträder.

Den ler åt sår, som aldrig känt ett sår.

(Julia visar sig oppe i ett fönster.)

Dock tyst! Hvad ljus ur fönstret bryter der!

Stig upp du vackra sol och döda månen,

Som sjuk af afund ren och bleknad stirrar,

Då du, dess flicka, är mer skön än hon.

Var hennes flicka ej, då hon afundas.

Dess Vesta-dräkt är sjuk och blekgrön endast

Och bäres blott af dårar; kasta bort den — —

Hon är det sjelf, min drottning, o min kärlek!

O visste hon, att hon det är! — —

Hon talar, dock hon säger intet; hvad gör det?

Dess öga talar; jag vill derpå svara. —

Jag är för djerf; till mig det icke talar.

Af hela himlens stjernor två de skönsta,

Som fått ett uppdrag, bedja hennes ögon

I deras krets att blinka, tills de komma.

Men vore hennes anlets ögon der!

För kindens glans I blygas skullen, stjernor,

Som lampans sken för dagens. Hennes ögon

Så ljust kring himlarymden skulle strömma,
 Att, som om natt ej vore, fogeln sjönge.
 Se, hur hon lutar kinden mot sin hand.
 O! om jag vore handsken på den handen
 Och finge röra kinden!

Julia.

Ve!

Romeo.

Hon talar!

O tala, hulda engel! Ärekrönt
 Ofvan mitt hufvud synes du i natten
 Liksom ett vingadt sändebud från himlen
 För dödlige, som luta sig tillbaka
 Och undrande med uppåt vända blickar
 Dess färd på tröga töckenhästar och
 Dess segling uppå luftens sköte följa.

Julia.

O Romeo! Hvi är du Romeo?
 Ditt namn förneka, afsäg dig din fader!
 Men om du icke vill det, svär mig kärlek,
 Då vill en Capulet jag ej bli längre.

Romeo.

Skall än jag lyssna eller tala redan?

Julia.

Ditt namn allenast ju min ovän är.
 Du är ändå du sjelf, ej en Montague.
 Hvad är Montague? Icke hand, ej fot,
 Ej arm, ej anlet eller något annat,
 Som tillhör mannen. Tag ett annat namn!
 Hvad är ett namn? Det, som vi kalla ros,
 Med annat namn skall dofta lika ljuft.

Så Romeo, om så han ock ej hette,
Den dygd behölle, som hör honom till
Förutan titel. Kasta bort ditt namn,
Som, Romeo, ej är du sjelf! I stället
Tag här mitt hela jag!

Romeo.

På orden tager

Jag dig. Nämn *älskad* mig, och vederdöpt
Jag aldrig heter Romeo härefter.

Julia.

Hvem är du, som, af natten hägnad, hemgång
Uti mitt hjertas rådslag gör?

Romeo.

Vid namn

Vet jag ej säga dig, hvem som jag är.
Mitt namn, du helga, är mig sjelf förhatligt,
Emedan det fiendtligt är mot dig.
Jag sönderslete det, om det stod skrifvet.

Julia.

Mitt öra, fast ej hundra ord det druckit
Af denna tungas uttal, tonen känner.
Är du ej Romeo och en Montague?

Romeo.

Misshagar ett dig, engel, ingendera.

Julia.

Hur kom du hit och hvarför, säg mig det?
Hög muren är och svår att öfverstiga,
Och stället dödsens, när det gäller dig,
Om en af mina fränder här dig finner.

Romeo.

På lätta vingar kärleken mig bar,
Ej några bålverk kunna kärlek hejda.
Hvad kärlek mäktar, kärlek vedervågar;
Derför ej hinder ställa dina fränder.

Julia.

I fall de se dig, skola de dig mörda!

Romeo.

Ack, i ditt öga ligger mera fara
Än uti tjugu deras svärd! Du blicke
Blott huldt, och hård mot deras hat jag blifver.

Julia.

För allt i verlden, ej de här dig skåde!

Romeo.

För deras syn mig nattens mantel döljer.
Om du ej älskar mig, de må mig finna!
För deras hat mitt lif må hellre sluta,
Än att jag, icke älskad, döden bidar.

Julia.

Vid hvilkens ledning fann du detta ställe?

Romeo.

Vid kärlekens, som gjort mig djerf att forska.
Sitt råd han gaf mig, jag gaf honom ögon.
Jag är ej styrman, men om långt du vore
Som öde stranden, sköljd af fjerran haf,
För sådan skatt jag äfventyrar färdan.

Julia.

Du vet, mitt anlet döljs af nattens mask;
Jungfrulig rodnad annars höljde kinden

För allt, hvad du mig hört förtro åt natten.
 Jag ville hålla sed i helgd och neka
 Till hvad jag sagt. Men bort formaliteter!
 Älskar du mig? Jag vet, du säger: ja!
 Jag tar på orden dig; men om du svär,
 Din ed du bryta kan. Det sägs, att Zeus
 Åt älskarns mened ler. Ljufve Romeo,
 Om du mig älskar, säg det utan svek;
 Men tror du, att för snart jag vardt besegrad,
 Jag skall se mulen ut, dig säga nej,
 Om då du friar; annars ingalunda.
 I sanning, jag för böjlig är, Montague.
 Du kunde därför tro mitt sinne flyktigt;
 Var viss, du ädle, jag skall dock bevisa
 Mer tro än de, som kunna sig förstålla.
 Jag medger, att så egen jag ej synts,
 Om du ej lyssnat till min ovarsamma
 Utgjutelse af kärlek; mig förlåt
 Och tyd min vekhet ej som flyktig kärlek,
 Den nattens dunkel har förrådt åt dig.

Romeo.

Jag svär dig, fröken, vid den helga månen,
 Som gjuter silfver öfver trädens kronor.

Julia.

Svär ej vid månen, den omvexlingsrika,
 Som ständigt skiftar med sin runda skifva,
 Att ej din kärlek blir, ack, lika flyktig.

Romeo.

Hvarvid skall jag då svära?

Julia.

Svär alls icke!
 Men om du vill, svär vid ditt ljufva sjelf,

Som är den gud, hvaråt min dyrkan egnas,
Och jag skall tro dig.

Romeo.

Om mitt hjertas kärlek — — .

Julia.

Godt, svär ej. Fastän du min glädje gör,
Vårt nattliga förbund mig gläder icke.
Det är för raskt, för obetänkt, för häftigt,
Det liknar blixten, som har upphört ren,
Förrän man sagt: det blixtrar. Ljuf god natt!
Vår kärleks knopp för sommarns varma fläkt
Till blomma mognat väl, förrän vi råkas.
God natt, god natt! Så ljuflig ro och hvila
Sig sänke i din barm som i mitt bröst.

Romeo.

Du lemnar mig så föga tillfredsstäld.

Julia.

Hvad tillfredsställelse kan natten bjuda?

Romeo.

Utbytet af din trohetsed mot min.

Julia.

Jag gifvit min, förrän du bad derom,
Och önskade, att än den stod' att gifvas.

Romeo.

Du ville återta den; hvarför hulda?

Julia.

För att den öppenhjertigt gifva åter;
Och nu jag vill allenast det jag har.

Min huldhet är så bottenlös som hafvet,
 Min kärlek lika djup; ju mer jag gifver,
 Dess mer jag har. De äro utan gräns.

Amman ropar henne.

Jag buller hör. — Farväl, farväl, du dyre!
 Strax, goda amma! — Montague var trogen!
 Blif qvar ett ögonblick, jag kommer åter.

(Hon går)

Romeo.

O sälla, sälla natt! Jag dock befarar,
 Att allt är blott en dröm, då natten rår.
 Den är för ljuf att ega verklighet.

— — — — —

Ur

Tredje Aktens

Femte scen.

(Julias kammare.)

Romeo och Julia uppträda.

Julia.

Vill du gå bort? Än är ej dagen nära.
 Det näktergalen var och icke lärkan,
 Som trängde in i rädda örats djup.
 Hvar natt den sjunger på granatträds-grenen.
 Tro mig, min älskling, det var näktergalen.

Romeo.

Nej, det var lärkan, morgonrodna's härold.
 Ej näktergaln. Se afundssjuka strimmor

I fjerran öster randa spridda moln.
Nattljusen brunnit ut, och ljuflig dag
På fjällens spetsar står bland töcken.
Jag måste gå, om jag vill lefva, eller
Bli kvar och dö.

Julia.

Det ljuset, som derborta
Syns, är ej dagens ljus — jag vet det, jag.
En meteor det är, som soln utandas
Till fackelbärare åt dig i natt.
Att lysa på din färd till Mantua.
Derför, blif här! Du ej behöfver gå.

Romeo.

Låt mig bli gripen, låt mig ljuta döden;
Jag är tillfreds, om blott du vill så ha.
Jag säga skall: den skymningen är icke
En morgons öga, som har grytt, den är
Ett bleknadt återsken från Cynthias panna.
Det var ej lärkan, hvilkens driller föllo
Från himlens hvalf, högt öfver våra hufvu'n.
Jag stannar hellre kvar, än jag vill gå.
Kom död, välkommen! Julia vill så ha.
Mitt lif, o sägom: det är än ej dag.

Julia.

Det är, det är! Bort, skynda, ila bort!
Det lärkan är, som sjunger utan ton,
Som stöter skarpa, sträfva missljud ut.
Man sagt, att lärkans röst gör ljufva språng;
Det är ej så: den skiljer ju oss åt.
Man sagt, att lärkan bytt med paddan ögon;
Jag ville, att de bytte äfven röst,
Då den ifrån hvarandras famn oss skrämmer,

Dig jagar bort, sen upp den jagat dagen.
O gå nu hän! Det flödar ljus på ljus!

Romeo.

Ljus uppå ljus; vår sorg allt mera mörknar.

Sjung då icke!

(Efter italienskan.)

Sköna flicka; ljuft du höres sjunga
 Som bland myrtnar Arnos näktergal,
 När från fulla hjertat toner gunga
 Fram i glädjens högtidsprydda sal.
 Men när dessa liksom blixtar ljunga
 Mellan tårar vid en sorgefest,
 Dödens bojar tyckas än mer tunga
 Trycka den, som blir vid jorden *fäst*

Sjung *då* icke! Låt ej herrligt flöda
 Röstens gullvåg öfver nattens hem!
 O! hvem ville bo ibland de döda,
 När ej ens *din* sång kan väcka dem?
 Hvem vill lemna lifvet, hvarest glöder
 Dessa skatters himlaburna prakt?
 Hvem ej ryser för, att härjarn öder
 Sist hvar känsla af din tjusningsmakt?

De bägge korparne.

Af A. Puschkkin.

Vid en korp en korp sig satt,
 Talar så till den: för att

Vi i dag må hungern släcka,
Hvar, säg, hvar vi rof upptäcka?

Andra korpen svarar då:
Svårt ej blir att rofvet få;
Ty, der hagtorn skymma dagen,
Ligger riddersmannen slagen.

Hvarför — och hvem honom slog,
Säga riddarns falk dig nog,
Svarta fåln, som honom burit,
Unga frun, som trohet svurit.

Falken ilat bort till skogs,
Fåln af riddarns ovän togs,
Älskarn väntar hon tillbaka —
Mördarn — ej sin döda maka.

Anmärkningar.

Fredr. Cygnaei *lyriska dikter* har utgifvaren fördelat på trenne band af den bortgångnes „Samlade arbeten” samt dervid främst sökt vid sidan af hvarandra ställa sådana sånger, hvilka med hänsyn till ämne och stämning kunde tyckas hafva klingat ur samma strängar i skaldens själ. Om också en sådan sammanställning af dikterna måste bli i viss grad godtycklig, torde den dock bidraga att lemna läsaren den mest öfverskådliga bild af skaldens utveckling, så mycket mer som den kronologiska tidsföljden för dikternas uppkomst visat sig *öfverhufvud taget* sammanfalla med denna gruppering af ämnet. Härur framgår dock, att i enskildta fall undantag från den allmänna regeln för diktsamlingens ordnande befunnits nödiga att göras.

Föreliggande *första* band af Cygnaei lyriska dikter innehåller sådana skaldestycken, som återspegla de känslor och åskådningar, hvilka i främsta rummet uppfylde det första skedet af författarens poetiska lif. Sångerna röra sig förnämligast kring ungdomskärleken och försakelsen i deras mångahanda skiftningar och öfvergångar. Till dessa sluta sig några tillfällighetsdikter från ungefär samma period af skaldens lefnad.

Slutet af detta band upptages af öfversättningar, verkställda af Cygnaeus förnämligast under åren 1835 och 1836. De originaldikter, som ingå i detta band, äro hemtade ur ströskrifterna „Jääkynttilät” (Helsingfors 1837) och „Höstispiggarna” (Stockholm 1841), vidare ur första samt till någon del äfven ur

andra häftet af vandringsbilderna „Ljus och Skugga” (Helsingfors 1845, 1846) äfvensom ur första delen af författarens „Skaldestycken” (Helsingfors 1851.) Några få i detta band intagna skaldestycken äro från en senare period, men ansluta sig i stämning och innehåll närmast till skaldens ungdomsdikter. Ett par dikter offentliggöras i tryck här för första gången efter bland Cygnaei litterära qvarlåtenskap anträffade originalmanuskript. Längre fram redogöres, så vidt för utgifvaren varit möjligt, för hvarje dikts tidigare publicerande.

Andra bandet af Cygnaei lyriska dikter upptager skaldestycken, som behandla utländska ämnen och af hvilka de flesta författats i utlandet under skaldens långvariga vistelse i främmande länder från sommaren 1843 till hösten 1847. — Tredje bandet åter innehåller längre och kortare poemer, rörande fosterlandet samt i allmänhet förhållanden inom hemlandet.

Cygnaeus framträdde som diktare jemförelsevis ganska sent inför allmänheten. Det var nämligen först, då han uppnått en ålder af 24 à 25 år, han i den på sin tid bekanta svenska kalendern „*Vinterblommor*“ för 1832 offentliggjorde några längre fragmenter ur en påbörjad „hjelte-dikt i romanser,” benämnd „Kosciuszko.” Dess diktare begagnade pseudonymen „Rudolf,” som dock ej hindrade vitterhetens vänner hos oss att från denna tid i Cygnaeus betrakta en blifvande skald. Då dessa diktfragmenter sålunda beteckna Cygnaei första poetiska framträdande, och då det ena fragmentet, „Kosciuszkos sång till örnen” närmast kan anses hafva gifvit anledning åt Joh. Ludv. Runeberg att skriva sitt år 1832 publicerade roliga och godmodiga skämt: „Försök till en natural historisk beskrifning öfver den poetiska örnen”, har utgifvaren ansett sig böra åtminstone bland dessa anmärkningar intaga denna ungdomligt gäsande dikt, ehuru skalden ej funnit anledning att bevilja den ett rum i sina „Skalde-

stycken.” Ifrågavarande diktfragmenter lyda i ordagrant aftryck ur kalendern „Vinterblommor,” som följer:

Fragmenter ur Kosciuszko.

Hjeltedikt i Romancer.

Kosciuszkos sång till Örnen. *)

Blott den fogeln är god att kämpa för fäderneslandet.

Homerus.

Men uppväckt af ynglingens ljungande tal
 Ur tornet en kungsörn flög.
 Han längtar att byta den ramlande sal
 Mot himmelens hvalfborg så hög.
 Sin drake på djupet af glittrande fjord
 Då lägger den vingstarke kung.
 Och fastän han styr ifrån mörknande jord
 Den last icke kännes för tung.
 Men den häpnande ynglingen sjunger:

*) Thadeus Kosciuszko föddes af en gammal adelig, men fattig familj i Litthauen. Han hade erhållit sin bildning först som kadett i Warschau och sedermera i Frankrike på furst Czarstorskis bekostnad. Då han återkom till sitt fädernesland, blef han kapten vid polska armén. En ung skönhet, furstinnan Sosnowski intog den liflige krigarens hjerta, men hennes stolte fader, som var marskalk af Litthauen, förkastade hans frieri, och han måste till och med lemna Polen. Hans ömhet för henne fortfor likväl under hela hans lefnad, och han bar beständigt på sig en näsduk såsom ett minne af henne. Han begaf sig först till Amerika, der han, under Washington, skördade sina första lagrar. Han och Lafayette voro de enda europeer, som buro Cincinnatus-orden. Hans bedrifter, sedan han återkommit till fäderneslandet och deltagit i kriget mot Ryssland 1791 och 92, förvärfvade honom det anseende som krigare, att han 1795, vid det nya kriget, valdes till öfverbefälhafvare. Lika stor och ädel som menniska, medborgare och krigare, utvecklade han alla sina lysande egenskaper endast för att verka för sitt folks frihet. Hans segerbana afbröts dock vid Macziewice, der han i striden mot ryssarnes tredubbla antal, betäckt af sår, vid sin väns, skaldens Niemcewicz's sida, stupade från sin häst under det smärftfulla ut-

Ditt lif är en dag
Den klädes i guld
Af äran, som huld,
Med himmelskt behag
Kringsväfvar din bana.

Då solen slog opp
Sin herrliga blick,
Den stråle, som först
Uppvaknande gick
Ur morgonens tjäll,
Dig kysste till lif,
På urgammal topp
Af grånande fjäll,
Som trotsiga stå
I skimrande flod
Af himlarnes blå.
I eterns svall,
Som täflande flöt
Med ström, den der skjöt
I svindlande fall
Från klippornas brant,
Du släckte din törst,
Drack kraft och drack mod
Och frihet och ljus,
Förakt för det grus,
Der krälände slaf,

ropet „Finis Poloniae!“ Kejsarinnan Katarina lät kasta honom och hans vänner i ett ohyggligt fängelse i S:t Petersburg, derifrån dock Paul I befriade dem. Kosciuszko reste då åter till Amerika och derifrån till Frankrike, der han af den tappra legionen i fransk tjänst erhöill till gåfva Sobieskis sabel, hvilken under italienska fälttåget blifvit funnen i Loretto. Han lefde sedermera i Frankrike nära Fontainebleau, på ett litet landtgoods, endast för litteraturen, och landtliga befattningar. Slutligen dog han af följderna af ett fall från hästen i Solothurn i Schweiz, den 15 Oktober 1817, 60 år gammal.

(Not af Cygnaeus.)

Som snäckan sitt hus,
Framsläpar sin lott
Af nesa och brott,
Som bojornas tvång
Förhånande skänkte.
Dig vaggade storm
I skötet af sky,
Som hotande stod
Med blodig hy,
Med is i sin barm.
Dess mäktiga sång
Ej söfde din kraft;
Men manande ljöd
Den röst, som dig bjöd
Med fara, med död
Att kämpa så djerf
Om segrarnes rof,
Om Gudarnes ära.

Du känner ej lag,
Som du åt dig sjelf
Ej bjudande gaf.
Vid vindarnes sus
Du blickar så lugn,
Fast solen sitt ljus
Bortgömmar förskräckt,
Och stjernan, betäckt
Af skyarnes dok,
Förkolnande skälfver.

Men släkten du sett
Ren födas till gråt
Och sträfva — belett
Det hopp, deras stråt
Belyste till grafven;
Och blodpurpradt våld

Förtrampa med makt,
Och själsadel, såld
Mot lumpen prakt,
Mot tryckande gull!
Dem kräla i mull
Och tigga om nåd
Och söka blott råd
Och hjälp och förnedring;
Och tvingas att tro,
Af sorg och af nöd,
Att räddning skall bo
Hos iskall död,
Att den tärande törst
Skall släckas då först,
När i stjernlös sal
De tömt den pokal,
Som fylldes i Lethe.

Ej pilen dig nått,
Försöket har sändt:
Den studsande vändt
Från luftiga slott
Mot ljusskygga snår,
Nedstörtad tillbaka.
Ej hinnes ditt spår
Af smädarens tal.
Från skimrande sal
Föraktande ser
Du, starke, dit ner,
Der smilande, fal,
Han hväser i dy,
Och sprutar med larm
Sitt gift mot din sky.
Men qväfd af sin harm,
Han känt sig för svag

Att fläcka din dag,
Att skända din himmel.

När trött ren af bragd
Och seger och strid,
Du känner en tid,
Till mål för dem lagd,
Dig nalkas, med fröjd
Från svindlande höjd
Du afsked då tar,
Lik seglarn, som drar
Från hemlandets kust.
Tillbaks på den lust,
Som lifvet har skänkt,
Den ära, som blänkt
Likt ljugande svärd,
På ban, der du gick
Så herrlig och hög,
Du sänker din blick.
Ej fruktan dock födt
Den isande köld,
Som söfver ditt blod,
Ty, vigd vid ditt mod,
På lif och på död
Så ofta du lekt
Med döden, din vän.
Du visste, att den,
Ur tidsurnan fått
Den blodiga lott
Att kämpande gå,
Bör städse bli sedd,
Ej segrande blott,
Men kraftigt beredd
Att manligen falla.

På fjällarnes spets,
Som vagga dig gaf,
Du får ock din graf:
Du lefde — du dör
Så ensam. Ej hör
Ett öra din suck,
Då dödsqvalets storm
Tungt häfver ditt bröst.
Ej hädar en tår,
Som ömkande gjuts,
Likt gift i ett sår,
Ditt manliga sluts
Förbleknande dager.
Ej barnen till lek,
(Likt blomman, som, vek,
Af vindarne fälld,
Sjönk darrande, blek,
I stupande dæld,)
Är hyddan, som haft
Ditt lif till sin gäst.
Fast död är dess kraft,
I bojor ej läst
Af fängslande graf,
Med mörker den höljs
Så isande kallt;
Likt ömkelig slaf
Föraktligt ej döljs
I stoft, som af allt
Du hatade mest.
Men verldsögats blick
Med kärlek då ler
Som förr, när du gick
Upp mot det, än ner
Till dig, och du bränns
Till aska väl vid
Din kungliga väns

Kringstrålade fart.
Men vindarne snart
Till fjällarnes kam
Då hasta väl fram,
Och vida omkring,
Öfver haf och land,
De hvirfla i ring,
Så fria från band,
Som fordom du sjelf,
På himlarnes elf,
Då än ej var släckt
Din lifvande eld,
Din kraft icke fäld,
Och stämmande in
I sferernas takt
De qvåda med makt
En grafsång för dig:
Så fallne i krig
Af barden besjungas.
I eviga dar
Framvaggad, då far,
På blånande flod,
Den enda relík,
Som öfrig än blef
Af dig, som var rik,
Lik vågen, som dref
I Pactolus flod
Sin skatt, och du har
En verld till din grift,
Med molnen till stod
Och stjernor till skrift.

Så han sjunger: högre svingar

Örnen sig på glittrig ban;

Fram till guldön snart han hinner

Midt i strandlös ocean;

Refvar der de segel neder,
 Ankrar stolt i solens famn,
 Glömmar argonautisk möda
 I dess trygga, fria hamn.
 Och med hög beundran följer
 Ynglingen dess himmelsfärd,
 Sänker blicken till sitt hemland
 Spörjer, svängande sitt svärd:
 „När skall Polens hvita örn väl
 Träda an sitt vikingståg,
 Spänna starka vingars segel
 Ut på himlens ljusblå våg?
 Brottas än med stormens andar
 Och besegra modigt dem,
 Segrens *spolia opima*
 Bära till sitt frälsta hem?
 I den höga Frihets tempel,
 Bygga åter tryggadt bo,
 Solbeglänst af ärans strålar,
 Hägnadt skönt af kraft och tro?“

De allierade i Frankrike.

„Slaf! Vågar du döda den gamle Cajus Marius?“

Marius i Minturna.

— — — Det var en stormig tid.
 Emot en enda man Europas skaror
 Sig vältrade, som Alpens snölaviner
 Mot ensam lager uti Mincios dal.
 Dock svår var striden, innan jätten föll
 Med uppryckt rot, som trängt mot jordens hjerta.
 Mot „*Lejonet i Öknen*“ gällde striden,
 Det djerfva, hvilket lekt med kungakronor,

Som bäckens våg med lätta kisselstenar,
I ledband fört förmätet menskohjertan,
Som oceanen kastar hit och dit
Ett skepp af flarn, på hvilket barnen timrat.
Det skulle straffas för de fräcka brott
Och ryckas neder från den branta höjden.
Uppå hvars hjessa det sig svingat opp
Med egen kraft, som soln på firmamentet.
Svårt var det att fördraga autokraten,
Som trängt, ofrälse, med sitt svärd i hand
Ibland den „helga” skaran af högborna
Monarker, längtande att sjunka ned
I skötet af den fredligt ärfda thronen,
Som barnen uti farfars gamla stol.
Den kampen gällde nu det högsta pris,
Som nånsin sattes för ett hunnet mål,
En vunnen seger, gällde verldens spira,
Och, om den icke vanns, ett fall så djupt,
Som Gåas söners från Kronions borg.
Det var förgäfves. Fåfängt slöste hjelten
Det starka skimret af sitt snilles fackla:
Det mäktar ej att lysa upp den natt
Af faror, hotande att äfven hölja
Hans forna bragders ljusa pyramider.
Förgäfves slungar kraften ut sin blix:
Den krossar ej, den störtar ej till jorden,
Som fordomdags, förskräckta legioner,
Och nya härar växa upp alltjemt
Ur blodbestänkta fälten, der han vunnit;
Af egna segrar tärs han småningom,
Som jordisk hydda ofta smälter hän,
Der snillet gudagnista fångslad dväljes.
Förgäfves sluta än med blanka svärd
De tappra, trogna, mångbepröfvade
En ring kring hjelten, som en krans af stjernor
Sig sluter kring en måne i dess nedan.

Och lyckan flyger från sin älsklings fana,
 Som hennes kärlek egde mer än någon
 Bland dödlige, som stolt har vandrat på
 De hjeltars höga, solbeglänsta bana.
 Förgäfves svänger Rhen sin blanka sabel
 Att skydda Gallien mot den vreda här,
 Som hotar att förtrampa hennes lagrar.
 Helvetien öppnat ren de höga portar,
 Hvars bommar, molnen, skjutas af och an
 Vid himlens stålblå hvalf utaf dess vindar.
 Och genom dem framvältras krigets fors.

Men främst ibland de djupa leder tågar,
 Med vild och bister blick, den höga *Hämnd*,
 Utkräfvande åt sig ett blodigt offer,
 Som Jasons brud för sin besvikna kärlek.
 Oblidklig pekar hon på lidet hån,
 På ära skändad, biltog, flyende,
 Uppå Viktoria, släpad från sitt hem
 Och buren fången bort till Seinens strand
 Att smidas fast vid folkens nidingstänger.
 Dock mer än hon, förmår likväl ett barn,
 Lättfotadt, sväfvande, som härold sändt
 Att lifva skaran, af de ädla furstar:
 Och *hopp om frihet* kallas jollrarn: qväder
 Så ljuft en vaggsång för bedragna männer,
 Som att det fostra, gjuta lif och blod —
 Det blir väl man med tiden, sjunger då
 En annan sång, ett väldigt kungadrapa. —

Men vildast bland de vilda syns i strid
 En hord, vår tids vanslägtade centaurer,
 De hafva vuxit upp på öde slätter
 Med sina fålar, sammanväxt med dem
 I fredens vilda lek, i stridens faror,
 Tillsammans ofta klyft de strida vågor,

Som rullas hän af Don mot fjerran haf,
Tillsammans störtat öfver berg och dal,
Som dunkla skyar af orkaner drifna.
De äro krigets blodbestänkta gamar.
Som främlingar förskoningen och nåden
För evigt utestängdes från de gränser,
Der dessa öknens söner fostrats opp.
Men i de nejder, som de vilda härja,
Der tala dunkla ärr, som sedan vuxit
På såren, som de slagit, högt om dem.
De gamle tälja mången stormig qväll
För barnen om kossackens grymma framfart,
De små då dricka ren med modersmjölken
Ej fruktan för dem, men blott törst att hämnas.
En mensklig känsla värmer ensam opp
Kossackens dystra, skoningslösa hjerta:
Och kärleken till hemmet heter hon.
Han trånar bort, om derifrån han rycktes,
Hans sinne hänger fast vid fädrens slätter,
Som furan vid den jord, som henne födde.

Men närmare emot Europas hjerta,
Som stolt det tror sig, mot Lutetias borg,
Af dunkelt blod förstockadt, drabba redan
De straffande, de tunga svärdens hugg.

Men långt från stridens buller, farans hot
Låg djupt i dalen af Ardenner famnad
En by, ännu af fridens blommor kransad,
Lik glädtig barndom, hvilken hägnas ömt
Mot stormens sus af modrens huldæ armar.
Och hydda stod vid hydda treffligt der
Liksom en landtlig skara till en fest
Midsommars afton syskonligt förenad.

Men snart igenom fjällets höga hvalf
En röfvarhop nu bryter sig en väg
Med skarpa klingor. Öfva helgerån
I detta fridens gamla, lugna tempel,
Derefter törsta de med blodig håg.
Kossacker äro de. Hur ljufligt för dem
Att finna sällhet än, som kunde mördas!
Och der de störta fram, den bleka ångest,
De vildas förbud, flyr till säkert hem
I djupa skogars nattomhöljda kulor.

„Hvem skall oss skydda?” ropar bruden tröstlöst,
Hvars brudgums blod flöt på Valencias slätt.
„Hvem skall försvara oss?” så barnen klagat,
Hvars fäder kylde hjertesinnets eld
Bland Rysslands is, i vilda ödemarker,
Och lemnat döende åt nordens storm
Den ära att dock ega större kraft
Är allt det herrliga bland menskors släkten.
Men modren svarar blott med brutna suckar;
Med varma tårar vattnar hon så ömt
Den ros, som vissnat på dess älsklings kinder.
Hon ser mot himlen: Ack! der den sig sänker
Mot jordens barm, den vilda skaran syns.
Den ilar fram. Dess härskri brusar likt
De afgrundsandars hånande *Te Deum*.
Och fram sig vältrat ren det forsens larm,
Och hvarje blick ett dödsbud sänder fram,
Och hvarje utsträckt lans är ren beredd
Att skoningslöst till dödens lia böjas.

Då träder opp mot dem en hög gestalt.
Han synes åldrig, lik en forntidssägen,
Med aftonstjernans lugn på höga pannan,
Der tidens ström de djupa fåror brutit,
Hvarpå dess våg flöt hän mot evigheten.

Och vapenlös han står der, en trofé,
Som skyddas endast af sin egen helgd.

Men kring den ädle slutes nu en ring
Af krigarskaran i sin blanka rustning,
Likt flodens armar kring en klippig ö,
Som stod i vägen, der hon bryter fram,
En jätte, trotsande de vågors svallning.

Den gamle blottar då en ärrig barm,
Fullteknad djupt af svärdets dunkla runor,
Diplomet på hans höga hjelteadel.
„Soldater!” så han talar: „vörden dock
Det helga lugnet uti krigarns hydda,
Hvarest hans qväll har ändteligen funnit,
Långt efter stormig dag, en fridsäll härd.”

Hans röst var lugn och fast, men dystert ljöd
Den dock lik dånet af en fjerran flod,
Som brister ut ur fjällets öppna sår.

„Hvem är du, gubbe?” ryter hordens höfding,
„Som vågar föra detta tal emot
Oss, fria söner af den helga Don,
Så djerfva såsom Dnieperns katarakter.”
Dock värmes hjertat uti isklädt bröst
Och mera vek blir stämmans jernklang nu,
När vidare han fortfar till att spörja:

„Hvem lärde dig det språk, som ljuder skönt
Bland stepperna derborta i mitt hemland,
Den jord så bördig uppå fädrens bragder?”

„Mitt namn är Kosciuszko!” —

Vid de orden

De vilda öknens söner störta ned

Från sina fålar inför hjeltens fötter,
 Som fallna blixtar djupt för helig ek.
 De mörka kinder fuktas af en tår,
 Som bergets skräfvor af en vänlig källa.
 Och om förlåtelse de ödmjukt be,
 Som aldrig ångrat, aldrig bedit förr.

I 1832 års årgång af kalendern „Vinterblommor” ingick dessutom den lilla dikt, egnad Joh. Lud. Runeberg, som under titel „*Till en ung skald*” funnit plats i ett senare band af Cygnaei dikter. Den var signerad: —y—, hvilket märke Cygnaeus oftast begagnade under de poemer, som han på 1830: samt början af 1840:talet publicerade i den helsingforska tidningspressen.

Under de närmast följande åren efter år 1832 finner man några dikter af honom publicerade i „Helsingfors Morgonblad”, i hvilken tidning Cygnaeus blef i tillfälle att införa äfven några prof på de öfversättningar, i synnerhet af Schillers dramer, („Jungfrun af Orleans,” „Maria Stuart,”) som vid denna tid sysselsatte honom och hvaraf profstycken meddelats. I samma tidning för år 1836 läser man bland annat två dikter af Cygnaeus, nämligen „Till nattens stjärna” och „Till den flyktande engeln,” hvilka jemte några samtidigt skrifna, ehuru i följd af sin omogenhet aldrig publicerade dikter höra till en påtänkt cykel: „Ett år af den bedragnes lif,” som poeten — om på skämt eller allvar — benämner en „dikt i 365 $\frac{1}{4}$ klagosånger.” Ofvan antydda omognare „fragmenter” ur sagde diktcykel har utgifvaren icke intagit i denna edition af skaldens verk. Deremot tror utgifvaren sig åtminstone här böra lemna rum åt en af Cygnaei tidigare, förr icke publicerade dikter, egnad finske ministerstatssekreteraren greve Rob. Henr. Rehbinders maka, Anna Elisabeth Charlotta Hedenberg, (död den 25 Aug. 1845.) Tiden för uppkomsten af denna i manuskript bevarade tillfällig-

hetsdikt torde. att dömma äfven af handstilen, böra hänföras till början af 1840 talet.*) Dikten lyder:

Till fru grefvinnan Charlotte Rehbinder.

Jag mins en tid, då morgonstrålar än
Omkring min första bana vänligt lekte,
Och ingen sorg fann vägen fram till den,
Der hoppets englar gladt hvarandra smekte.

Och fastän tidigt styrdes bort min färd
Från barndomsdalen hän till fjerran trakter.
Var jag ej främling i min nya verld,
Omhägnad än af hemmets trogna vakter.

Men när derur jag höjde opp min blick
Till allt det herrliga, som kring den blänkte,
Så huld som den, som ur ditt öga gick,
Till mig ej någon annan blick sig sänkte.

Men ej blott min är tacksamhetens skuld
Till Dig, Du ädla; men de mina alla
Med tusen andra Dig en engel, huld,
Med hjertats hela värme städse kalla.

Hur mången gång har icke fordom tröst
Uti ett vänligt ord ifrån Dig ilat
Fram genom sorgen till min faders bröst,
Som ren i grafvens frid så länge hvilat.

Min moder redo är att inom kort
Få följa honom dit, der han nu finnes;
Hvart jordiskt minne ren har bleknat bort
För hennes blick, men Dig ännu hon minnes.

*) Cygnaei fader och moder, som båda omtalas i denna dikt, afledo, den förre år 1830, den senare år 1847.

Rik tacksamhetens känsla är. Ack arm
 Likväl att tolka denna min förmåga.
 Så mildt, som förr, på orden ur min barm
 Se dock, då fram i dagen de sig våga.

Så hvad helst lifvet skänker, döden tar,
 Och hvad än hoppet lofvar, stunden mister,
 Ur det förflutna blickar lika klar
 Din bild mot oss, till dess att hjertat brister.

-
- Sid. 3. *Vårispiggarna*. Skrefs år 1837. Ingick som företal till den år 1837 tryckta ströskriften „Jääkynttilät“ hvars motto (ur „Elgskyttarne“) lydde: — „skänkte ej råg, men gaf ispiggar.“ Dikten aftrycktes i femte delen af Cygnaei „Skaldestycken“ år 1864.
- Sid. 5. *Räddningen*. Från år 1836. Denna dikt äfvensom den följande „Jag vill ha ro!“ offentliggjordes till först i „Jääkynttilät“ under gemensam benämning: „Fragmenter ur Den Bedragnes lif.“ De ingingo sedermera i femte delen af Cygnaei „Skaldestycken“ 1864.
- Sid. 13. *Jag vill ha ro!* Skrefs 1837 och ingick samma år i „Jääkynttilät“, äfvensom i n:o 28 af svenska tidskriften „Freja“ för år 1837. Intogs sedermera i svenska kalendern „Vinterblommor“ för år 1838, signerad: —y—. Se vidare otfanför. Då Cygnaeus år 1864 i femte delen af sina „Skaldestycken“ ånyo lät aftrycka denna jemte andra bland sina tidigare dikter, beledsagade han ofvannämnde tvänne poemer „Räddningen“ samt „Jag vill ha ro!“ äfvensom de under titeln „Ljud ur natten“ sammanställda dikterna med en versifierad anmärkning, „framlagd minst ett fjerdedels sekel efter den tid,“ dessa stycken diktades och benämnd: *Författarens reservation*, hvilken lyder sålunda:

Ej på länge jag er skådat,
 Melankoliska figurer!
 Annat jag af er dock väntat,
 Än er uppsyn nu bebadat.

Hur er min kan dyster vara!
 Barn af muntra finska folket
 Och af Nikolai dagar,
 Hvem fört er i sorgens snara?

När vi andra jubla alla,
 Följen ni också med tiden!
 Sorg re'n förr vi dumhet nämnde,
 Galenskap vi nu den kalla.

Om er art ni kunnen byta
 Icke mer än korpen färgen,
 Af vår blygsamhet dock lären
 Att ej med er lifskraft skryta.

Spöken midt på ljusa dagen,
 Annat ej i er vi varsna:
 Derfor, tills att sorg får landet,
 Bort till nattens hem er dragen.

Sid. 16. *Ljud ur natten*. Under denna benämning sammanförde Cygnaeus i femte delen af sina „Skaldestycken“ följande fem äldre dikter, nämligen:

Sid. 16. I. *Månskensbetraktelser*. Publicerad i ströskriften „Höstispiggarna“. 1841. Se ofvanför.

Sid. 18. II. *Ersättningen*. Till först publicerad i n:o 16 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1839; intagen sedermera i „Höstispiggarna“. 1841. Se ofvanför.

Sid. 20. III. *Den hemlöse*. Ingick jemte nästföljande dikt „Fången“ i „Höstispiggarna“ 1841 under den gemensamma titeln „Ljud ur natten“ hvilken benämning Cygnaeus sedermera år 1864, såsom ofvanför nämndes, gaf äfven åt „Månskensbetraktelser“, „Ersättningen“ samt „Augustistjernan.“

- Sid. 26. IV. *Fången*. Från „Höstispiggarna“ 1841. Se ofvanför.
- Sid. 32. V. *Augustistjernen*. Från „Höstispiggarna“ 1841. Se ofvanför.
- Sid. 36. *Spegelbilden*. Fanns tryckt i „Jääkynttilä“ 1837; intogs icke af Cygnaeus i hans samlade „Skaldestycken“, sannolikt med hänsyn till i dikten förekommande ovärdade uttryck, som här nödtorftigt rättats.
- Sid. 39. *Höstispiggarna*. Ingått i „Höstispiggarna“ 1841 samt i „Skaldestycken“. V. 1864. Förenämnda ströskrift bar som motto ur Shakespeares „Romeo and Juliet“ orden: „*Like an untimely frost*“ och inleddes af ifrågavarande poem.
- Sid. 44. — — „Ej jag gråtit, herre, sen vid Kalix“ — — Då detta stycke ånyo trycktes år 1864, efter det Cygnaeus långt före detta skrifvit sin „Revision af allmänna meningens dom öfver general Hans Henrik Gripenberg“ (från år 1852,) fogade han till ofvanstående episod af sitt poem efterföljande not:

„Förf. har låtit denna och efterföljande rader kvarstå sig sjelf till straff och androm till varnagel. De erbjuda ett sorgligt exempel på vådan äfven för den poetiska dikten i tider, då den politiska historien förnedrar sig till en dikt i smädelsens livré. Till förmildring af min poetiska skuld torde det dock lända, att jag genom redlig forskning efter sanning sökt och lyckats lyfta denna på den dittills herrskande lögnens plats i historien om Kalix-affären.”

- Sid. 46. *Följeslagaren*. Tryckt i „Höstispiggarna“ 1841; „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 46. *Det enda minnet*. Tryckt i „Höstispiggarna“ 1841; „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 47. *Jordens himlar*. Torde icke varit tryckt förrän i „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 48. *Ur natten*. Skrefs 1842. Ingick 1848 i „Lärkan. Poetisk kalender för 1849.“ „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 49. *Aftonrodnaden*. Tryckt 1844 i kalendern „Necken“ för 1845. „Ljus och skugga.“ I. 1845. „Skaldestycken.“ IV. 1857.
- Sid. 50. *Winterns fristad*. „Ljus och Skugga.“ I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 51. *Den sanna våren*. Tryckt 1844 i kalendern „Necken“ för

1845. „Ljus och Skugga.“ I. 1845. „Skaldestycken.“ IV. 1857.

Sid. 52. *Afsked från ungdomen.* I n:o 56 af svenska tidskriften „Freja“ för år 1837. „Skaldestycken“. I. 1851. Hörde till dikteykeln „Fragmenter ur ett år af den bedragnes lif.“

Sid. 54. *Tillfällighetsdikt en sommarafton.* I n:o 49 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1834. Sedermera i „Skaldestycken“ I. 1851, men i omarbetad form.

Sid. 56. *Den sista kärleken.* Tryckt 1850 i kalendern „Aina“ för 1851. „Skaldestycken“. I. 1851.

Sid. 58. *Lackviolen.* Diktad år 1843. „Skaldestycken.“ Senare samlingen. I. 1870.

Sid. 59. *Slösaren.* Dikten är sannolikt af äldre datum, men har af utgifvaren ej anträffats i tryck förrän år 1864 i „Skaldestycken“. V.

Sid. 61. *Nattens stjerna.* Under rubrik „Till nattens stjerna“ införd i n:o 21 af „Helsingfors Morgonblad“ för 1836 i samlingen „Fragmenter ur ett år af den Bedragnes lif.“ Aftryckt i „Skaldestycken.“ I. 1851.

Sid. 62. *Den vissnande rosen.* I n:o 17 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1833 under rubrik: „Den slocknande rosen.“ Sedermera i „Skaldestycken.“ I. 1851.

Sid. 64. *Rosiga skyn.* „Ljus och skugga.“ I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.

Sid. 65. *Den döde.* „Höstispiggarna.“ 1841. „Skaldestycken“. V. 1854.

Sid. 67. *Talismanen.* I n:o 52 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1833. „Skaldestycken“. I. 1851. Ehuru dikten säger sig vara „Efter Al. Puschkin,“ intogs den af Cygnaeus i hans samlade skaldestycken och har därför äfven här erhållit plats bland originaldikterna, ej bland öfversättningarna.

Sid. 68. *Alpens ros och dalens.* „Ljus och skugga.“ I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.

Sid. 69. *Bönhörelsen.* „Ljus och Skugga.“ I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.

Sid. 70. *Den sista önskan.* „Ljus och Skugga.“ I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.

Sid. 73. *Skönhetens död.* „Skaldestycken.“ I. 1851.

Sid. 79. *Den tigande.* I n:ris 64 och 66 af „Helsingfors Tidningar“ för år 1842. „Skaldestycken.“ I. 1851. En öfversättning till tyskan af detta poem ingick år 1852 i n:ris 204, 205, 206 och 207 af „S:t Petersburger Zeitung“, som derjemte innehöll en kort biografi öfver Cygnaeus. Öfversättningen torde hafva varit gjord af akademikern A. Schiefner. Samma stycke

har äfven af H. Paul blifvit till tyskan öfversatt i dennes „Finnische Dichtungen.“ För att lemna ett prof på, huru Cygnaei sångmö tager sig ut i tysk dräkt, införes här första afdelningen af dikten „Der Schweigende,“ i den af A. Schiefner verkställda öfversättningen:

Der Schweigende.

Spiegelwände in dem Marmorsaale
Stralen vielfach jenen Schimmer wieder,
Der aus tausend Lampen herlich strömet.
Doch am herlichsten erstrahlt aus ihnen
Dort das Bild der Herscherin des Schlosses,
Wie der Morgen schön in Frühlingswolken.
Eben schwebt' sie auf des Tanzes Wellen
Wie die silberweisse Flagge zwischen
Blauen Meereswogen und dem Himmel.
Senkt sie sich herab zum Ruhesitze,
Beben nach des Walzers wilden Stürmen
Heftig noch des Busens weisse Wogen.
Aus den Blicken fliegen jene Blitze,
Welche alles, was sie treffen, zünden.
Sieh! der dunkle Kranz von den Verehrern
Flicht sich um sie, wie der Kranz der Wolken
Um des hellen Blitzes Bahn sich lagert.
Honigmild entflossen allen Lippen
Worte wie der Liebe so des Staunens.
Von Elvirens Herzen sprechen ein'ge,
Andre laut von ihrem Geiste,
Andre von dem reichen Schatz der Töne,
Die der Harfe sie so schön entlocket,
Wie der Talisman der Erde Schätze.
Von Elvirens zaubervoller Schönheit
Redet keiner, obschon bloss für diese
Alle nur ein Auge haben. — Doch nicht

Flüstern sie ein Wort davon, sie wissen,
Dass Verachtung diesem Lob begegnet.

Schweigend stand ein einziger im Schwarme,
Schweigend, denn kein einzig Wort entströmte
Seinen Lippen, wenngleich seine Blicke
Aus dem Aug' des Blitzes Sprache führten.
Diese treffen bald Elvirens Blicke
Und ein seltner Schimmer des Entzückens
Goss sich bei den Blicken auf ihr Antlitz,
Wie von einer rosenfarben Fahne
Auf dem Silberhelm das Abbild stralet.
Und sie fragte: „Welche Macht, Rudolfo,
Hat erstickt das Wort im Sägerherzen,
Dass daraus kein holder Laut mehr töneth?“

Düster antwortet Rudolfo: „Welche
Andre, als die Allmacht, welche meines
Ganzen Wesens Freiheit schlug in Banden,
Die vergebens ich zu sprengen suchte!“

Hastig flog ein Wölkchen von Erbitterung
Auf Elvirens Stirn, nicht minder hastig
Folgt ein Hauch von himmlisch holder Anmut.
Und sie redet mild: „Ich kenne nimmer
Diese Macht, die du so hart beschuldigst.
Eins doch weiss ich: Zeiten hat's gegeben,
Wo Rudolfo meinte, dass Elvirens
Nähe nicht belebet durch die Worte,
Die aus seinem Innern klangvoll flossen,
Rein und lauter wie des Stromes Goldsand.“

„Möglich ist's dass du die Macht nicht kennest“,
Also sprach Rudolfo, „andre giebt es,
Die sie kennen, desto besser kennen.
Ich gedenk' mit seligem Entzücken

Noch der Zeit, wo, wenn du kamst, die Worte
Sich gleich Vogelsang im Frühling lösten.
Doch sie durften da noch Wahrheit melden,
Da des Herzens ganze Meinung kundthun,
Durften schildern, wie durch Qual und Wonne
Das Gemüt verzehrt ward und gestärket;
Es vermocht' des Herzens Stimm' in Worte
Jene Flammenschrift zu fassen, welche
Unauslöschlich brannte, wie im Strome
Dort der Widerschein der Feuerwolke.
Jetzo muss sie schweigen oder prägen
Falsche Goldmünz' auf der Lüge Lippen.
Nimmer rührt dein Geist mich, o Elvire!
Längst schon sah sich auf des Lebens Höhen
Satt mein Aug' an diesem Flittergolde.
Nimmer rührt mich deine Seelengüte!
Längst schon wurde in des Lebens Thälern
Müde mir der Blick zu schau'n die Guten,
Die der Stunde Last in frommer Einfalt
Zu der Last der frühern Stunden tragen.
Auch entzücken mich nicht deine Töne.
Matt hat sich mein Ohr gehört an Sängen,
Welche von San Carlos wiedertönten,
Von La Scalas schimmernden Pilastern.
Ach, Elvira! in dem fernen Norden,
Wo ich meine Wiege hatte, hab' ich
Bei der Sonn' der Mitternacht gewachtet
Tage, doppelt länger als im Süden,
Irrte in des Nordens Silberhainen,
Wenn sie in des Mondlichts Wogen schwammen:
Doch nicht hat der Mond, der Sonne Auge
Mir ein solches Zauberbild gewiesen,
Wie dein göttliches Gebild', Elvire!
Was mein Sang nur schwebend hatt' gedichtet,
Was mir vor der Seel' gebebt wie Ahnung,
Stand da in Gestalt vollkommner Schönheit

Vor dem Blick, als er zum ersten Male
 In dem dein'gen ruhend sah entschwinden
 Vor der schönen Wirklichkeit das Traumbild.
 Deine Schönheit ist es, die ich liebe,
 Nicht dein Herz, die Kunst nicht und den Geist nicht.
 Leerheit kann in einem göttlichen Gebilde,
 Härte nicht in holder Hülle stecken.
 So wie ich den Meeresspiegel liebe,
 Wenn er still bei Morgensonne glänzet,
 Obschon Schrecken in der Tiefe ruhen,
 Also lieb' auch ich, doch tausendfältiger,
 Dich, doch einzig nur ob deiner Schönheit,
 Was auch immer hinter ihr mag ruhen.
 Darf ich von ihr reden, strömt die Rede
 Aus des Lebens Seligkeit und Wonne.
 Aber darf das Wort von ihr nicht reden,
 Dann mag Schweigen das Gefühl des Herzens
 In die Arme drücken, es ersticken,
 Ehe als es lügend sich sollt' werfen
 Dir zu Füßen in erborgter Hülle,
 Um verhöhnt dort in den Staub zu sinken.
 O! wenn nur der Tod mit blut'gem Schwerte,
 Strafe brächt' der Kühnheit solcher Worte,
 Gerne würde ich dem bleichen trotzen.
 Doch du drohest mit des Zornes Purpur
 Und vor diesem Fürstenmantel fliehen
 In des Herzens Kammer meine Worte.“

Sid. 94. *Återseendet*. Första afdelningen af denna dikt ingick i andra häftet af „Ljus och skugga“. 1846. I sin helhet trycktes poemet i fjerde delen af Cygnaei „Skaldestycken“. 1857.

Sid. 107. *Furstehämnden*. I n:o 72 af „Helsingfors tidningar“ för 1842. „Skaldestycken“. I. 1851.

Sid. 110. *Skaldens lön*. Tryckt år 1850 i kalendern „Aina“ för 1851. „Skaldestycken“. I. 1851.

- Sid. 111. *Näktergalen*. „Höstispiggarna“. 1841. „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 112. *Tåren*. „Höstispiggarna“. 1841. Denna samt närmast följande fyra dikter upptogos icke af Cygnaeus i hans samlade „Skaldestycken“.
- Sid. 113. *Flickan på stranden*. „Höstispiggarna“. 1841. Se anm. till sidan 112.
- Sid. 115. *Skuggan*. „Höstispiggarna“. 1841. Se anm. till sidan 112.
- Sid. 116. *Eden*. „Höstispiggarna“. 1841. Se anm. till sidan 112.
- Sid. 117. *Begravningsfesten*. „Höstispiggarna“. 1841. Se anm. till sidan 112.
- Sid. 118. *Trohetslöften*. „Ljus och skugga“. I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 120. *Modrens aska*. „Ljus och skugga“. I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 124. *Smyghandeln*. „Ljus och skugga“. II. 1846. „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 125. *Slafvars slaf*. „Höstispiggarna“. 1841. „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 126. *Dagens hjelte*. I n:o 12 af „Helsingfors Morgonblad“ för 1840. „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 127. *Stormbyn*. Skrefs 1843. Publicerades 1848 i „Lärkan. Poetisk kalender för 1849“. „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 128. *Den döda vågen*. „Höstispiggarna“. 1841. „Skaldestycken“. V. 1864. Diktens andra strof, som besväras i hög grad af tyngd och otydlighet, har utgifvaren trots sig kunna utsluta ur poemet. Denna strof lydde:
- „Upp ur nya klyftor, hvilka klämmas
Mellan vågors skyhögt resta fjäll,
Andra röster hemska åter stämmas,
Som ur vilddjurs dunkelgröna tjäll.“
- Sid. 129. *Gamla visor i sorg och glädje*. Under denna rubrik anträffades bland Cygnaei manuskripter fem dikter, af hvilka blott en, den fjerde i ordningen, förrut varit synlig i tryck. Denna ingick med titel: „Liknelse“ i „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 132. *Den närmaste utsigten*. „Höstispiggarna“. 1841. „Skaldestycken“. V. 1864. Den skarpa kritik, „Höstispiggarna“ blef utsatt för, uppväckte en polemik i den tidens helsingforska blad, hvari äfven J. J. Nervander tog del. Dennes i n:o 4 af „Helsingfors Tidningar“ för 1842 införda försök att „öfversätta från Cygnaeus“ i afsigt att visa, huru små rät-

telser egentligen behöfde göras för att omskapa Cygnaei klandrade dikter till regelrätta poemer, väckte på sin tid munterhet och ett visst uppseende, samt har af Cygnaei biografer ihågkommit, hvarför Nervanders version, som just gällde dikten „Den närmaste utsigten“ här måhända försvarar sin plats, så mycket mer som utgifvaren ej ansett sig böra rätta ens de svåraste meterfelen i dikten, då Cygnaeus sjelf intog den oförändrad i sina „Skaldestycken“. Versionen lydde:

Den närmaste utsigten.

Så långt som blicken utåt fältet såg,
I drifvans svepduk det orörligt låg.
Jag tänkte då: till slut skall våren komma
Och fläta lifvets fulla krans af blad och blomma.

Och vintern flydde. Himmel, jord och haf
Sprang glädjestrålade ur töcknig graf.
En il af fröjd igenom verlden spritter
Och löses opp i böljans sorl, i fogelns qvitter.

Och gifmild våren är liksom en kung,
Som första gången från sin thron och ung
Vidt kring sitt tjusta land och rike blickar
Och utur fulla händer lycka deråt skickar.

En blef dock lemnad lottlös i den fröjd,
Som jublar i hvart djup och på hvar höjd.
Förlorad der är solens konst, som målar
I blått, i grönt, i guld med dagrar och med strålar.

Se hålln här närmast! Längst i drifvor höljd,
Af himlens skur den än blir fåfängt sköljd;
I nå'n gestalt ett lif derur ej vaknar,
Och sjelfva mossan der en torftig näring saknar.

Granitens pantsar trycker ned dess barm,
Och den, som Alpens öde spetsar, arm
Dock ej sitt armod skyla kan lik dessa
Och mellan molnen dölja högt sin kala hjessa.

Af våren kan den ej ens *löften* få,
 Som under sommarn i fullbordan gå,
 I stoftet utsträckt, ack, den ödmjukt ligger
 Och blott en ringa mull för sin jordfästning tigger.

Förgäfves; jorden, som så mycket slöt,
 Emot dess vilja i sitt djupa sköt,
 Du öde häll, ej öppnar sig, ej höljer
 Din obegrafna kropp och dina sår fördöljer.

Din vår är vintern. När i vingadt lopp
 Kring blomstrens lik, snöfjälars bleka tropp
 Till spökdans på Naturens grafplats ilar,
 Då först blir du ock lik allt annat, som der hvilar.

-
- Sid. 134. *Den alltför tidiga morgonen*. „Joukkahainen“, första häftet. 1843. „Skaldestycken“. I. 1851. Cygnaeus anmärkte i en not, att dikten var skriven den 1 Maj 1843.
- Sid. 135. *Bergets ström*. „Ljus och Skugga“. I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 136. *Öknen*. Skrefs 1844 i Paris och trycktes 1848 i „Lärkan“ för år 1849. „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 137. *Slagfältet*. „Höstispiggarna“. 1841. Intogs icke af Cygnaeus bland hans „Skaldestycken“. Utgifvaren har i formelt hänseende omarbetat första strofen.
- Sid. 138. *Vår tid är pröfningens*. „Höstispiggarna“. 1841. „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 139. *Förgäten strid*. „Höstispiggarna“. 1841. Sedermera i „Skaldestycken“. V. 1864, dervid versen „Ho räknar dina fallne, vilda skog“ beledsagades af Cygnaeus med en not af följande satiriska ordalydelse:

„Till förebyggande af all misstanke, att förf. medels denna fråga velat försåtligt instämma i anklagelserna emot forstväsendet i landet, torde upplysningsvis böra anmärkas, att stycket skrefs för mer än ett fjerdels sekel sedan, således ty värr långt innan denna riksgagneliga institution var inventerad här.”

- Sid. 140. *Skenet från fjerran*. „Höstispiggarna“. 1841. „Skaldestycken“. V. 1864.

- Sid. 141. *Ro i natten*. Tryckt 1844 i kalendern „Necken“ för 1845. „Ljus och Skugga“. I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 142. *Tvänne vägar*. Tryckt 1844 i kalendern „Necken“ för 1845. „Ljus och Skugga“. I. 1845. „Skaldestycken“. IV. 1857.
- Sid. 145. *Elden i templet*. Under rubrik „Tempelbranden“ införd i n:o 91 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1836; sedermera i „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 149. *Kyrkan i natten*. Under rubrik „Templet i natten“ intaget i „Höstispiggarna“ 1841. Ingick sedan i „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 150. *Försoningen* I „Höstispiggarna“ 1841; „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 151. *Vemodet*. I n:o 24 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1839; vidare i „Höstispiggarna“ 1841 och „Skaldestycken“. V. 1864. Öfversatt till tyskan af H. Paul i „Finnische Dichtungen“.
- Sid. 154. *Det sista lefvande i naturen*. Denna dikt är sannolikt skrifven ej långt förrän den publicerades i „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 155. *Det dagas åter*. En äldre dikt, som torde blifvit i tryck offentliggjord tidigare än i „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 157. *Eolsharpan*. Från författarens senare period. „Skaldestycken“. V. 1864.
- Sid. 158. *Förbön för glädjen*. Tryckt i „Svenska skaldeprof för barn och ungdom“ utgifna af J. M. von Essen 1859. „Skaldestycken“. V. 1864. Satt i musik af Rudolf Sjögren.
- Sid. 159. *Du och Sången*. Tryckt 1850 i kalendern „Aina“ för 1851. „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 160. *Till en sörjande moder*. Ingick osignerad i n:o 66 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1836 under rubrik: „Till min syster“. Sedermera något omarbetad i „Skaldestycken“. I. 1851. Stycket skrefs i anledning af skaldens yngsta syster Helena Gustafvas död år 1836.
- Sid. 162. *Minnet af min fader*. Ett fragment ur dikten ingick i n:o 1 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1837 under titel: „Till min faders skugga“ samt aftrycktes 1851 under förestående rubrik i första delen af Cygnaei „Skaldestycken“. Originalmanuskriptet till hela dikten finnes i behåll, och meddelas nu största delen deraf med några smärre retouchereringar, vidtagna af utgifvaren. Af Cygnaeus blefvo endast styckena 5—8 (på sidorna 165—168) offentliggjorda. Cygnaei fader afled i S:t Petersburg den 14 Juni 1830. Här må ock erinras om, att han år 1819, efter att ha varit kyrkoherde

i Hollola, utnämndes till biskop öfver Borgå stift, hvarifrån han följande år kallades till biskop för de lutherska församlingarne i S:t Petersburgs distrikt. — Kejsar Alexander I:s i dikten omnämnda andra resa i Finland, om man från ser besöket 1809, inträffade år 1819. Se för öfrigt anmärkningen till promotions-poemet „Den 20 Juli 1840“ i nionde bandet af Fredr. Cygnaei „Samlade arbeten“.

Sid. 164.

Så mången aning steg

Fram derutur och talade till mig.

Cygnaeus synes åtminstone under sin ungdom hafva varit böjd att fästa en viss vikt vid de „aningar“, som uppstego hos honom. Såsom ett bidrag till kännedom af honom i sådant afseende, meddelas här en ungdomsdikt, som hittills aldrig varit publicerad:

Du helga aning!

Du helga aning! Underbara bud
Från gudamakter! Du, hvars sakta ljud
Ej leds af svekets irrbloss, lik de ord,
Som flyga fram förvirradt på vår jord,
Jag dyrkar ödmjukt Dig.

När ej ett andetag utaf din röst,
Hur' än jag lyssnar, hörs utur mitt bröst,
Du sitter säkert i en stjerna då
Och sänder genom rymdens böljor blå
Den skarpa blickens pil.

Men när den träffat, hvad mig hända skall,
Du sänker Dig igen i hejdadt fall
Och öppnar åter sakta hjertats dörr
Och sätter Dig invid dess hård som förr
Och lyss på tidens steg.

Och från din trefot mången vink Du ger,
Om hvad som fjerran från min hydda sker
Och talar i ett språk blott halfförstådt
Om det, som knappt ur stundens sköte gått,
Som famnar oss ännu.

Om dödens gästbesök uti det hem,
Dän, rädd att bortgå ensam, han af dem,
Hvars kärleks ankar i mitt hjertas blod
För evigt oupplösligt fästadt stod,
Till sällskap tagit en.

En annan gång, hur i förtrolig stund
Mitt namn bland vänner går från mun till mun,
Du vet förtälja. — Som på enslig stig
En rosenånga flyger ljuft till mig,
Hvartenda ord de sagt.

Men hulda aning, icke till mig sänd
Med dyster blick, till hälften från mig vänd,
Såsom Du nå'n gång gjort, de smäderop,
Som växa upp bland falska bröders hop
Så högt som kärrets dunst.

O, säg mig, hulda, redan en minut,
Förr än min flicka tänkt sin tanke ut,
Förr än dess känsla fått sitt mål ännu,
Dess fulla mening, hulda aning, Du,
Som tolkar den så skönt.

Och när hon nalkas mig med lätta fjät,
Förtro mitt hjertas öra äfven det,
Fast kullen ligger ännu mellan oss
Och ingen stjerna fällt ifrån sitt bloss
Till mig derom en vink.

Så tusen gånger uti lifvets lek
Du förutsade ord förutan svek.
Och lika så du i dess allvars dag
På förhand målade med säkra drag
Hvad som mig drabbat har.

Dock underbart din hviskning mången gång
 Har höjt sig upp till en profetisk sång
 Och yppar då hvad en gång hända skall,
 När livvets sorg och livvets lek är all
 Vid evighetens dörr.

Om denna sång min längtan ej bedrar,
 Hur skönt hvar fröjd då sin förklaring har!
 Och sjelfva smärtan skall då innan kort
 Lik rimfrost skimra först och smälta bort
 För morgonsolen sen!

-
- Sid. 172. *Förbön*. Ingick i n:o 14 af „Helsingfors Tidningar“ för år 1839.
- Sid. 173. *Den flyktande engeln*. Ingick i n:o 22 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1836 samt i „Skaldestycken“. I. 1851. Hörde till cykeln „Fragmenter ur ett år af den bedragnes lif.“
- Sid. 174. *Vaggan vid modersgrafven*. I n:o 47 af „Helsingfors Morgonblad“ 1836 och „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 176. *Lärkan på grafven*. I n:o 65 af „Helsingfors Tidningar“ 1842 samt i „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 177. *En på hafvet född yngling*. Ingick under titel: „Vid en på hafvet född ynglings graf“ i n:o 36 af „Helsingfors Morgonblad“ för 1839 samt intogs i „Höstispiggarna“ 1841 samt i „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 178. *Vid en ynglings jordfästning i Maj 1842*. Ingick under titel „Vid en ynglings graf i Maj 18—“ i första häftet af „Joukahainen“ (1843) samt i „Skaldestycken“. I. 1851.
- Sid. 185. *Öfversättningar*. Då det icke saknar sitt intresse att se, i hvad mon Cygnaeus lyckades återgifva främmande skalders arbeten, hafva här några prof på hans öfversättningar meddelats. De ega äfven sitt värde såsom bland de tidigaste försök att till svenskan öfversätta nedanför nämnda dramer af Schiller och Shakespeare. Att dömma af efterlemnade manuskript, skrifna på lösa blad och papperslappar, torde Cygnaeus hafva till svenskan öfverflyttat om icke hela, så dock allra största delen af Schillers „Die Jungfrau von Orleans“. Deremot synes han af „Maria Stuart“

och „Wilhelm Tell“ äfvensom af „Romeo and Juliet“ icke hafva öfversatt stort mera än hvad i detta band intagits.

Sid. 187. *Scener ur „Jungfrun af Orleans“*. Införda i n:ris 19, 34, 35, 45 och 46 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1835. Signerade dels —y—, dels * *.

Sid. 205. *Scener ur „Maria Stuart“*. Tredje aktens fjerde scen införd i n:o 16 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1836.

Sid. 221. *Scener ur „Wilhelm Tell“*. Torde ej varit i tryck synliga.

Sid. 245. *Scener ur „Romeo och Julia“*. Torde äfvenledes icke förut varit tryckta.

Sid. 255. *Sjung då icke*. Införd i n:o 15 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1839 samt i „Höstispiggarna“ 1841.

Sid. 255. *De begge korparne*. Införd i n:o 17 af „Helsingfors Morgonblad“ för år 1841. Se för öfrigt anm. till sidan 67.

Utom dessa sistnämnda tvänne öfversättningar af lyriska dikter har utgifvaren anträffat bland Cygnaei litterära qvarlåtenskap fragment af en försvenskning af den finska folkdikten „Elinan Surma“, vidare delvis mindre betydande öfversättningar af några andra finska folkdikter äfvensom af en „siciliansk sång“ med titel „Gif mig visshet!“ För fullständighetens skull meddelas här af dessa hittills otryckta öfversättningar nedanstående prof:

Finsk runa.

Kärren tina, marken flyter,
Hedens kanter genombrytas,
Moarne i vågor bölja,
Sanka marker ljummas åter.
Ej i qvalfull barm det töar,
Sorgbetungadt bröst ej veknar.
Stel är isen i mitt hjerta;
I mitt bröst ett berg af koppar
Smälter ej, fast allting smälter,
Lifvas opp ej ens i värmen,

Görs ej fritt ens uti hettan,
 Lättas ej ens midt i sommarn,
 Tänds ej ens vid solskensbranden.
 Och ju högre dagen stiger,
 Lägre ned mitt sinne sjunker,
 Och ju mera varm blir dagen,
 Stelare mitt sinne kännes,
 Och ju mera dagen klarnar,
 Dyrare mitt sinne mörknar.

Gif mig visshet!

(Siciliansk sång).

Jag ej begär att veta
 Min dunkla framtids öden
 Och ej att efterleta,
 När slut på dem gör döden;
 Och allt hvad derpå följer
 Af hopp och tvifvel anadt,
 Allt det, som grafven döljer —
 Jag aldrig efterspanat.

En fråga jag blott ställer
 Till himmelen och jorden;
 Mitt lif den frågan gäller:
 Fanns svek uti de orden,
 Hvarmed du tro mig svurit
 I lust och nöd och smärta
 Och som sin eldskrift skurit
 I djupet af mitt hjerta?

Du enda, som kan svara
 Uppå min oros fråga,

Ditt svar är famnens snara
Och blickens vilda låga!
Ha, hvem mig visshet gifvit,
Att samma famn och lågor
Ej nyss förslösta blifvit
På andras lika frågor?

Den visshet jag åkallar,
Hvar, hvar jag den väl finner?
Uti din barm, som svallar,
Uti din blod, som brinner?
Om svaret der sig gömmer,
Min spaning står vid målet:
Hon visshet åt sig tömmer
Utur ditt bröst — med stålet.

Ditt svar är tannens spår
 Och blickens vilja jag!
 Ha, hvem mig visshet gifvit
 Att samma tann och lagor
 Ej nyss förlösta blivit
 På andras lika frågor?
 Den visshet jag skallar
 Hvar, hvar jag den väl minner?
 Ut i din barm, som svarar,
 Ut i din blod, som brinner?
 Om svaret der sig gömmer,
 Min spänning står vid målet:
 Hon visshet åt sig lömnar
 Utur ditt bröst — med stölet.

Jag ej begär att veta
 Min skilsmässa framtid öder
 Och ej att eftertänka,
 När det på dem och på mig
 Och på dem och på mig
 Af hopp och tvifvel
 Allt som gravar mig, det alla
 Jag aldrig efterspanat.

En fråga jag blott ställer
 Till himmelen och jorden:
 Mitt lif den frågan gäller
 Fanns avsked till de orden,
 Hvar mig trod mig svarat
 I lust och nöd och smärta
 Och som sin elskade mig
 I djupet af mitt hjerta?

Du enda, som kan svära
 Uppå min ords fråga,

FREDR. CYGNÆI SAMLADE ARBETEN

utgifvas i häften om fem ark. Utgifningen skall fortgå regelbundet, dock så att icke flera än omkring tio häften årligen lemna trycket. Subskriptionspriset är beräknadt så lågt som möjligt eller till 1 mark 25 penni per häfte. Subskription, som är bindande för hela verket, emottages hos alla bokhandlare i landet.

Nu utkomna delar af arbetet äro följande:

Historiska arbeten: I. 1—4 hft. II. 1—5 hft.

Literatur-historiska och Blandade arbeten: I. 1—5 hft. II. 1—5 hft.

Poetiska arbeten. I. 1—4 hft.

G. W. Edlund,

Förläggare

E. Nervander,

Redaktör

af

Fredr. Cygnaei Samlade Arbeten.

